โยมช่วยด้วย !

(เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต)

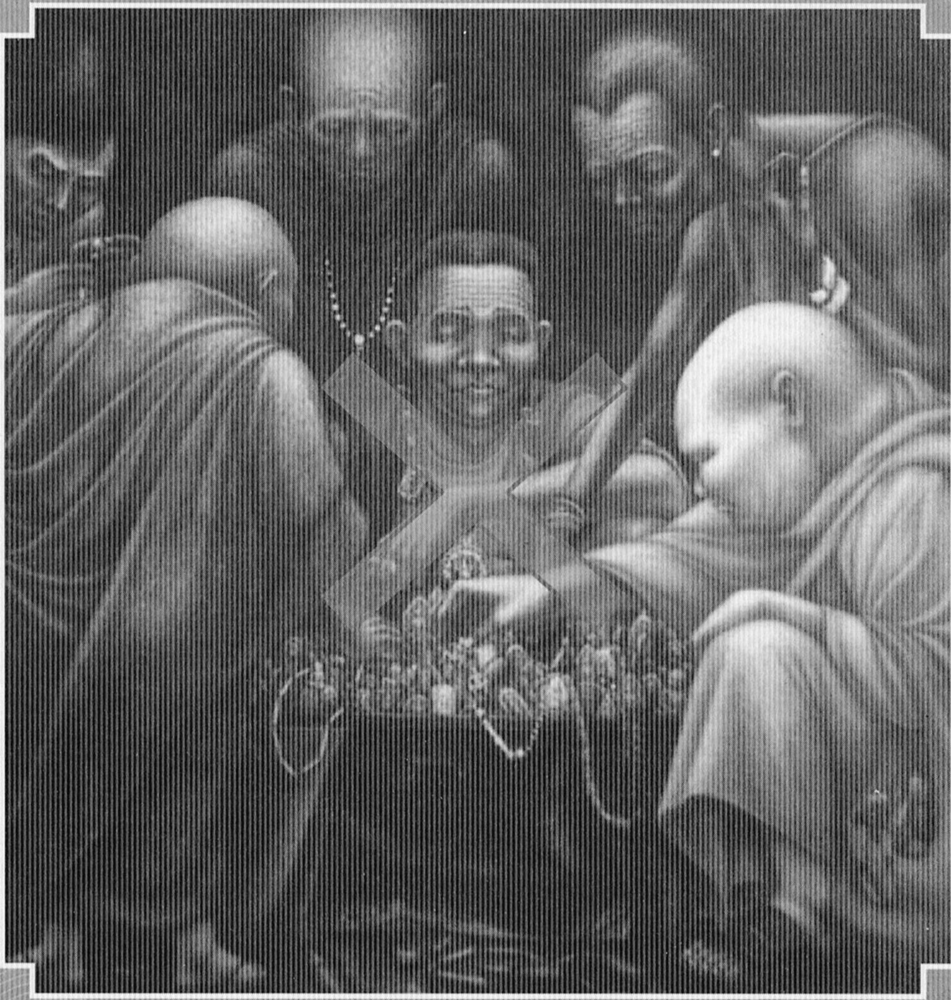

ภิกษุรูปหนึ่ง

โยมช่วยด้วย ! เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต
ภิกษุรูปหนึ่ง

โยมช่วยด้วย !

(เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต)

ภิกษุรูปหนึ่ง

โยมช่วยด้วย ! (เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม (สิงหาคม)

จัดพิมพ์โดย : ผู้พิพากษาสุทัศน์-คุณเพชรรัตน์ ภัทรวรกุลวงศ์
: ครอบครัวพันธุ์เถกิงอมร
: ครอบครัวรพีพรรณ

ผู้ต้องการหนังสือ ขอเป็นธรรมบรรณาการได้ที่

ผู้พิพากษาสุทัศน์ ภัทรวรกุลวงศ์ ๐๖๕-๕๑๗-๐๓๒๐
คุณเพชรรัตน์ ภัทรวรกุลวงศ์ (ภรรยา) ๐๘๕-๐๙๖-๔๐๔๐
คุณกรองแก้ว รพีพรรณ ๐๘๐-๒๒๒-๓๔๔๔

ผู้เขียน : ภิกษุรูปหนึ่ง

พิสูจน์อักษรโดย : ผู้พิพากษาสุทัศน์-คุณเพชรรัตน์ ภัทรวรกุลวงศ์

ภาพปกโดย : อนุพงษ์ จันทร (ภิกษุสันดานกา)

พิมพ์ที่ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด
โทร. ๐๒-๕๓๐-๔๑๑๔ โทรสาร ๐๒-๑๐๘-๘๙๕๑

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๑)

หนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าได้รับต้นฉบับมาจาก **"ถ้ำทิพย์"** โดย **"ภิกษุรูปหนึ่ง"** (นามปากกา) เป็นผู้เขียน และมีเมตตาถ่ายเอกสารมาให้ ท่านพระอาจารย์เจ้าอาวาส ได้ให้ภิกษุสามเณรอ่านเฉพาะภายในวัด ช่วงในพรรษา ข้าพเจ้าได้พิมพ์ต้นฉบับใหม่และได้เย็บเป็นรูปเล่ม นำไปฝากครูบาอาจารย์ที่เคารพนับถือในต่างสำนัก ครูบาอาจารย์หลายท่านบอกว่าเนื้อหาสาระดีมาก ควรจะถ่ายเอกสารแจกจ่ายพระเณรหรือโยมด้วย จะเป็น**ประโยชน์ต่อพระศาสนามาก**

นี่เป็นเหตุให้ข้าพเจ้า จัดทำเอกสารนี้ ให้เป็นรูปเล่มเพื่อเป็นธรรมทาน ชื่อเดิมนั้น คือ **"เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต"** เนื้อหาสาระนั้นจะพูดถึงเรื่องการละเมิดพระธรรมวินัย ทั้งผู้เขียนและผู้จัดทำไม่มีเจตนาอย่างอื่นเลย นอกจากนำความจริงคือพระสัจจธรรม ที่มีอยู่**ในพระไตรปิฎกมาเปิดเผยให้เราชาวพุทธได้ศึกษากัน** และได้กล่าวถึงต้นเหตุของ**การทำสังคายนาครั้งที่ ๒** และ**ความเปลี่ยนแปลง เปรอะเปื้อน ป่นปี้** ของพระธรรมวินัยที่พวกเราพุทธบริษัททั้ง ๔ ซึ่งเป็นผู้ดูแลรักษาธรรมวินัยที่พระพุทธองค์มอบให้ไว้ช่วยกันรักษา แต่แล้ว **ต่างฝ่ายก็ต่างเกี่ยงกันรับผิดชอบ** ส่วนมากจะยกให้ **พระสงฆ์เป็นผู้รับผิด**แต่ฝ่ายเดียว ไม่เคยคิดที่จะหันหน้ามาช่วยกันแก้ไข ปรับปรุง **ทั้งฝ่ายรัฐบาลผู้**

มีอำนาจ และฝ่ายคฤหัสถ์ที่อยู่ใกล้วัดใกล้วา ปล่อยให้พุทธศาสนาเศร้าหมอง **เปรอะเปื้อนขึ้นเรื่อย ๆ** จนถึงยุคโลกาภิวัฒน์ สังคมพุทธก็ไม่ดีขึ้น มีแต่**ข่าวคราว** ไปในทางเสื่อมเสีย ใน**หน้าหนังสือพิมพ์** ภิกษุ สามเณร ซึ่งเป็นนักบวชอยากจะออกมาตะโกนกันดัง ๆ ว่า "**โยมช่วยด้วย**"

ด้วยความจริงใจ (ชมรมศึกษาพระสูตร)

มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

วัดป่าบุญคุ้มเกล้า ต.หนองสำโรง อ. แปลงยาว จ. ฉะเชิงเทรา

เหตุที่ทำให้พระศาสนาเสื่อม

๑. ภิกษุทั้งหลายเล่าเรียนสูตรอันถือกันมาผิด ด้วยบทพยัญชนะที่ใช้ผิด เนื้อความแห่งบทพยัญชนะที่ใช้ผิด ย่อมมีนัยอันผิดไปด้วย

๒. ภิกษุทั้งหลายเป็นผู้ว่ายาก ประกอบด้วยธรรมอันทำความว่ายาก ไม่อดทน ไม่รับคำสั่งสอนโดยเบื้องขวา (โดยเคารพ)

๓. ภิกษุผู้เป็นพหูสูต เล่าเรียนนิกาย ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ไม่เอาใจใส่บอกสอนแก่ผู้อื่น (หรือไม่ชักชวนให้ศึกษาทรงจำ)

๔. ภิกษุผู้เถระเป็นผู้สะสมบริขาร ปฏิบัติย่อหย่อน มุ่งไปทางจะลาสิกขา ทอดธุระในวิเวก ไม่ทำความเพียร เพื่อถึงธรรมที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ยังมิได้ทำให้แจ้ง ปัจฉิมชนตา (ประชุมชนผู้เกิดภายหลังคือสัทธิวิหาริกและอันเตวาสิกเป็นต้น) ได้เยี่ยงอย่างภิกษุผู้ใหญ่เหล่านั้นจึงประพฤติตาม ...

(สุคตสูตรที่ ๑๐ อง. จตุก. ๓๔/๓๘๐)

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๒)

ข้าพเจ้าได้อ่านบทความของพระภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งท่านไม่มีประสงค์จะเปิดเผยชื่อเมื่อหลายปีมาแล้ว เรื่อง**ความเศร้าหมองของบรรพชิต** เป็นเรื่องของพระวินัย ที่เกี่ยวกับการรับเงินทองของพระภิกษุ ทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ ควรรู้เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้ามั่นใจว่า พระภิกษุส่วนใหญ่ ท่านไม่ตั้งใจจะทำผิดพระวินัยข้อนี้ แต่ด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่างยุคนี้ ที่ทำให้ท่านต้องรับเงินทอง โดยพระภิกษุส่วนใหญ่เข้าใจว่า เป็นอาบัติเล็กน้อย เมื่อมีการปลงอาบัติแล้ว ก็จะทำให้พ้นโทษได้

ด้วยพระสัพพัญญุตญาณของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ทรงเห็นแล้วว่า การรับเงินทองของพระภิกษุนั้น จะทำให้พระศาสนาของพระองค์เสื่อมเร็วยิ่งขึ้น และยังเป็นโทษ เป็นภัยแก่พระภิกษุผู้รับด้วย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อพุทธบริษัทจึงทรงบัญญัติพระวินัยข้อห้ามภิกษุรับเงินทอง และในรายละเอียดนั้นพระพุทธองค์ก็ยังทรงหาทางออกให้ด้วยว่า ถ้าฆราวาสถวายเงินทอง ภิกษุจักต้องปฏิบัติอย่างไร จึงจะไม่เป็นการทำผิดพระวินัย หรือถ้าเกิดพลั้งพลาดทำผิดพระวินัยไปแล้ว จะแก้คืนได้อย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสงเคราะห์ให้ภิกษุสาวกของพระองค์ สามารถดำรงชีวิตสมณเพศได้ด้วยความบริสุทธิ์ ในท่ามกลางความเจริญเฟื่องฟูของวัตถุกามในทุกยุคสมัย โดยไม่เกิดวิปฏิสารในภายหลัง

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ น่าจะทำให้พระภิกษุที่ยังละอายต่อบาป ยังเกรงกลัวภัยในอบาย หันกลับมาประพฤติตามพระวินัยของพระพุทธองค์ เมื่อหนังสือเล่มนี้เผยแพร่ออกไปแล้ว แม้จะมีเพียงพระภิกษุเพียงรูปเดียว ที่หันกลับมาประพฤติตามพระธรรมวินัย ข้าพเจ้าพร้อมญาติธรรม ผู้ร่วมกันบริจาคทรัพย์จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ก็เกิดปีติปราโมทย์เป็นอย่างยิ่ง และข้าพเจ้ายังหวังไปไกลกว่านี้อีกว่า หนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นคำร้องทุกข์ต่อรัฐบาล ได้โปรดนำเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณา เพื่อหาทางช่วยสงเคราะห์ให้พระภิกษุสามเณร สามารถประพฤติพรหมจรรย์ได้อย่างบริสุทธิ์ โดยไม่ต้องรับเงินทอง ไม่ต้องทำผิดพระวินัย อันเป็นเหตุทำให้เพศบรรพชิตของท่านเศร้าหมอง และยังช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนา ให้ยืนยาวต่อไปอีกด้วย

คณะอุบาสก อุบาสิกา ผู้รักษาพระศาสนา จ.เชียงใหม่

๑ มีนาคม ๒๕๔๘

ฐานะ ๒ ที่ต้อนรับคนทุศีลและคนมีศีล

(๒๗๓) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ฐานะที่ต้อนรับคนทุศีลมี ๒ อย่าง คือ นรกหรือกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ฐานะที่ต้อนรับคนมีศีล ๒ อย่าง คือ มนุษย์หรือเทวดา.

(อง. ทุก. ๓๓/๓๕๑)

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๓)

พระพุทธศาสนาได้ถูกเผยแผ่ และตั้งมั่นในประเทศไทยเป็นเวลายาวนานมากกว่า ๒๐๐๐ ปี (สมัยทวารวดี พระโสณเถระและพระอุตตรเถระเป็นสมณฑูต เข้ามาเผยแผ่พระศาสนาที่สุวรรณภูมิ)

บางสมัย พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองแพร่หลาย สามารถนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติได้มากและถูกต้อง เป็นสมัยที่พระราชาเข้มแข็ง มีปัญญา มีศรัทธาเลื่อมใส และช่วยทำนุบำรุงปกป้องรักษาพระพุทธศาสนา พระภิกษุสงฆ์ก็ทรงพระธรรมวินัยมีความละอายต่อบาป แต่บางสมัยที่คนไทยแตกความสามัคคี หรือภาวะเกิดศึกสงคราม ไม่มีใครสนใจ ไม่เหลียวแลกิจการในพระพุทธศาสนา ไม่ศึกษาพระธรรมคำสอน ภิกษุสงฆ์ไม่ทรงพระธรรมวินัย ไม่มีความละอายต่อบาป สมัยนั้น พระพุทธศาสนาก็ถึงความเศร้าหมองเสื่อมถอย ไม่ค่อยมีผู้ประพฤติตามพระธรรมวินัย ไม่ว่าคฤหัสถ์หรือบรรพชิต เป็นที่น่าสลดสังเวชใจยิ่งนัก

ผู้ที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเจริญแพร่หลาย ก็คือพุทธศาสนิกชนคนไทยเรานี้แหละ ส่วนผู้ที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมถอยจนหมดไปจากแดนดินถิ่นไทยนี้ มิใช่ใครอื่น ก็คือ ชาวพุทธคนไทยเรานี้เอง ท่านเป็นผู้หนึ่ง ที่มีส่วนทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมถอยหรือเจริญขึ้นก็ได้ ท่านจะเลือกอย่างไหน ? ...

ด้วยความปรารถนาดีอย่างจริงใจ

ภิกษุรูปหนึ่ง

คำอนุโมทนา

พุทธบริษัท ๔ มีหน้าที่ในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามฐานะ เพื่อจรรโลงพระศาสนา

ภิกษุสามเณรมีหน้าที่โดยตรง คือ ศึกษาประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เพื่อออกจากวัฏฏกันดาร เพื่อความพ้นจากกิเลสอันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง และเป็นเนื้อนาบุญแก่ญาติโยม มีหน้าที่รองคือเผยแพร่พระธรรมคำสอน เพื่อสืบทอดพระศาสนา

ส่วนอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ก็มีหน้าที่ในการอุปถัมภ์ค้ำจุนภิกษุสามเณรให้สามารถดำรงอยู่ในพระศาสนา เพื่อทำกิจโดยถูกต้องตามพระธรรมวินัย และหากมีสติปัญญามากขึ้น ก็ช่วยศึกษาพระธรรมวินัยและเผยแพร่พระศาสนาได้เช่นกัน

ขออนุโมทนาแด่โยมทั้งหลาย ผู้มีส่วนร่วมกันในการจัดสร้างหนังสือเครื่องเศร้าหมองของบรรพชิตเล่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจทานอักษร หรือผู้ร่วมออกทุนทรัพย์เพื่อจัดพิมพ์ หรือผู้ที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ก็ตาม ท่านชื่อว่าได้ช่วยสืบทอดพระศาสนาเช่นกัน

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดช่วยคุ้มครองให้ท่านทั้งหลาย รวมทั้งพุทธศาสนิกชนคนไทย จงมีศรัทธามั่นคงในคุณพระรัตนตรัย มีใจรักษ์สามัคคี ปลอดภัยจากบาปอกุศล อันเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ ประสพแต่ความสุขอันไม่มีโทษ และได้บรรลุอมตมหานิพพาน ในกาลเป็นที่สุดด้วย เทอญ

อา. ๗ ธ.ค. ๕๖ ภิกษุรูปหนึ่ง

คำปรารภ

(พิมพ์ครั้งที่ ๔)

ศาสนาพุทธได้ล่วงกาล ผ่านวิกฤติมานับครั้งไม่ถ้วน จนเข้าถึงยุคดิจิตัล ๕.๐ ที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีล้ำสมัย ผู้คนสนใจไขว่คว้าแต่วัตถุกาม เครื่องอำนวยความสะดวก อำนวยความสุข ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ลาภยศสักการะชื่อเสียง จนลืมไปว่ามีหลักคำสอนอันทรงคุณค่า ที่จะนำพาให้ชีวิตมีความสุขสงบและมีโอกาสพบสัจจธรรม อันเป็นเหตุที่ทำให้ถึงความสิ้นทุกข์ทั้งปวง หลักคำสอนนั้นมีชื่อว่า **พระพุทธศาสนา**

แต่ทว่า ! ช่างน่าเสียดายเหลือเกิน เพราะชาวพุทธมากหลายที่ละเลยแก่นธรรม ที่พร้อมจะนำความสุขสงบ อันแท้จริงมาให้ กลับไปแสวงหากิ่งใบเปลือกกระพี้ อันเป็นลาภยศสักการะชื่อเสียงทรัพย์สินเงินทองอย่างไม่ลืมหูลืมตา จนลืมไปว่า ทุกคนเกิดมาอยู่อาศัยในโลกนี้เพียงชั่วคราว อีกไม่ช้าทุกชีวาจะต้องลาจากโลกนี้ไป พร้อมกับความดีและความชั่วที่ตัวเองได้ทำไว้ ...

พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระศาสดา มีค่าเกินกว่าที่จะเปรียบได้ แต่ผู้ที่จะรู้คุณค่าของพระศาสนานั้น จะต้องเป็นผู้ที่ได้สั่งสมบุญไว้แล้วแต่ปางก่อน ได้พบกับกัลยาณมิตรและได้มีโอกาสศึกษาพระสัทธรรม จึงจะรู้ว่า ตนเองนั้นไม่เสียทีที่ได้เกิดมาใต้ร่มเงาพระพุทธศาสนา ในประเทศไทยนี้ ...

ขออนุโมทนาแด่ท่านผู้พิพากษาสุทัศน์ ภัทรวรกุลวงศ์ และคุณเพชรรัตน์(ภริยา) ที่เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในส่วนของพระวินัย อันเป็นหลักธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัยนี้ ผู้เป็นหัวหน้าของพุทธบริษัท เป็นผู้นำทาง ด้านจิตวิญญาณ ผู้ที่จะนำพาพระพุทธศาสนาให้จำเริญก้าวหน้า และดำรงอยู่ในจิตใจของชนชาวพุทธ เพื่อการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เพื่อความพ้นจากสรรพทุกข์

ด้วยการจัดพิมพ์หนังสือ **"โยมช่วยด้วย"** (เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต) เล่มนี้ เพื่อเป็นการช่วยจรรโลงรักษาพระพุทธ-ศาสนา อันเป็นที่รักยิ่ง ของผู้ปรารถนาพ้นจากความเป็นปุถุชนซึ่งมีโทษอย่างยิ่ง เพื่อก้าวย่างสู่ความเป็นพระอริยบุคคล พ้นจากอบายทั้งปวง ...

ขอให้กุศลผลบุญ ในการให้พระธรรมวินัย ซึ่งชำนะการให้ทั้งปวงนี้ จงเป็นปัจจัยให้อุบาสก อุบาสิกาทั้ง ๒ พร้อมทั้งญาติมิตรสหายอันเป็นที่รัก จงจำเริญด้วยคุณธรรม คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ยิ่ง ๆ ขึ้นไป สามารถอบรมไตรสิกขา พัฒนาตนจนบรรลุแก่นธรรม อันเป็นที่สุดแห่งวัฏฏทุกข์ได้ในกาลไม่เนิ่นช้า เทอญ.

จิรํ ติฏฺฐตุ พุทฺธสาสนํ

ศ. ๒๖ มิ. ย. ๖๓ *อคฺคปญฺโญ ภิกฺขุ*

สารบาญ

หัวเรื่อง **หน้า**

สารบาญ

หัวเรื่อง **หน้า**

ธรรมและวินัยที่เราตถาคตแสดงแล้ว
บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้นแล
จักเป็นศาสดาของพวกเธอ ในกาลล่วงไปแห่งเรา ...

โยมช่วยด้วย
(เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต)

ในอดีตกาลนานมาแล้ว หลังจากพุทธปรินิพพาน ๑๐๐ ปี มีพระภิกษุพวกหนึ่ง ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดการทำสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๒ พระภิกษุเหล่านี้มีชื่อเรียกกันว่า **"พวกวัชชีบุตร"** มีนิวาสสถานเป็นหลักแหล่งอยู่ในพระนครเวสาลี ชมพูทวีปโพ้น (ประเทศอินเดียในปัจจุบัน) จะเป็นด้วยความมักมาก ความไม่สันโดษ หรือเพราะความอัตคัดขัดสน ขาดคนอุปัฏฐาก ผู้ปวารณาด้วยปัจจัย ๔ (หมายถึง จีวร ๑ บิณฑบาต ๑ เสนาสนะ ๑ คิลานเภสัช ๑) หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เมื่อถึงวันอุโบสถ (**วันพระ ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม เป็นวันอุโบสถ ภิกษุสงฆ์จะต้องทำอุโบสถทุก ๆ กึ่งเดือน เพื่อความสามัคคีและมีการฟังพระปาติโมกข์ เพื่อตรวจชำระศีลของตน ภิกษุใดไม่ทำอุโบสถ มีโทษ ต้องอาบัติทุกกฏ**)

พระภิกษุพวกวัชชีบุตร ก็ตั้งถาดทองสัมฤทธิ์เต็มด้วยน้ำไว้ในท่ามกลางสงฆ์ แล้วกล่าวเชิญชวนอุบาสกอุบาสิกาชาวเมืองเป็นเชิงโฆษณาบุญให้ถวายเงินทองแก่สงฆ์ เพราะสงฆ์มีกิจที่จะต้องใช้จ่ายเกี่ยวกับบริขาร โดยให้นำเงินทองไปใส่ไว้ในถาดทองสัมฤทธิ์ที่ได้เตรียมไว้ (มีปัญหาน่าสงสัยว่า ทำไมจึงต้องใส่น้ำไว้ในถาดจนเต็ม คงเป็นเพราะป้องกันเงินทองกระทบถาด อาจทำให้ถาดของสงฆ์สึกกร่อน หรืออาจจะเป็นการป้องกันเสียงดัง หรือ

เป็นการล้างขี้มือของชาวบ้าน .... ในปัจจุบันปัญหาเหล่านี้คงไม่มี เพราะใช้ตู้บริจาคแทนถาด และใช้ธนบัตร หรือเช็คถวายแทนเงินทองที่เป็นโลหะ ....!)

อุบาสกอุบาสิกาผู้มีศรัทธา มีจิตเต็มเปี่ยมไปด้วยบุญ (แต่ขาดปัญญา) เมื่อได้ฟังโฆษณา ประกอบกับความอยากได้บุญ จึงถวายเงินทองมากบ้าง น้อยบ้าง ตามกำลังศรัทธา พระภิกษุพวกวัชชีบุตรก็รวบรวมเงินทองเหล่านั้น แล้วจัดสรรปันส่วนแบ่งจำนวนเงินทองที่รวบรวมได้ นำไปแจกจ่ายแก่ภิกษุทั้งหมดในวัด

ดู ๆ แล้วก็ไม่เห็นว่าน่าจะมีโทษอะไร เพราะพระภิกษุก็มีความปรารถนาดี ต้องการให้ญาติโยมได้บุญ ญาติโยมนั้นเล่าก็เต็มใจถวาย จะมีใครบังคับก็หาไม่ ต่างก็ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งคู่ พระภิกษุได้เงินทองไว้แลกเปลี่ยนบริขารที่จำเป็น ส่วนญาติโยมก็ได้บุญสมความตั้งใจ จะมีโทษอะไรด้วยเล่าในเรื่องนี้ ?

คงไม่มีใครทราบได้ว่า การรับเงินทองของพระภิกษุจะมีโทษอะไร ถ้าไม่มีพระภิกษุอาคันตุกะรูปหนึ่ง ที่พักอยู่ในวัดนี้ด้วย พระภิกษุรูปนี้มีชื่อว่า **“พระยสกากัณฑบุตร”** ท่านได้เที่ยวจาริกมาจนถึงวัชชีชนบท และได้เข้าขออาศัยพักชั่วคราวในวัดนี้พอดี

ในวันรุ่งขึ้น พระภิกษุพวกวัชชีบุตรได้นำเงินไปถวายกับพระยสกากัณฑบุตร บอกว่าเป็นส่วนแบ่งที่ท่านควรได้ แม้เป็นอาคันตุกะก็ตาม ..... นี่ก็เป็นเครื่องแสดงน้ำใจของภิกษุพวกวัชชีบุตร คือ ไม่กีดกันลาภไว้สำหรับพวกของตนเท่านั้น ยังอุตส่าห์เผื่อแผ่ถึงอาคันตุกะด้วย

แต่เรื่องกลับตาลปัตร เพราะแทนที่ท่านพระยสกากัณฑบุตรจะยินดีรับเงินส่วนแบ่ง พร้อมกับขอบอกขอบใจบรรดาพระภิกษุเจ้าถิ่น ท่านกลับกล่าวว่า **ตัวท่านไม่มีส่วนแบ่งในเงินทองเหล่านั้น เพราะท่านไม่ยินดีในเงินทอง .....** ก็เป็นเรื่องแปลกที่ว่า เงินทองเปรียบเสมือนพระเจ้า บันดาลสิ่งของต้องประสงค์ได้แทบทุกอย่าง ใคร ๆ ล้วนตั้งหน้าปรารถนาที่จะมีไว้ไม่จำกัดจำนวน แม้เพียงนอนคิดถึงตัวเลขที่มีฝากไว้ในธนาคารก็สุขแสนแล้ว แต่นี่อะไร ! ... ท่านพระยสกากัณฑบุตรกล่าวว่าท่านไม่ยินดีในเงินทอง เหตุผลเป็นอย่างไรกันแน่ ...?

พระภิกษุพวกวัชชีบุตรก็แปลกคน เมื่อเขาไม่รับส่วนแบ่งก็น่าจะเป็นการดี พวกของตนจะได้มีส่วนแบ่งมากขึ้น กลับไม่พอใจ กล่าวหาท่านพระยสกากัณฑบุตรว่า **ด่าบริภาษ ดูหมิ่นญาติโยมผู้มีศรัทธา เพราะไม่ยอมรับเงินทอง ทำให้ญาติโยมหมดความเลื่อมใส** จึงประชุมสงฆ์ลงโทษแก่ท่านพระยสกากัณฑบุตร ด้วย**ปฏิสารณียกรรม** เป็นสังฆกรรมที่ใช้ลงโทษแก่พระภิกษุที่ล่วงเกินคฤหัสถ์ จะต้องไปขอขมาให้คฤหัสถ์อดโทษสงฆ์จึงจะยอมถอนปฏิสารณียกรรมให้

ท่านพระยสกากัณฑบุตร เป็นผู้เคารพพระธรรมวินัยอย่างยิ่งยวด แม้แลไม่เห็นโทษของตน แต่ก็ยอมที่จะไป จึงขอพระภิกษุอนุทูต (ผู้ช่วยพูดไกล่เกลี่ย) ไปเป็นเพื่อน ๑ รูป ภิกษุสงฆ์พวกวัชชีบุตรจึงสมมติภิกษุอนุทูต ให้ไปกับท่านพระยสกากัณฑบุตร แต่แทนที่ท่านพระยสกากัณฑบุตรจะไปขอขมาโทษต่อญาติ

โยม ที่ก่อนหน้านั้น ท่านเคยห้ามญาติโยมไม่ให้ถวายเงินทอง แก่พระภิกษุ ท่านกลับไปชี้แจงแสดงธรรมต่ออุบาสกอุบาสิกา ชาวเมืองเวสาลีว่า **“อาตมา ผู้กล่าวสิ่งไม่เป็นธรรมว่าไม่เป็นธรรม สิ่งเป็นธรรมว่าเป็นธรรม กล่าวสิ่งไม่ใช่วินัยว่าไม่ใช่วินัย สิ่งเป็นวินัยว่าเป็นวินัย เขากล่าวหาว่า ด่าบริภาษ ดูหมิ่นอุบาสกอุบาสิกา ผู้มีศรัทธาเลื่อมใสทำให้ไม่เลื่อมใส”**

เครื่องเศร้าหมองของพระจันทร์พระอาทิตย์ เปรียบเทียบกับเครื่องเศร้าหมองของพระภิกษุ

ท่านพระยสกากัณฑบุตรได้แสดงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงกับภิกษุทั้งหลาย อุปมาเครื่องเศร้าหมองของพระจันทร์พระอาทิตย์ เปรียบเทียบกับเครื่องเศร้าหมองของสมณพราหมณ์ ๔ อย่างคือ **พระจันทร์พระอาทิตย์ไม่แผดแสง ไม่สว่างไสว ไม่รุ่งเรือง** เพราะเครื่องเศร้าหมอง อันได้แก่ **หมอก ๑ น้ำค้าง ๑ ละอองควัน ๑ อสุรินทราหู ๑**

ส่วน**สมณพราหมณ์ (หมายเอาพระภิกษุ) ย่อมไม่สง่า ไม่ผ่องใส ไม่ไพโรจน์** เพราะเครื่องเศร้าหมอง อันได้แก่ **การดื่มสุราเมรัย ๑ การเสพเมถุน ๑ มิจฉาชีพ ๑ และการรับเงินทอง ๑**

เครื่องเศร้าหมอง คือ หมอก น้ำค้าง ละอองควันและอสุรินทราหู ย่อมปิดบังอำนาจคือแสงสว่างของพระจันทร์และ

พระอาทิตย์ ไม่ให้แผดแสง ไม่ให้สว่างไสว ไม่ให้รุ่งเรือง ฉันใด การดื่มสุราเมรัย การเสพเมถุน มิจฉาชีพและ**การรับเงินทอง**ของสมณพราหมณ์ ก็ย่อมบดบังอำนาจคือคุณธรรม ทำให้สมณพราหมณ์ไม่มีสง่า ไม่ผ่องใส ไม่รุ่งเรือง ฉันนั้น

คุณธรรมของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาก็คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** เมื่อ**ภิกษุดื่มสุราเมรัย**แล้ว ย่อมล่วงศีล **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** เมื่อล่วงศีลแล้วจิตย่อมไม่ตั้งมั่น สัมมาสมาธิจะมีมาแต่ไหน ภิกษุผู้ดื่มสุราเมรัยย่อมไร้สติสัมปชัญญะ จะเจริญวิปัสสนาปัญญาจนประจักษ์แจ้งพระนิพพานได้อย่างไร เพราะการล่วงศีลเป็นอาณาวีติกกมโทษ (โทษที่ก้าวล่วงสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ) เป็นเครื่องกั้นต่อการบรรลุสมถะ และวิปัสสนาภาวนา

การเสพเมถุนธรรม หมายถึง การร่วมกันของคนคู่ คือผู้ชายกับผู้หญิง สำหรับพระภิกษุ หากเสพเมถุนธรรมย่อมล่วงศีล ต้องอาบัติถึงขั้น**ปาราชิก** ขาดจากความเป็นพระภิกษุ ถ้าลาสิกขาออกไปเป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชาเป็นสามเณร รักษาศีล ๕ หรือศีล ๑๐ แล้วศึกษาประพฤติปฏิบัติธรรม ก็ยังพองอกเงยถึงขั้นสวรรค์หรือบรรลุนิพพานได้ แต่ถ้าเป็นอลัชชีไม่มีความละอาย ยังคงครองเพศเป็นพระภิกษุ หลอกลวงชาวบ้านอยู่ละก็ ... อย่าพูดถึงสวรรค์เลย ลมหายใจเฮือกสุดท้ายหมดเมื่อไร ไปสู่อบายแน่นอน คนหัวขาดย่อมเป็นอยู่ไม่ได้ ฉันใด

ผู้ต้องอาบัติปาราชิก ก็อยู่ในเพศภิกษุไม่ได้ ฉันนั้น คุณขั้นศีลยังรักษาไว้ไม่ได้ จะป่วยกล่าวไปใยถึงขั้นสมาธิและปัญญาเล่า

มิจฉาชีพ คือ อาชีพที่ผิด หมายถึง อาชีพที่ไม่เหมาะควรแก่สมณเพศ อาชีพที่บริสุทธิ์ที่สุดสำหรับพระภิกษุก็คือ **อาชีพนักบิณฑ์** ... ชีวิตที่ประเสริฐของเพศภิกษุคือ อาศัยก้อนข้าวที่ได้มาด้วยกำลังของปลีแข้งแล้วเป็นอยู่ การเที่ยวบิณฑบาตด้วยอาการนิ่งก็ดี การเอ่ยปากขอปัจจัย ๔ เฉพาะผู้ที่เป็นญาติหรือเป็นผู้ที่ปวารณาไว้เท่านั้นก็ดี เป็นสัมมาชีพของพระภิกษุ ถึงกระนั้นยังต้องคำนึงถึงธรรม ความเหมาะควร มีความมักน้อยสันโดษ เป็นต้น **(ภิกษุเอ่ยปากขอปัจจัย ๔ ต่อผู้ที่มิใช่ญาติมิใช่คนที่ปวารณา มีโทษต้องอาบัติปาจิตตีย์บ้าง ทุกกฏบ้างแล้วแต่ประเภทของปัจจัย)**

การประพรมน้ำมนต์ เป่าเสกเลขยันต์ เจิมบ้านเจิมรถบอกใบ้ให้หวย ดูหมอต่อดวงชะตา เป็นหมอหยูกหมอยา ทำนายโชคชะตาราศี เป็นไปรษณีย์ส่งข่าวให้ชาวบ้าน ..... อาชีพเหล่านี้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ในมหาศีล สีลขันธวรรค ทีฆนิกาย พระสุตตันตปิฎก ว่าเป็นมิจฉาชีพทั้งสิ้น ไม่บังควรกับผู้ที่สละเรือนเพื่อแสวงหาวิเวกแล้ว หากภิกษุรูปใดหลงประพฤติมิจฉาชีพเหล่านี้เข้า ก็เชื่อได้ว่า การน้อมใจไปเพื่อเจริญปัญญาให้รู้แจ้งอริยสัจจธรรม เพื่อขัดเกลากิเลสอาสวะให้เบาบาง และหมดไปจากขันธสันดาน เห็นจะเป็นไปไม่ได้ แล้วจะหาความเป็นเนื้อนาบุญจากส่วนไหนในขันธ์ ๕ นั้นเล่า ?

การรับเงินทองก็เช่นกัน มีพระบัญญัติที่เป็นศีลปาติโมกข์ (เป็นอาทิพรหมจรรย์ คือ เบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ของพระภิกษุ) *ในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ นิสสัคคิยกัณฑ์ โกสิยวรรคที่ ๒ สิกขาบทที่ ๘* ว่า **"อนึ่ง ภิกษุใด รับก็ดี ให้รับก็ดี ซึ่งทองเงิน หรือยินดีทองเงินที่เขาเก็บไว้ให้ก็ดี เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์"** (นิสสัคคิยปาจิตตีย์ หมายถึง อาบัติปาจิตตีย์ที่ต้องสละวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติเสียก่อน จึงจะแสดงอาบัติได้ **เงินทองเป็นอนามาสวัตถุ คือวัตถุที่ไม่ควรจับต้องสำหรับพระภิกษุ** และเป็นวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติในสิกขาบทนี้)

เมื่อมีพระบัญญัติไว้แล้ว **ภิกษุรูปใดก้าวล่วงพระบัญญัติทั้งรู้อยู่ ย่อมได้ชื่อว่าอลัชชี** ไม่มีความละอาย เป็นผู้เก้อยาก และชื่อว่าไม่ทำตามคำสอนของพระศาสดา จะชื่อว่าเคารพนับถือได้อย่างไร ? คำที่มักกล่าวกันในเวลาสวดมนต์ทำวัตรเช้าทำวัตรเย็นว่า **"พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ"** จะมิเป็นสักแต่ว่ากล่าวไปเสียอย่างนั้นเองล่ะหรือ ? เมื่อไม่เคารพเชื่อฟังพระพุทธเจ้าก็เป็นอันหาความเคารพนับถือพระธรรมและพระสงฆ์มิได้ จะนับถือพระพุทธศาสนาอย่างไรกัน ?

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นโทษภัย ในการรับเงินทองของบรรพชิต จึงทรงบัญญัติสิกขาบทไว้ เป็นการอนุเคราะห์ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องจากเมื่อมีการรับเงินทองแล้ว ย่อมเป็นเครื่องกังวล ต้องมีการสะสม เป็นการพอกพูนกิเลส เพราะ

ตัณหานั้นไม่รู้จักอิ่ม วันนี้ได้แล้ว พรุ่งนี้ก็ควรจะได้อีก ถ้ามีลดน้อยลงไป ก็เกรงจะหมดไป ไม่มีใช้ ต้องคอยแสวงหาเพิ่มเติมอยู่เรื่อยๆ ต้องทะเลาะเบาะแว้ง แก่งแย่งกันเรื่องกิจนิมนต์ ยังเป็นอันตรายจากโจรผู้ร้าย และเป็นที่หมายปองของมาตุคามด้วย ... โทษภัยของการรับเงินทองนั้น มีมากมายนับประมาณมิได้.

เครื่องเศร้าหมองทั้ง ๔ ประการนี้ หากมีอยู่ในภิกษุใด ย่อมเป็นเครื่องกั้น บดบังอำพรางความสว่างไสวไพโรจน์ อันเป็นคุณธรรมที่ควรได้ ควรถึงของผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสาร คือภิกษุผู้มีกัลยาณธรรม สมดังพระภาษิตที่ว่า

"สมณพราหมณ์เศร้าหมอง เพราะราคะและโทสะ เป็นคนอันอวิชชาห่อหุ้ม เพลิดเพลินในรูปที่น่ารัก เป็นคนไม่รู้จริง พวกหนึ่งดื่มสุราเมรัย พวกหนึ่งเสพเมถุน พวกหนึ่งยินดีเงินทอง พวกหนึ่งเป็นอยู่โดยมิจฉาชีพ เครื่องเศร้าหมองเหล่านี้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระราชาผู้สูงศักดิ์ ตรัสว่า เป็นเหตุให้สมณพราหมณ์เศร้าหมอง ไม่มีสง่า ไม่ผ่องใส ไม่บริสุทธิ์ มีกิเลสธุลีดุจมฤค (เนื้อ) ถูกความมืดรัดรึง เป็นทาสของตัณหา พร้อมด้วยกิเลสเครื่องนำไปสู่ภพ ย่อมเพิ่มพูนสถานที่ทิ้งซากศพให้มาก ย่อมถือเอาภพใหม่ต่อไป"

(สัตตสติกขันธกะ จุลวรรค พระวินัยปิฎก เล่ม ๗ ข้อ ๖๓๕)

บรรดาเครื่องเศร้าหมองเหล่านั้น **การรับเงินทอง** เห็นจะเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับเพศบรรพชิต การเสพเมถุนธรรมไม่จำเป็นต้องพูดถึง เพราะขาดจากเพศภิกษุแล้ว เป็นเพียงคนหัวโล้นคลุมผ้าเหลืองเท่านั้น แต่การรับเงินทอง นอกจากจะเป็นสาเหตุหนึ่งให้ถึงการเสพเมถุนธรรมได้แล้ว ยังทำให้ภิกษุดูเหมือนไม่ใช่ภิกษุ ....? ฟังแล้วก็ออกจะงง ที่กล่าวเช่นนี้ ไม่ใช่เป็นการกล่าวเองตามชอบใจ มีพระพุทธพจน์รับรอง ดังที่ท่านพระยสกากัณฑบุตร จะได้กล่าวกับอุบาสก อุบาสิกาชาวเมืองเวสาลีต่อไป .....

คฤหัสถ์ที่มีปัญญาจึงจะช่วยรักษาพระศาสนาได้

ท่านพระยสกากัณฑบุตร เล่าเรื่องในอดีตกาลให้ชาวเมืองฟังถึงเมื่อครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ได้มีประชุมชนชาวพุทธกลุ่มหนึ่ง ในเขตพระนครราชคฤห์ ประชุมสนทนาปราศรัย ถกเถียงกันเรื่องเงินทอง ฝ่ายหนึ่งกล่าวว่า เงินทองเป็นของสมควรแก่ภิกษุ เพราะพระภิกษุก็มีเรื่องจำเป็นที่จะต้องใช้จ่าย ฉะนั้น พระภิกษุจึงควรยินดี ควรรับเงินทองได้

อีกฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ**มณีจูฬกะ** ได้กล่าวแย้งห้ามปรามว่า อย่าได้กล่าวอย่างนั้น เงินทองไม่ควรแก่พระภิกษุ พระภิกษุไม่ควรยินดี ไม่ควรรับเงินทอง พระภิกษุมีแก้วและทองอันวางเสียแล้ว เนื่องจากเป็นผู้สละแล้วทุกสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นสมบัติพัสถาน บ้านช่องห้องหอ บุตรภรรยา มารดาบิดา ญาติสาโลหิต แม้กิเลส ก็กำลังจะมาสละให้หมดสิ้นไปในเพศบรรพชิตนี้ จะมัว

มารับ มาสะสมเงินทองทำไม ถ้าจะรับ จะสะสมเงินทอง เป็นคฤหัสถ์เสียมิดีกว่าหรือ ? ผู้ใหญ่บ้านมณีจูฬกะได้ชี้แจงแสดงเหตุผล จนเป็นที่เข้าใจของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ต่างก็แยกย้ายกันไปทำกิจของตน ตามอัธยาศัยของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ...

ส่วนผู้ใหญ่บ้านยังมีเรื่องแคลงใจ จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลเรื่องที่ได้สนทนาขัดแย้งกับที่ประชุม และทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า การกล่าวเช่นนั้น เป็นการกล่าวคล้อยตามหรือกล่าวตู่พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นการกล่าวสมควรแก่ธรรมหรือไม่ และสหธรรมิกบางคนสามารถติเตียนหรือไม่ ?

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า "ดีล่ะ นายบ้าน เธอพยากรณ์อย่างนี้ ชื่อว่ากล่าวคล้อยตามเรา ชื่อว่าไม่กล่าวตู่เราด้วยคำเท็จ ชื่อว่าพยากรณ์ธรรมสมควรแก่ธรรม และสหธรรมิกบางรูปผู้กล่าวตามวาทะ ย่อมไม่ถึงฐานะที่ควรติเตียน ดูก่อนนายบ้าน **ทองและเงินไม่ควรแก่สมณะ เชื้อสายศากยบุตรโดยแท้ สมณะเชื้อสายศากยบุตรไม่ยินดีทองและเงิน สมณะเชื้อสายศากยบุตรไม่รับทองและเงิน สมณะเชื้อสายศากย-บุตรมีแก้วและทองอันวางเสียแล้ว ปราศจากทองและเงิน ทองและเงินควรแก่ผู้ใด แม้กามคุณ ๕** (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) **ก็ควรแก่ผู้นั้น กามคุณ ๕ ควรแก่ผู้ใด เธอพึงจำผู้นั้นโดยส่วนเดียวว่า มีปกติมิใช่สมณะ มีปกติมิใช่เชื้อสายศากยบุตร**

เราจะกล่าวอย่างนี้ว่า ผู้ต้องการหญ้า พึงแสวงหาหญ้า ผู้ต้องการไม้ พึงแสวงหาไม้ ผู้ต้องการเกวียน พึงแสวงหาเกวียน ผู้ต้องการบุรุษพึงแสวงหาบุรุษ **แต่เราไม่กล่าวโดยปริยายไร ๆ ว่า สมณะพึงยินดี พึงแสวงหาทองและเงิน**”

(อัฏฐสติกขันธกะ วิ. จุฬ. ข้อ ๖๓๗, มณิจูฬกสูตร สํ. สฬา. ข้อ ๖๒๖)

สรุปแล้วโดยใจความ ก็คือ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตให้ภิกษุแสวงหาหญ้า ไม้ เกวียน บุรุษและปัจจัย ๔ อื่น ๆ ได้ตามฐานานุรูป ซึ่งเป็นไปตามธรรมวินัย ด้วยสมณสัญญา รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร แค่ไหนอย่างไร ต่อเพศสมณะผู้สงบ แต่ไม่อนุญาตให้รับ ไม่อนุญาตให้ยินดี ไม่อนุญาตให้แสวงหาเงินและทอง (อนุญาตให้ยินดีในปัจจัย ๔ ที่ได้จากเงินทอง ซึ่งมีผู้ฝากไว้ในมือของ**ไวยาวัจกร** คือ คนดูแลช่วยเหลือกิจการของวัด ตาม*เมณฑกานุญาต พระวินัยปิฎก มหาวรรค (เล่ม ๕ ข้อ ๘๕)*

ลองคิดดูเถิดว่า “ผู้ใดยินดีเงินทอง ก็เท่ากับผู้นั้นยินดีในกามคุณ ๕ ผู้ใดยินดีในกามคุณ ๕ พระองค์ตรัสว่า **ผู้นั้นมีปกติมิใช่สมณะ มีปกติมิใช่เชื้อสายศากยบุตร**” ก็ภิกษุผู้ยินดีและรับเงินทอง ถ้าไม่ใช่สมณะ แล้วจะให้เป็นอะไร ? .....

นี้ก็เป็นเหตุผลที่ทำให้มีความเข้าใจขึ้น จากข้อความที่ว่า ภิกษุที่รับเงินทอง ทำให้เป็นเหมือนไม่ใช่พระภิกษุ ก็ใครเล่าที่กอปรพรั่งพร้อม เพรียบแปล้ไปด้วยกามคุณ ๕ ถ้าไม่ใช่คฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ผู้เอิบอิ่มด้วยกามสุข ผู้นอนเบียดเสียด

ด้วยบุตรและภรรยา แล้วก็เป็นการตอบปัญหาได้ว่า ทำไมท่านพระยสกากัณฑบุตรจึงไม่ยอมรับเงินทอง

ปัญหาเรื่องภิกษุรับเงินทองและแนวทางแก้ไข

ถ้าจะว่ากันตรงไปตรงมาแล้ว พระวินัยบัญญัติข้อไม่พึงรับหรือยินดีในเงินทองนี้ เห็นทีว่า พระภิกษุคงจะรักษาได้ยากในสมัยปัจจุบัน ด้วยเหตุผลนานาประการ จากฝ่ายพระภิกษุผู้รับบ้าง ทั้งฝ่ายคฤหัสถ์ผู้ถวายบ้าง และเหตุปัจจัยจากสังคมสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีก จะลองยกตัวอย่างมาวิสัชนาเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เริ่มจากคฤหัสถ์ผู้ถวายก่อน เพราะไม่มีความเข้าใจพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เคยได้ยินได้ฟังว่าการให้ทานเป็นบุญ มีผลเป็นความสุข ก็เกิดความต้องการบุญต้องการความสุข มีอะไรพอจะให้ได้ ก็ให้ดะเรื่อยไป โดยไม่คำนึงว่าจะเหมาะสมกับผู้รับหรือไม่ (ในครั้งพุทธกาล ถึงกับให้เมถุนธรรมก็มี) เปรียบเหมือนกับผู้มีความปรารถนาดี นำของแสลงกับโรคเข้าไปให้คนป่วยไข้บริโภคเพราะความเป็นผู้ไม่ฉลาด เมื่อคนป่วยไข้บริโภคของแสลงเข้าไป ย่อมทำให้โรคกำเริบจนถึงตายหรือทุกข์ปางตาย

สิ่งที่ควรให้ทาน เรียกว่า ทานวัตถุ ๑๐ อย่าง

คฤหัสถ์ผู้ถวายเงินทองแก่พระภิกษุก็เช่นกัน ไม่มีปัญญาพอที่จะรู้ว่า วัตถุทานที่สมควรแก่บรรพชิต ได้แก่ ข้าว น้ำ ยาน (สำหรับบรรพชิต คือ รองเท้า ร่ม) ผ้า เครื่องลูบไล้

ของหอม (เช่น สบู่ระงับกลิ่นตัว) ระเบียบดอกไม้ เสนาสนะ ที่นอน ประทีป ที่เหมาะควรแก่สมณะ เรียกว่า**วัตถุทาน ๑๐** ไม่ใช่ให้ถวายเงินทอง เพราะเงินทองเป็นเหมือนของแสลงต่อพระภิกษุ ผู้เปรียบเสมือนคนป่วยไข้ด้วยโรคภายใน คือ กิเลส หากมีการรับ การสะสมเงินทอง ย่อมทำให้โรคกิเลสกำเริบ จนถึงตาย คือ ตายจากพุทธศาสนา ตายจากเพศบรรพชิต (ลาสิกขา) หรือทุกข์ปางตายด้วยอำนาจของกิเลสกลุ้มรุม จนถึงกับยุ่งเกี่ยวจับต้องมาตุคาม (ต้องอาบัติหนักสังฆาทิเสส)

ความคิดของคนที่จะให้ทานนั้นมีหลายอย่าง บางคนให้ทานเพราะความโลภ คือต้องการผลของบุญ บางคนให้ทานเพราะต้องการความสุขใจ บางคนห่วงใยพระภิกษุ เนื่องจากหุงหากินเองไม่ได้จึงให้ทาน บางคน พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายอบรมสั่งสอนไว้จึงให้ทาน บางคนให้ทานเพราะต้องการชื่อเสียง ... ความคิดเหล่านี้ไม่ตรงกับเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ในการให้ทานในพระพุทธศาสนาเลย เพราะพระศาสดาทรงสอนให้พุทธศาสนิกชน**ให้ทานเพื่อปรุงแต่งจิต เป็นการขัดเกลากิเลสและเพื่อเป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน** อันเป็นเป้าหมายสูงสุด

เนื่องจากปกติจิตใจของปุถุชนคนเรานั้น หนาไปด้วยกิเลส จึงต้องมีการเวียนว่ายตายเกิดไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่เป็นที่สุดในพระพุทธศาสนาก็คือพระนิพพาน ซึ่งผู้ที่มีกิเลสเบาบาง (พระอริยบุคคลเบื้องต้น ๓) จนถึงผู้ที่หมดกิเลสเท่านั้น (พระอรหันต์)

จึงจะประสบพบได้ จุดมุ่งหมายในการให้ทานในพระพุทธศาสนาจึงต้องเป็นไปเพื่อการสละละคลายจากกิเลส ไม่ใช่การหวังผลของบุญหรือเพื่ออย่างอื่น

เพราะอย่างไรเสีย เมื่อมีการให้ทานซึ่งเป็นเหตุแล้ว กุศลวิบากอันเป็นตัวผลย่อมมีแน่นอน การหวังผลจากการอธิษฐานนานาประการด้วยความไม่เข้าใจ ล้วนเกิดจากความต้องการซึ่งเป็นตัวกิเลสทั้งสิ้น กุศลจิตที่เกิดขึ้นขณะที่ให้ทานแต่มีกิเลสเป็นบริวาร (อกุศลจิตที่เกิดก่อนหน้า หรือเกิดต่อภายหลังกุศลจิต) ย่อมทำให้ทานนั้น มีผลมีอานิสงส์ไม่ไพบูลย์ ไม่มากเลย

ให้ทานกับผู้มีศีลจึงมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

อีกประการหนึ่ง การให้ทานกับผู้ที่มีศีลมีธรรมอันงาม ย่อมมีผลมีอานิสงส์มากกว่าการให้ทานกับผู้ทุศีล มีธรรมอันเลวทราม มีพระพุทธพจน์บทหนึ่งที่ว่า **“วิเจยฺยทานํ สุคตปฺปสตฺถํ” การเลือกให้ทาน พระสุคตทรงสรรเสริญแล้ว** ในที่นี้หมายถึงการเลือกทั้งวัตถุทานและบุคคลผู้รับทาน ขณะที่มีการถวายเงินทองกับพระภิกษุ เมื่อพระภิกษุรับ ก็ล่วงศีลเสียแล้ว จะทำให้การถวายทานนั้น มีผลมีอานิสงส์มากได้อย่างไร ? ทั้งยังทำให้พระภิกษุผู้รับลำบากในการเก็บสะสม ต้องกังวลห่วงใย นำเงินทองไปซื้อหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาใช้ มาบริโภคก็มีโทษ มีอาบัติเพิ่มขึ้นอีก คือ ขณะที่พระภิกษุรับเงินทอง ต้องอาบัติ**นิสสัคคิยปาจิตตีย์** ในเพราะการรับ ขณะที่นำเงินทองไปซื้อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ต้องอาบัติ

นิสสัคคิยปาจิตตีย์อีก ในเพราะการซื้อขายแลกเปลี่ยน สิ่งของที่ซื้อมานั้นจัดเป็นอกัปปิยวัตถุ ไม่ควรใช้สอยบริโภค ถ้าเป็นอาหารต้องอาบัติ**ทุกกฏ**ทุก ๆ คำที่กลืน ถ้าเป็นสิ่งของอื่นก็ต้องอาบัติ**ทุกกฏ**ทุกครั้งที่ใช้สอย

เพราะฉะนั้น **คฤหัสถ์ที่ถวายเงินทองกับพระภิกษุ นอกจากจะได้บุญน้อย เพราะขาดปัญญาพิจารณา และทำบุญกับผู้เสียศีลแล้ว ยังทำให้พระภิกษุต้องลำบากในการซื้อหาข้าวของเอง ทำให้ท่านต้องอาบัติมากขึ้น และชื่อว่าเป็นการทำให้พระศาสนาเสื่อมถอยลงเร็วขึ้นด้วย จึงเป็นการทำลายพระศาสนาโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์**

ทางแก้ไขในเรื่องนี้คือ คฤหัสถ์ควรศึกษา ควรฟังพระธรรมที่ประกอบด้วยเหตุผลด้วยความแยบคาย ควรเข้าใจเรื่องของบุญซึ่งหมายถึงกุศลจิตที่เป็นไปในทาน ศีล ภาวนา ควรรู้ด้วยว่ากุศลจิตที่เป็นบุญในขั้นของทานนั้น เป็นบุญกิริยาพื้นฐานขั้นต้นของคฤหัสถ์ บุญกุศลในขั้นที่สูงกว่าทานยังมีอีกมากมาย ซึ่งสามารถทำได้ และไม่ใช่จะเพียงศึกษาเฉพาะพระธรรมเท่านั้นแต่ควรศึกษาพระวินัยของพระภิกษุด้วย เพื่ออนุเคราะห์ต่อพระภิกษุ เพื่อจะไม่สนับสนุนให้ท่านกระทำผิด และเพื่อจะไม่กระทำผิดต่อท่าน เป็นการช่วยรักษาทั้งตัวพระภิกษุและพระศาสนาด้วย

คราวต่อไป ไม่ควรถวายเงินทองแก่พระภิกษุ ถ้าจะทำบุญด้วยเงินทองก็ควรให้กับไวยาวัจกร และสั่งเสียไว้ให้คอย

ดูแล จัดหาปัจจัย ๔ ให้ เมื่อพระภิกษุต้องการ และแจ้งกับพระภิกษุให้ทราบด้วย หรือจะปวารณายอมให้พระภิกษุขอปัจจัย ๔ อันสมควรแก่สมณะได้ ตามกำหนดเวลา หรือตามกำหนดจำนวนเงินก็ได้ **(ภิกษุไม่ป่วยไข้ ขอปัจจัย ๔ ต่อผู้ปวารณาได้ไม่เกิน ๔ เดือน เว้นไว้แต่เขาปวารณาอีก หรือปวารณาตลอดไป ถ้าขอเกินกว่ากำหนดนั้น ต้องอาบัติปาจิตตีย์)** หรือจะถามพระภิกษุว่า ต้องการสิ่งใดอันควรแก่บรรพชิต แล้วจัดหามาให้ท่าน ก็ยิ่งเป็นสิ่งสมควร อาจจะเสียเวลาสักหน่อย แต่คุ้มค่า เมื่อเทียบกับกุศลจิตที่เกิดขึ้น ย่อมเป็นบุญกุศลที่มีผลมีอานิสงส์มากเพราะประกอบไปด้วยปัญญาที่รู้เหตุผล ความควรไม่ควรของคฤหัสถ์ที่ประพฤติต่อพระภิกษุ และยังช่วยให้พระภิกษุรักษาศีลได้อีกด้วย

ข้อ ๒. กรณีของพระภิกษุผู้รับเงินทอง อาจเป็นผู้ไม่เข้าใจว่าตนเองบวชเข้ามาทำไม หากเป็นการบวชตามประเพณี หรือเพราะเป็นฆราวาสแล้วไม่มีอะไรจะทำ ก็ไม่ควรบวชเลย เพราะนอกจากจะเป็นการทำให้พระศาสนาเสื่อมเร็วแล้ว ยังเป็นโทษอย่างมหันต์ต่อตนเองอีกด้วย

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ ใน*อัคคิขันธูปมสูตร อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต พระสุตตันตปิฎก* มีข้อความตอนหนึ่งว่า **“การที่บุคคลผู้ทุศีล มีธรรมลามก มีความประพฤติสกปรก น่ารังเกียจ ปกปิดกรรมชั่ว มิใช่สมณะแต่ปฏิญาณว่าเป็นสมณะ มิใช่ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ แต่ปฏิญาณว่า ประพฤติพรหมจรรย์**

เป็นผู้เน่าใน มีความกำหนัดกล้า เป็นดังหยากเยื่อ บริโภคก้อนข้าวที่เขาถวายด้วยศรัทธาจะประเสริฐอะไร การที่บุรุษมีกำลังเอาขอเหล็กแดงไฟกำลังลุกรุ่งโรจน์โชติช่วงเกี่ยวปากอ้าไว้ แล้วกลอกก้อนเหล็กแดง ไฟกำลังลุกรุ่งโรจน์โชติช่วงเข้าไปในปาก ก้อนเหล็กแดงนั้นจะพึงไหม้ริมฝีปาก ไหม้ปากไหม้ลิ้น ไหม้คอ ไหม้อก ไหม้เรื่อยไปจนถึงไส้ใหญ่ไส้น้อยแล้วออกทางทวารเบื้องต่ำ นี้ยังดีเสียกว่า ...”

คงไม่มีใครโง่พอ ที่จะยอมกลืนกินก้อนเหล็กแดงที่ไฟกำลังลุกรุ่งโรจน์โชติช่วงอยู่ แต่ถ้าได้รู้จริง ๆ ว่า ภิกษุผู้ทุศีลบริโภคก้อนข้าวที่เขาถวายด้วยศรัทธานั้น จะต้องได้รับทุกข์โทษอย่างไรหลังจากที่ละโลกนี้ไปแล้ว คงต้องยอมกลืนกินก้อนเหล็กแดงเป็นแน่ ... เพราะความทุกข์ในการกลืนกินก้อนเหล็กแดงมีเพียงน้อยนิด เมื่อเปรียบเทียบกับความทุกข์ที่ภิกษุผู้ทุศีลต้องไปเสวยในอบายภูมิ มีนรกเป็นต้น

การบวชของภิกษุในพระพุทธศาสนาเพราะรู้ว่า ฆราวาสนั้นคับแคบ ตนเองไม่สามารถประพฤติปฏิบัติธรรมได้เต็มที่ เป็นทางมาแห่งธุลีคือกิเลส ต้องการละความกังวลห่วงใยทั้งหมด เพื่อขัดเกลาให้บริสุทธิ์หมดจดเหมือนกับสังข์ที่ขัดดีแล้ว อัธยาศัยของตนน้อมไปในเนกขัมมะ จึงออกบวชเพื่อเป้าหมายคือพระนิพพาน ส่วนที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับกำลังบุญญาบารมีที่สะสมมาและที่จะต้องสะสมต่อไป ข้อสำคัญคือสัมมาทิฏฐิ มีความเข้าใจข้อปฏิบัติถูกต้องหรือไม่เท่านั้น ในเมื่อวางเป้าหมาย

ไว้ถูกต้องอย่างนี้แล้ว จะมายินดีรับเงินทองเพื่ออะไร ?...

แต่เพราะไม่มีหลักอันเป็นเป้าหมายที่ถูกต้อง ความไม่รู้ไม่เข้าใจ เนื่องจากไม่ศึกษา หรือศึกษาด้วยการตั้งจิตไว้ไม่ตรง หรือได้แบบอย่างที่ไม่ดีจากผู้ที่บวชมาก่อน อีกทั้งไม่มีคฤหัสถ์ผู้อุปัฏฐาก ที่เข้าใจพระธรรมวินัย จึงทำให้พระภิกษุทุกวันนี้ต้องรับ ต้องสะสมเงินทอง ทั้งๆ ที่หลักสูตรการศึกษาสำหรับภิกษุใหม่ทุกรูปที่บวชเข้ามา ก็ได้แสดงไว้ (นวโกวาทและวินัยมุข) ศีลปาติโมกข์ ๒๒๗ ก็สวดกันทุกกึ่งเดือน พระวินัยปิฎกก็แปลเป็นภาษาไทยแล้วแต่ไม่ค่อยมีใครปฏิบัติตาม ดูเหมือนว่า หลักสูตรการศึกษาจะเป็นเพียงเพื่อสอบให้ผ่าน เพื่อรับใบประกาศนียบัตรเท่านั้น การสวดปาติโมกข์ก็กลายเป็นประเพณีไป เพราะพระภิกษุใหม่หรือแม้ภิกษุเก่าที่ไม่รู้ภาษาบาลี ส่วนใหญ่ฟังไม่รู้เรื่อง

(ปัจจุบันสวดปาติโมกข์กันเป็นภาษาบาลี พระภิกษุบวชใหม่หรือพระภิกษุบวชเก่าที่ไม่ได้รู้ภาษาบาลีฟังไม่รู้เรื่อง จึงนั่งหลับบ้าง นั่งคิดถึงเรื่องอื่นบ้าง บางคนคิดเบื่อว่า เมื่อไรจะสวดจบ ฯ

ในอนาคตคิดว่า น่าจะมีการสวดเป็นภาษาไทยบ้าง สลับกับภาษาบาลีคนละปักษ์ก็เป็นสิ่งสมควร สวดญัตติกรรมเป็นภาษาบาลี ที่เหลือสวดภาษาไทย มิได้ทำสังฆกรรมให้วิบัติแต่อย่างใด ส่วนการทรง การรักษาภาษาบาลีนั้น มีทั้งหนังสือ มีทั้งคอมพิวเตอร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และหินอ่อนสลักภาษาบาลีเป็นตัวรักษาอยู่แล้ว จึงไม่ควรกังวลในเรื่องนี้ แต่สาตถกสัมปชัญญะคือการรู้ความหมายเพื่อตรวจรักษาพระวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ...)

การแก้ไขสำหรับพระภิกษุ ก็คือ ควรพิจารณาชีวิตของตนเองว่า เหมาะสมกับเพศบรรพชิตหรือไม่ คำว่า **"บวช"** ตรงกับภาษาบาลีว่า **"ปวชฺช"** หรือ **"ปพฺพชฺชา"** แปลว่า **เว้นทั่ว** คำว่า **"ปพฺพชิโต"** หรือ**บรรพชิต** หมายถึง ผู้เว้นทั่วแล้ว คือต้องเว้นจากสิ่งที่ไม่สมควร ต้องเว้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองต่าง ๆ รวมทั้งเว้นจากการรับเงินทองด้วย เพราะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรแก่บรรพชิต ถ้าพิจารณารู้ว่า ตนไม่เหมาะสมกับเพศนี้ เหตุที่ปฏิบัติตามได้ยาก ก็ไม่ควรทนทำลายศาสนาและทำร้ายตนเองต่อไป จะเป็นการรักษาตัว ให้พ้นจากทุกข์โทษในอบาย และเพื่อจะได้ไม่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับชนรุ่นหลัง ๆ

แต่ถ้ายังยินดีที่จะรักษาพรหมจรรย์อยู่ในเพศภิกษุ ก็ควรศึกษาพระธรรมวินัยให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติตามเพื่อผลคือความเจริญงอกงามในพระธรรมวินัยนี้เพื่อเป็นบารมีต่อไป แม้บางครั้งจำต้องลำบากบ้าง แต่ก็ไม่เหลือวิสัยในการยังอัตภาพนี้ให้เป็นไป เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ ตั้งบริษัทไว้ให้อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน ทรงประทานบาตรให้แก่พระภิกษุทุกรูป รูปละ ๑ ใบ เพื่อใช้เลี้ยงชีพ

หากต้องการปัจจัย ๔ ที่นอกเหนือจากอาหารบิณฑบาต ก็ทรงอนุญาตให้ขอจากคนที่เป็นญาติ ๗ ชั่วโคตร (ตั้งแต่รุ่นเหลน ๑ รุ่นหลาน ๑ รุ่นลูก ๑ รุ่นตนเองได้แก่ พี่น้อง ๑ รุ่นพ่อแม่ ๑ รุ่นปู่ย่าตายาย ๑ รุ่นทวด ๑) หรือขอจากคนที่

ไม่ใช่ญาติแต่ได้ปวารณาไว้ หรือถ้ามีผู้ไม่เข้าใจพระวินัย นำเงินทองมาถวาย ก็สามารถชี้แจงให้เขาทราบว่า พระภิกษุรับเงินทองไม่ได้ แต่สามารถยินดีในปัจจัย ๔ ที่ได้จากเงินทองนั้น หรือจะปวารณาไว้ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงอนุญาต ถ้าผู้ที่จะถวายเงินทองนั้นเข้าใจ นำเงินทองนั้นไปฝากไว้กับคนที่พระภิกษุชี้บอกว่า เป็นไวยาวัจกรหรือเขายอมตนเป็นไวยาวัจกรเสียเอง หรือเขาจะปวารณาไว้ ก็เป็นสิ่งสมควร

ข้อปฏิบัติที่เป็นทางออกของพระภิกษุในการบริโภคปัจจัย ๔ ที่ได้จากเงินทองนั้นมีอยู่ แต่ทว่า จะรู้และปฏิบัติตามได้หรือไม่ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณธรรม มีความมักน้อยสันโดษ ความเสียสละ ความอดทนต่อกิเลสประเภทมักง่าย และการเห็นความสำคัญของพระวินัยอันเกื้อกูลแก่พรหมจรรย์ของตนเองด้วย

ข้อ ๓. เศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน ก็มีส่วนเป็นปัจจัยให้พระภิกษุต้องรับเงินทอง ในสังคมที่ฉุกละหุกเร่งรีบ จะต้องทำงานแข่งกับเวลา **การใช้เงินถวายแทนปัจจัย ๔ เป็นความสะดวกที่สุด สำหรับฆราวาสที่ไม่เข้าใจพระธรรมวินัย และมีปัญญาน้อย**

ยานพาหนะสำหรับเดินทาง ก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง แม้ในส่วนกลางคือกรุงเทพมหานคร ฯ จะให้ความสำคัญต่อพระภิกษุสามเณร จัดที่นั่งเฉพาะบนรถประจำทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ โดยไม่เก็บค่าโดยสาร ทั้งรถประจำทางธรรมดาและ

รถปรับอากาศ (รวมทั้งมินิบัสด้วยหรือเปล่าไม่ทราบ ?) แต่การเดินทางไปต่างจังหวัด หรือจากต่างจังหวัดเข้ากรุงเทพ ฯ ยังมีการเก็บค่าโดยสารพระภิกษุและสามเณรเป็นส่วนใหญ่ ที่ว่าส่วนใหญ่นั้น เพราะรถ บ.ข.ส. บางสาย ก็ไม่เก็บค่าโดยสาร เช่น สายตะวันออก สายใต้ระยะสั้น และเขตภาคกลางระยะสั้น เป็นสิ่งที่จะต้องอนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง

แต่ถ้าเป็นสายเหนือ สายใต้ระยะไกล หรือสายอีสาน หากพระภิกษุสามเณรไม่มีค่าโดยสาร ก็ไม่ต้องเดินทางกันล่ะ เพราะบางครั้งพระภิกษุไม่มีเงินค่าโดยสาร แต่จะขอโดยสารไปกับรถด้วย โชเฟอร์หรือกระเป๋ารถบางคนจะกล่าวว่า **"รถต้องใช้น้ำมัน ไม่ใช่ใช้น้ำ"** ก็น่าเห็นใจ ... เพราะทุกสิ่งทุกอย่างต้องใช้เงินแลกเปลี่ยนจึงจะได้มา พระภิกษุสามเณรจะเดินทางก็ต้องหาเงินมาเสียค่ารถ ไม่เช่นนั้นก็อดไป

แต่บางครั้งก็มีโชเฟอร์หรือกระเป๋ารถบางคนที่ใจดี ทั้ง ๆ ที่เป็นบริษัทเอกชน (รถร่วม บ.ข.ส.) เมื่อพระภิกษุสามเณรไม่มีเงินค่าโดยสาร ขอโดยสารไปด้วย ก็เกิดกุศลจิต จัดที่นั่งพร้อมกับหาน้ำมาถวาย บางคนถึงกับจัดอาหารเพลถวาย แสดงถึงน้ำใจของคนไทยชาวพุทธอย่างแท้จริง หากเป็นดั่งนี้ได้ทุกครั้งและทุกที่ พระภิกษุสามเณรก็ไม่จำเป็นต้องรับ ไม่จำเป็นต้องสะสมเงินทองให้เป็นเครื่องเศร้าหมอง และเป็นที่กังวลต่อการศึกษา การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย หรือทำให้เสียเวลาเลย

รถประจำทาง บ.ข.ส. หรือรถร่วมของบริษัทเอกชนบางคันยังพอขออาศัยโดยสารไปได้ แต่รถไฟ รถด่วน ซึ่งเป็นของรัฐแท้ ๆ กลับขออาศัยโดยสารไม่ได้ ถ้าไม่มีตั๋วโดยสารก็ต้องถูกปรับ และถ้าไม่มีเงินค่าปรับก็ต้องถูกนิมนต์ลงจากรถ เป็นเรื่องน่าแปลก ... พระภิกษุสามเณรรูปที่ขออาศัยเดินทางรถไฟไปด้วย ถ้าท่านมีเงินทอง ท่านก็คงไม่ต้องขอโดยสารไป ซื้อตั๋วโดยสารเสียก็หมดเรื่อง ไม่ต้องทนอายเพราะความเป็นคนขี้ขอ

แต่เพราะพระภิกษุสามเณรบางรูป ตั้งใจบวชเข้ามาในพระศาสนาเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ พยายามอนุเคราะห์และรักษาพระธรรมวินัย รู้ว่าการรับและการใช้จ่ายเงินทองนั้น ผิดพระธรรมวินัย จึงไม่รับเงินทองไว้ใช้จ่าย อุตส่าห์ยอมลำบาก หากหนทางไม่ไกลนักก็พอจะเดินได้ แต่ถ้ามีกิจธุระจำเป็น หรือเป็นการเดินทางข้ามจังหวัด ก็ต้องขอบิณฑบาตค่ารถกันล่ะ ...

มหาเถรสมาคมได้ออกระเบียบ กฎหมายขึ้นมามากมายหลายข้อ ก็เพื่อปกครองพระภิกษุสามเณรให้อยู่อย่างเป็นระเบียบและเพื่อความผาสุก ควรจะเห็นความสำคัญในข้อนี้ น่าจะมีกฎหมายห้ามพระภิกษุสามเณรรับและใช้จ่ายเงินทองด้วยตนเองมารองรับกระชับพระวินัยให้ยิ่งขึ้น พระภิกษุสามเณรจะได้ไม่ต้องคอยแสวงหา และไม่กล้าประพฤติผิดเป็นมิจฉาชีพหลอกลวงชาวบ้าน เหมือนดังกฎพระสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ซึ่งจะขอหยิบยกมาแสดงโดยย่อ พอเป็นตัวอย่าง ดังนี้

กฎหมายคณะสงฆ์ ๑๐ ฉบับ

ฉบับที่ ๖ ... แต่ก่อน ฆราวาสผู้จะทำทานแก่ภิกษุสงฆ์โดยที่สุดแต่ข้าวทัพพีหนึ่ง ก็มีผลปรากฏในชั่วนี้ชั่วหน้า เพราะภิกษุผู้รับทานนั้น ทรงศีลบริสุทธิ์ ฝ่ายฆราวาสผู้จะให้ทานนั้นก็มีปัญญา ย่อมตักเตือนมิได้เกียจคร้าน จ่ายทรัพย์ตกแต่งทานประดิษฐ์บรรจงเป็นจตุปัจจัยทานตามพระพุทธโอวาทตรัสสอนไว้ แลผู้ให้ผู้รับทั้งสองสุจริตดีจริง จึงให้มีผลมากในชั่วนี้ชั่วหน้าสืบมา ทุกวันนี้ ภิกษุและสามเณรผู้รับทาน รักษาสิกขาบทนั้นฟั่นเฟือนมักมาก โลภรับเงินทองของอันมิควรด้วยกิจพระวินัย สั่งสมทรัพย์สิ่งของ เที่ยวผสมผสานทำการงานของฆราวาส การศพการเบญจา (การรดน้ำในงานมงคล) เป็นหมอนวด หมอยาหมอดู ใช้สอยอาสาคฤหัสถ์และให้สิ่งของต่าง ๆ แก่คฤหัสถ์เพื่อประโยชน์จะให้เกิดลาภเลี้ยงชีวิต ผิดธรรมมิควรนัก ...

แลภิกษุทุกวันนี้บวชเข้ามา มิได้กระทำตามพระวินัยปฏิบัติเห็นแก่จะเลี้ยงชีวิตผิดธรรม ให้มีแต่เนื้อหนังบริบูรณ์ประดุจโคกระบือ มีแต่จะบริโภคอาหารให้จำเริญเนื้อหนัง จะได้จำเริญสติปัญญานั้นหามิได้ เป็นพระภิกษุสามเณรลามกในพระศาสนา ฝ่ายฆราวาสก็ปราศจากปัญญา มิได้ว่าทำทานฉะนี้ จะเกิดผลน้อยมากแก่ตนหามิได้ มักพอใจทำทานแก่ภิกษุสามเณรอันผสมผสานทำการของตนจึงทำทาน **บางคราวย่อมมักง่ายถวายเงินทองอันเป็นอกัปปิยะ** มิควรแก่สมณะ ๆ ก็มีใจโลภสั่งสม

ทรัพย์เลี้ยงชีวิต ผิดพระพุทธบัญญัติฉะนี้ **ได้ชื่อว่าฆราวาสหมู่นั้น ให้กำลังแก่ภิกษุโจรอันปล้นพระศาสนา** ทานนั้นหาผลมากมิได้ **ชื่อว่าทำลายพระศาสนา**

แต่นี้สืบไปเบื้องหน้า ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรสงเคราะห์ฆราวาส ให้ผลไม้ ดอกไม้ ใบไม้ เป็นต้น แล้วอย่าให้ผสมผสานบอกกล่าว ป่าวร้อง เรี่ยไรสิ่งของ อันเป็นของแห่งฆราวาสอันมิใช่ญาติ แล้วอย่าให้ทำการศพ แลทำการเบญจา (การรดน้ำในงานมงคล) การฆราวาสทั้งปวง แล้วอย่าให้เป็นหมอนวด หมอยา หมอดูต่าง ๆ **แล้วให้ยาแก่คฤหัสถ์อันมิใช่ญาติ** แล้วห้ามอย่าให้เป็นทูตใช้สอยนำข่าวสารการฆราวาส แลห้ามบรรดาการทั้งปวง อันกระทำผิดจากพระปาติโมกขสังวรวินัย ภิกษุรูปใดมีอธิกรณ์ข้อใหญ่ สงฆ์พิพากษามิถ่องแท้เป็นฉายาเงาปาราชิก ควรจะเสียอยู่ข้างการลามกในพระศาสนา เป็นที่สงสัยของสงฆ์ทั้งปวงอยู่แล้วอย่าให้เอาไว้ สึกเสีย เหตุที่ภิกษุในปัจจุบันนี้ ครั้นกระทำผิดข้อใหญ่แล้ว ก็มิได้กลัวในนรกกลัวภัยในปัจจุบันมากกว่า ครั้นเอามาถาม หารับตามจริงไม่ มักทนสาบถสาบาน ให้การเคลือบแฝงฉะนี้เป็นอันมาก

อนึ่ง **ห้ามฝ่ายฆราวาสทั้งปวง อย่าให้ถวายเงินถวายทองนาก แก้วแหวน** แลสิ่งของอันมิควรแก่สมณะ แลทองเหลืองทองขาว ทองสำฤทธิ์แก่ภิกษุสามเณร แลห้ามอย่าให้ถวายบาตรนอกกว่าบาตรเหล็ก บาตรดิน แลนิมนต์ใช้สอยพระภิกษุสามเณรให้ทำการเบญจาการศพแลให้นวดและทำยา ดูลักษณะ

ดูเคราะห์ แลวาดเขียนและสลักเป็นรูปสัตว์ แลใช้นำข่าวสาร ฆราวาสต่าง ๆ แลห้ามบรรดาภิกษุสามเณรกระทำผิดจากพระปาติโมกขสังวรวินัย ที่พรรณาห้ามแล้วนั้น **อย่าให้ฆราวาสทำตามน้ำใจภิกษุสามเณร อันกระทำผิดเป็นอันขาดทีเดียว**

ถ้าพระราชาคณะ เจ้าอธิการ ภิกษุสามเณร ฆราวาส สังกะรีธรรมการ (สังฆการีธรรมการ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ทำกิจเกี่ยวกับพระศาสนา ผู้ทำการสงฆ์สังกัดกระทรวงธรรมการ คือ กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ผู้ใด ๆ มิกระทำตามพระราชกำหนดกฎหมายและละเมิดเสีย มิได้กำชับว่ากล่าวกัน กระทำให้พระศาสนาเศร้าหมองดุจแต่ก่อนนั้น ฝ่ายพระราชาคณะ พระภิกษุสามเณร จะเอาญาติโยมเป็นโทษ ฝ่ายฆราวาสทั้งปวงจะให้ลงพระราชอาญา เฆี่ยนตามโทษานุโทษ

(กฎหมายตรา ๓ ดวง ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑) กฎให้ไว้ ณ วันอาทิตย์ เดือน ๘ ขึ้น ๑๕ ค่ำ จุลศักราชพันหนึ่งร้อยสี่สิบห้า ปีเถาะ เบ็ญจศก

จากข้อความในกฎหมายคณะสงฆ์ ที่ได้ยกมากล่าวอ้างนี้ แสดงให้เห็นว่า พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑ ทรงเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อพระศาสนายิ่งนัก ทั้งทรงมีพระปรีชารอบรู้ในพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี ทรงฟื้นฟูและพยายามรักษาพระศาสนา ให้พ้นจากพวกกาฝากศาสนาทั้งหลาย กฎหมายบางฉบับเอาโทษถึงประหารชีวิตก็มี เช่น พวกภิกษุที่ต้องอาบัติปาราชิกแล้วไม่ยอมเปิดเผย ดังข้อความว่า “... **แลตัวต้องจตุปาราชิก แต่ข้อใด**

ข้อหนึ่งแล้วแลปกปิดไว้ เข้ากระทำสังฆกรรมด้วยพระสงฆ์ ทำให้พระศาสนาเศร้าหมอง ถ้ามีผู้โจทนาว่ากล่าว พิจารณาเป็นสัจจ์ จะเอาตัวเป็นโทษถึงสิ้นชีวิต แล้วให้ริบราชบาท (ราชบาตรคือคำสั่งหลวง) **ขับเฆี่ยนตีโบยญาติโยม** (ของภิกษุผู้ต้องอาบัติปาราชิกแล้วปกปิด) **ให้จงหนัก อย่าให้เป็นเยี่ยง-อย่างสืบไป ...”**

หากมีกฎหมายคณะสงฆ์ที่สอดคล้อง และคล้อยตามคำสอนของพระศาสดาออกมา เพื่อให้ภิกษุสามเณรปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ของตนเองยิ่งขึ้น เชื่อว่า พระศาสนาคงจะเสื่อมถอยช้าลงอย่างแน่นอน เพราะเมื่อฆราวาสรู้ว่า พระภิกษุสามเณรเฝ้ารักษาปฏิบัติตามพระวินัย เช่น ไม่รับเงินทอง ไม่ใช้จ่ายเงินทองด้วยตนเอง ย่อมจะเกิดศรัทธาปสาทะ เอื้อเฟื้อดูแลให้ความสะดวกสบาย เพื่อจะให้พระภิกษุสามเณรตั้งใจศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยส่วนเดียว

รัฐบาลเองก็ควรเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ในฐานะคณะบริหาร ผู้ดูแลปกครองประเทศ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมานมนาน ตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตาทวด พอตกมาถึงรุ่นลูกหลาน จะปล่อยให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น เป็นสิ่งที่ไม่สมควรกับผู้ที่เป็นลูกหลานชาวไทยเลย

ผู้บริหารจึงควรเข้าใจคำสอนในพระศาสนาให้ถ่องแท้ มิใช่หลงใหลงมงายกับประเพณีที่เป็นมงคลตื่นข่าว เหมือนอย่างทุก

วันนี้ โดยเฉพาะ กรมการศาสนาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทำหน้าที่เสมือนไวยาวัจกรดูแลพระศาสนา เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยว-ข้องทั้งหลายควรศึกษาพระธรรมวินัยให้เข้าใจ ควรรู้ว่าพระภิกษุผู้ทำหน้าที่สืบทอดพระศาสนา ทำอะไรได้บ้างและทำอะไรไม่ได้ ถ้าเป็นไปได้ สมควรออกแบบเรียน ทั้งพระธรรมและพระวินัยของพระภิกษุสามเณร ที่เป็นวิชาบังคับให้เยาวชนได้ศึกษา ไม่ใช่เป็นเพียงวิชาเลือก เมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้เข้าใจและช่วยรักษาพระศาสนาได้ หากเป็นผู้ชายมีอัธยาศัยพร้อมที่จะบวชเพื่อปฏิบัติพระธรรมวินัย จะเป็นผู้บวชด้วยความเข้าใจ มิใช่ถูกบังคับ หรือถูกจ้างให้บวชตามประเพณีเหมือนในปัจจุบันนี้

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นธรรมเป็นวินัย มิได้มีเจตนาจะยกตนข่มท่านหรือกล่าวติเตียนผู้ใดผู้หนึ่ง แต่ด้วยความห่วงใยพระศาสนาในฐานะสมาชิกของบริษัทผู้หนึ่ง และเนื่องจากได้ฟังได้เห็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ เกี่ยวข้องกับพระภิกษุอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นคดีฆาตกรรมพระภิกษุ คดีเครื่องราชอิสราภรณ์ คดีพระเกจิอาจารย์เครื่องรางของขลัง คดีพระภิกษุปลอมบวช จนกระทั่งถึงปัญหาอาบัติปาราชิก ซึ่งเป็นข่าวอึกทึกครึกโครมกันอยู่ในปัจจุบัน ล้วนมีเหตุปัจจัยมาจากเงินทองทั้งสิ้น

ถ้าแม้พุทธบริษัททุก ๆ ฝ่าย ร่วมใจกันศึกษาพระธรรมวินัยและน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ ผลก็คือความสุขย่อมบังเกิดกับตนเองก่อน แล้วยังมีผลทำให้พระศาสนาพลอยเสื่อมช้าลงกว่าที่เป็นอยู่ และที่กำลังจะเป็นด้วย

ก่อนที่จะจบข้อเขียนเรื่องนี้ จะขอเล่าเรื่องของท่านพระยสกากัณฑบุตรที่ค้างไว้ เพื่อเป็นข้อสะกิดใจว่า ทำไมจึงต้องมีการสังคายนาครั้ง ๒

... หลังจากที่ท่านพระยสกากัณฑบุตร ได้ชี้แจงแสดงธรรมให้อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายจนเป็นที่เข้าใจแล้ว อุบาสกอุบาสิกาชาวเมืองเวสาลีเหล่านั้น ได้กล่าวกันว่า **"พระยสกากัณฑบุตรรูปเดียวเท่านั้น เป็นพระสมณะเชื้อสายศากยบุตร พวกภิกษุเมืองเวสาลีทั้งหมดไม่ใช่สมณะ ไม่ใช่เชื้อสายพระศากยบุตร"** แล้วได้นิมนต์พระยสกากัณฑบุตร ให้อยู่ในเมืองเวสาลีต่อไป พวกตนจะทำการขวนขวายบำรุงด้วยปัจจัย ๔

ท่านพระยสกากัณฑบุตรก็ได้กลับไปอาราม พร้อมกับภิกษุอนุทูต เมื่อกลับไปถึงอาราม ภิกษุอนุทูตจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้พระภิกษุชาวเมืองเวสาลีฟังว่า "อุบาสกอุบาสิกาทำความลามกให้แก่พวกภิกษุเมืองเวสาลี ทำท่านพระยสกากัณฑบุตรรูปเดียวเท่านั้นให้เป็นสมณะเชื้อสายพระศากยบุตร ทำพวกภิกษุเมืองเวสาลีทั้งหมดไม่ให้เป็นสมณะ ไม่ให้เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร"

ภิกษุสงฆ์ชาวเมืองเวสาลีได้ฟังดังนั้น ต่างก็ไม่พอใจ จึงประชุมกันลงโทษท่านพระยสกากัณฑบุตรให้ยิ่งขึ้น โดยให้ลง**อุกเขปนียกรรม** (หมายถึง กรรมที่สงฆ์พึงยกภิกษุออกจากหมู่ในเพราะเป็นผู้ไม่เห็นอาบัติ ไม่แสดงคืนอาบัติ หรือไม่ยอมสละมิจฉาทิฏฐิ ห้ามทำสังฆกรรมร่วมกับสงฆ์ กลายเป็นภิกษุนานา

สังวาส ภิกษุรูปใด รู้อยู่ ทำการสมโภคกับภิกษุนานาสังวาส ต้อง**อาบัติปาจิตตีย์**)

ท่านพระยสกากัณฑบุตรรู้ตัวก่อน จึงรีบเดินทางไปเมืองโกสัมพี เพื่อชักชวนพระเถรานุเถระผู้ทรงธรรมผู้ทรงวินัยมาช่วยระงับอธิกรณ์ ที่พวกภิกษุชาวเมืองเวสาลีบัญญัติสิ่งที่ขัดกับพระวินัย และพากันประพฤติกันมาจนเคยชิน เรียกว่า **"วัตถุ ๑๐ ประการ"** อันได้แก่

๑. เก็บเกลือไว้ในเขนง (เขาสัตว์) ฉันกับอาหารที่จืดในวันต่อไป ควร

๒. ฉันอาหารในเวลาบ่าย เงาแดดล่วงไป ๒ องคุลี (๒ นิ้ว) ควร (ในสมัยก่อน คงใช้นาฬิกาแดด)

๓. ฉันเสร็จห้ามภัตรแล้วเข้าบ้านฉันอาหารที่ไม่เป็นเดน ควร

๔. ในวัดมีสีมาเดียวกัน จะแยกกันทำอุโบสถ ควร

๕. เวลาทำสังฆกรรม ภิกษุมาไม่พร้อมกัน ทำก่อนได้ ภิกษุมาที่หลังจึงขออนุมัติ ควร

๖. การประพฤติตามอย่างที่พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ประพฤติมาแล้ว ควร

๗. ฉันนมที่แปรแล้ว แต่ยังไม่เป็นนมส้ม เมื่อห้ามภัตรแล้ว ควร

๘. ดื่มสุราอย่างอ่อน ควร

๙. ใช้ผ้านิสีทนะ (ผ้าปูนั่ง) ไม่มีชาย ควร

๑๐. รับทองและเงิน ควร

เมื่อท่านพระยสกากัณฑบุตรได้ฝักฝ่าย เป็นพระเถระผู้ทรงธรรม ทรงวินัย มีความละอาย ใคร่ต่อสิกขา เป็นพหูสูต เป็นพระสังฆเถระ ปรากฏชื่อทั่วแผ่นดินในสมัยนั้น เช่น ท่านพระสาฬหเถระ ท่านพระเรวตเถระ ท่านพระสัพพกามีเถระ ท่านพระสัมภูตสาณวาสีเถระ เป็นต้น มีจำนวนมาก จึงพากันเดินทางไปยังเมืองเวสาลี เพื่อวินิจฉัยระงับอธิกรณ์ คือวัตถุ ๑๐ ประการดังกล่าว (จัดเป็นวิวาทาธิกรณ์ วิวาทกันเรื่องธรรมวินัย) เพราะมิฉะนั้น ต่อไปในภายภาคหน้า สภาพมิใช่ธรรมจักรุ่งเรือง ธรรมจักเสื่อมถอย สภาพมิใช่วินัยจักรุ่งเรือง วินัยจักเสื่อมถอย ภายหน้าพวกอธรรมวาทีจักมีกำลัง พวกธรรมวาทีจักเสื่อมกำลัง พวกอวินยวาทีจักมีกำลัง พวกวินยวาทีจักเสื่อมกำลัง

พระเถรานุเถระทั้งหลายได้ประชุมกันที่วัลลิการาม เมืองเวสาลี มีการประชุมสงฆ์ วินิจฉัยและถามตอบปัญหาเกี่ยวกับวัตถุ ๑๐ ประการ ว่าควรหรือไม่ เป็นธรรมวินัยหรือไม่ ท่ามกลางสงฆ์ ๗๐๐ รูป มีใจความดังนี้

๑. การเก็บเกลือไว้ในเขนง โดยตั้งใจว่า จักปรุงในอาหารที่จืด ฉันในวันต่อไป เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองเวสาลี ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ *(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ โภชนวรรค สิกขาบทที่ ๘ พระวินัยปิฎก)* **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ในเพราะฉันอาหารที่ทำการสั่งสม (เกลือจัดเป็นยา ประเภทยาวชีวิก รับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้ตลอดชีวิต เมื่อมีเหตุคือป่วย เจ็บไข้

ถ้าตั้งใจเก็บไว้เพื่อฉันกับอาหารในวันต่อไป ขณะรับประเคนต้องอาบัติ**ทุกกฎ** ในเพราะการรับ แต่เมื่อฉัน ต้องอาบัติ**ปาจิตตีย์** ทุก ๆ คำกลืน)

๒. การฉันอาหารเมื่อตะวันบ่าย เงาแดดล่วงไปแล้ว ๒ องคุลี เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองราชคฤห์ ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ ***(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ โภชนวรรค สิกขาบทที่ ๗ พระวินัยปิฎก)*** **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ในเพราะฉันอาหารในเวลาวิกาล (ทรงอนุญาตให้ฉันยาวกาลิกคืออาหารได้ ตั้งแต่อรุณขึ้นจนถึงเวลาเที่ยงตรง)

๓. ภิกษุฉันเสร็จห้ามภัตรแล้ว คิดว่าจักเข้าบ้านในบัดนี้ ฉันอาหารที่เป็นอนติริตตะอีก เป็นสิ่งที่ไม่ควร (อนติริตตะ หมายถึง อาหารที่ยังไม่ได้ทำวินัยกรรม หรือ ไม่ใช่เป็นเดน) ทรงห้ามไว้ในเมืองสาวัตถี ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ ***(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ โภชนวรรค สิกขาบทที่ ๕ พระวินัยปิฎก)*** **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ในเพราะห้ามภัตรแล้ว ฉันอาหารที่ไม่เป็นเดนอีก (ในขณะที่ภิกษุกำลังฉันอยู่ เมื่อมีผู้นำอาหารเข้ามาประเคนอยู่ในหัตถบาส คือ ประมาณ ๒ ศอกคืบ ภิกษุห้ามด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ถือเป็นการห้ามภัตร ไม่สามารถฉันอาหารอื่นได้อีกในวันนั้น เว้นแต่อาหารที่นำไปให้ภิกษุรูปที่ฉันค้างอยู่และไม่ได้ห้ามภัตร ทำวินัยกรรม คือ ตักจากภาชนะ แล้วกล่าวว่า **เท่านี้พอละ** หรืออาหารที่เป็นเดนภิกษุไข้)

๔. อาวาสหลายแห่งแต่มีสีมาเดียวกัน ทำอุโบสถต่างกัน เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองราชคฤห์ ปรากฏในคัมภีร์อุโบสถสังยุต ***(อุโบสถขันธกะ เรื่องการทำกรรมเป็นวรรค มหาวรรค พระวินัยปิฎก)*** **ต้องอาบัติทุกกฏ** ในเพราะละเมิดวินัย (ขณะที่สงฆ์กำลังทำสังฆกรรม ถ้ามีภิกษุรูปใดรูปหนึ่งอยู่ภายในสีมาแต่ไม่มาเข้าหัตถบาส ย่อมทำให้สังฆกรรมเสีย เว้นไว้แต่ภิกษุอาพาธที่มอบฉันทะ คือ ความยินยอมมากับภิกษุ ให้บอกในท่ามกลางสงฆ์ และเว้นภิกษุที่เป็นนานาสังวาส)

๕. ภิกษุมาไม่พร้อมกัน ทำสังฆกรรมก่อนด้วยตั้งใจว่าจักให้ภิกษุที่มาทีหลังอนุมัติ เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองจำเปยยะ ปรากฏในเรื่องวินัย ***(จัมเปยขันธกะ เรื่องทำกรรมเป็นวรรค มหาวรรค พระวินัยปิฎก)*** **ต้องอาบัติทุกกฏ** ในเพราะละเมิดวินัย

๖. การประพฤติวัตรด้วยเข้าใจว่า นี้พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ของเราเคยประพฤติมา บางอย่างควร บางอย่างไม่ควร

(ถ้าถูกต้องตรงตามพระธรรมวินัย จึงควรปฏิบัติตาม หากไม่ถูกต้อง ก็ไม่ควรปฏิบัติตาม)

๗. นมสด ละความเป็นนมสดแล้ว แต่ยังไม่ถึงความเป็นนมส้ม ภิกษุฉันเสร็จห้ามภัตรแล้ว จะดื่มนมนั้นที่ยังไม่ได้ทำให้เป็นเดน เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองสาวัตถี ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ ***(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ โภชนวรรค สิกขาบทที่***

๕ *พระวินัยปิฎก)* **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ในเพราะห้ามภัตรแล้วฉันอาหารที่ไม่เป็นเดนอีก

๘. การดื่มสุราอย่างอ่อนที่ยังไม่ถึงความเป็นน้ำเมา เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองโกสัมพี ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ *(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ สุราปานวรรค สิกขาบทที่ ๑ พระวินัยปิฎก)* **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ในเพราะดื่มสุราเมรัย (หากใช้สุราผสมเข้ากับยา หรือเจือลงในอาหาร ต้องไม่ปรากฏสีและรสจึงพ้นอาบัติ)

๙. ภิกษุใช้ผ้าปูนั่งไม่มีชาย เป็นสิ่งไม่ควร ทรงห้ามไว้ในเมืองสาวัตถี ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ *(มหาวิภังค์ ปาจิตติยกัณฑ์ ราชวรรคที่ ๙ สิกขาบทที่ ๗ พระวินัยปิฎก)* **ต้องอาบัติปาจิตตีย์** ที่ให้ตัดเสีย คือ ต้องตัดผ้าที่เกินขนาดให้ได้ประมาณเสียก่อน จึงจะแสดงอาบัติตก ประมาณที่ทรงบัญญัติไว้ คือ ยาว ๒ คืบ กว้างคืบครึ่ง ชายคืบหนึ่ง

๑๐. การรับทองและเงิน เป็นสิ่งไม่ควรแก่ภิกษุ ทรงห้ามไว้ในเมืองราชคฤห์ ปรากฏในคัมภีร์สุตตวิภังค์ *(มหาวิภังค์ นิสสัค-คิยกัณฑ์ โกสิยวรรคที่ ๒ สิกขาบทที่ ๘ พระวินัยปิฎก)* **ต้องอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์** ในเพราะรับทองและเงิน หรือยินดีทองเงินที่เขาเก็บไว้ให้ (ต้องสละเงินทองที่รับมาเสียก่อน จึงจะแสดงอาบัติตก การสละเงินทองนั้นควรสละในท่ามกลางสงฆ์ เพราะถ้ามีไวยาวัจกร หรืออุบาสกเป็นผู้เก็บและใช้จ่ายเงินทองนั้นให้

สงฆ์สามารถบริโภคปัจจัย ๔ ที่ได้จากเงินทองนั้น ยกเว้นภิกษุผู้รับเงินทองเท่านั้นที่ห้ามบริโภค แต่ถ้าไม่มีใครเป็นผู้เก็บหรือใช้จ่ายเงินทองให้ สงฆ์จะต้องสมมติภิกษุผู้ฉลาดรูปหนึ่งให้เป็นผู้นำเงินทองนั้นไปทิ้ง และขณะที่ทิ้งนั้นห้ามหมายที่ตก พึงหลับตาแล้วขว้างไป ถ้าภิกษุผู้ทิ้ง กำหนดหมายที่ตกของเงินทอง **ต้องอาบัติทุกกฏ**)

สรุปแล้ว วัตถุทั้ง ๑๐ ประการเหล่านี้ จึงผิดธรรม ผิดวินัย หลีกเลี่ยงสัตถุศาสน์

หลังจากที่พระเถรานุเถระทำการวินิจฉัย ระงับอธิกรณ์แล้ว จึงได้ทำการสังคายนาพระธรรมวินัยโดยการสวดสาธยาย ภิกษุสงฆ์ทั้ง ๗๐๐ รูป ต่างก็ทรงจำและถ่ายทอดสืบต่อกันมา จนประมาณ พ.ศ. ๕๐๐ จึงมีการจดจารึกพระธรรมวินัยเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลาน และวัฒนาการมาเป็นรูปเล่มพระไตร-ปิฎก ที่เราท่านได้ศึกษากันอยู่ในปัจจุบันนี้

ในระหว่างนี้ มีการทำสังคายนาอีก ๓ ครั้ง คือ เมื่อครั้งที่พระเจ้าอโศกมหาราชจับเดียรถีย์ปลอมบวชสึกเสีย ๖๐,๐๐๐ กว่าคน (ประมาณ พ.ศ. ๒๑๘) และในเกาะลังกาอีก ๒ ครั้ง (สมัยที่ท่านพระมหินทเถระผู้เป็นพระราชบุตรของพระเจ้าอโศกมหาราช นำพระธรรมวินัยไปเผยแผ่ในเกาะลังกา เป็นการสังคายนาครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕ โดยมีพระเจ้าวัฏฏคามณีอภัย ครองราชสมบัติ เป็นพระราชศาสนูปถัมภกในการสังคายนา)

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อมีภิกษุประพฤติออกนอกลู่นอกทางจากพระธรรมวินัย จนกระทั่งปรากฏ พระเถรานุเถระทั้งหลายไม่ยอมที่จะอดกลั้น ต่อการย่ำยีพระศาสนาของภิกษุเลวทรามเหล่านั้น อันเป็นการลบหลู่พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ท่านต้องไปแสวงหาพระเถระทั้งหลายที่เป็นธรรมวาที เป็นวินย-วาทีด้วยกันมาเป็นฝักฝ่าย เพื่อชำระสะสางเสี้ยนหนามของพระศาสนา ยังพระธรรมวินัยให้บริสุทธิ์หมดจด

ทุกวันนี้ การประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุ เลอะเลือนจากพระธรรมวินัยมาก โดยเฉพาะ พวกดิรัจฉานวิชาและมงคลตื่นข่าวทั้งหลาย ถ้าจะมีการแสวงหาพระเถรานุเถระผู้ทรงธรรมทรงวินัย เพื่อให้มาชำระสะสางสิ่งมัวหมองเหล่านี้ ก็จะเป็นการช่วยประคับประคองพระศาสนาให้ยืนยาวไปได้อีกนานทีเดียว

เนื่องจากในสมัยก่อน การทรงคำสอน เป็นการถ่ายทอดกันแบบปากต่อปาก (มุขปาฐะ) ทรงจำไว้ด้วยใจ จึงอาจมีการเลอะเลือนในบางสถานที่ ในบางแห่ง ที่ห่างไกลความเจริญความประพฤติของพระภิกษุจึงออกนอกลู่นอกทางได้ แต่ในสมัยปัจจุบัน พระธรรมวินัยถูกจารึกเป็นตัวอักษรมานานแล้ว คำสอนก็ยังบริบูรณ์อยู่ แต่เหตุไฉน พระภิกษุจึงมีความประพฤติที่ไม่สมควร จนปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยนัก ส่วนที่ไม่ได้พาดหัวข่าว ก็มีมากเสียจนไม่จำต้องพูดถึง เพราะเป็นความประพฤติที่เป็นปกติอาจิณเสียแล้ว

มีข้อชวนให้คิดว่า ในประเทศพม่ามีการทำสังคายนาครั้งที่ ๖ ไปแล้ว ในประเทศไทยก็มีการตรวจชำระพระไตรปิฎกหลายครั้ง หากจะมีการทำสังคายนา หรือตรวจชำระพระธรรมวินัยครั้งต่อไป จะเป็นไปได้หรือไม่ว่า ควรจะเป็นการสังคายนาบุคคลเสียก่อน ก่อนที่จะสังคายนาพระธรรมวินัย ขอฝากให้ท่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระศาสนา โปรดช่วยพิจารณาด้วย ...

ขอให้พระศาสนาดำรงอยู่สิ้นกาลนาน

ภิกษุรูปหนึ่ง

เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘
พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๖ พิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๓

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ปณิธานของพระเจ้าตากสินมหาราช

อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ ศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา แด่ศาสนา สมณะ พระโคดม
ให้ดำรง คงถ้วน ห้าพันปี สมณะพราหมณ์ชีปฏิบัติแต่พอสม
สมถะ วิปัสสนา พ่อนิยม ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา

ปฐมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
พระบรมปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รัชกาลที่ ๑

ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี

สองห้าสามหกแล้ว ลับไป ท่านเอย
พระศาสนานี้ใคร ปกป้อง
ประมาทอยู่ช้าใย ตื่นเถิด ทวยท่าน
ปรัยัติปฏิบัติพ้อง เลิศล้ำนำสงวน ฯ.

สองห้าสามหกดับ เวลาลับนับเร็ววัน
ศาสน์ไทยใครป้องกัน ให้คงอยู่มิรู้เลือน
ประมาทคือความตาย จักกล้ำกลายหมายมาเตือน
เพียรพร่ำกระทำเหมือน บรรพชนพ้นทุกข์ภัย

สองห้าสามเจ็ดล้ำ ล่วงปี เก่าแล
หวังศาสน์ปราศหมองศรี โศกเศร้า
ช่วยเผยแพร่ธรรมดี ดลสุข สันต์นา
ปฏิบัติขจัดทุกข์เคล้า สู่ฟ้าเมืองแมน ฯ

สองห้าสามเจ็ดเริ่ม ควรประเดิมเพิ่มความดี
พระศาสน์ปราศหมองศรี เพราะเหตุมีเมธีดล
เผยแพร่แลปฏิบัติ เพื่อขจัดภัยทุกข์ทน
สุขล้ำนำปวงชน สู่สงบพบนิพพาน ฯ

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ชีวิตเป็นของน้อย

ชีวิตนี้ น้อยนัก สักเพียงหยาด
น้ำค้างสาด กระเซ็นหล่น บนยอดหญ้า
สุริโย โผล่พ้น ขอบนภา
เหือดแห้งหา ลับลด สลดใจ

ฟองน้ำนั้น พลันแตก แต่แรกเริ่ม
ใครจักเสริม ส่งสาน อยู่นานไม่
เปรียบชีวิต นรชน ทุกคนไป
ช้าอยู่ใย ใคร่ครวญรู้ สู้ความจริง

รอยของไม้ ที่ขีดไป ลงในน้ำ
แม้ขีดซ้ำ สักเท่าไร ใช่อยู่นิ่ง
กลับเข้ามา หากัน พลันเห็นจริง
ชีวิตทิ้ง ทอดร่าง ไม่สร่างเลย

แม้น้ำใส ไหลหลาก จากภูเขา
ย่อมพัดเอา สรรพสิ่ง มินิ่งเฉย
ชีวิตเรา เหล่าบัณฑิต คิดเปรียบเปรย
ท่านเฉลย บ่งอ้าง ไม่ต่างกัน

กระทะเหล็ก ร้อนแรง แสงส่งจ้า
ลองนำพา ใส่สิ้น ชิ้นเนื้อนั่น
มอดไหม้เร็ว ดุจชีวี ที่ปานกัน
ชีวิตสั้น น้อยนิด จงคิดตาม

บุรุษก้ม ถ่มน้ำลาย ที่ปลายลิ้น
ล่วงลงดิน อย่างง่ายดาย ไม่ต้องถาม
ชีวิตทุกข์ ถูกเบียดบัง ทั้งรูปนาม
ในโลกสาม จงตามเห็น เช่นน้ำลาย

แม่โคเพลิน เดินไป ใกล้ที่ฆ่า
ชีวิตพา สั้นลง สิ้นสงสัย
แม้มนุษย์ สุดป้อง ต้องคลาไคล
ควรจักใช้ ชีวี ให้มีคุณ

อายุของ มนุษย์นี้ มีน้อยนัก
มิควรพัก ผัดผ่อน ก่อนจะสูญ
เร่งศึกษา สัจจธรรม เจิดจำรูญ
เพื่อเพิ่มพูน สติกล้า ปัญญาไว

ควรประพฤติ ดุจไฟ ไหม้บนเศียร
พร่ำพากเพียร พรหมจรรย์ อันสดใส
เครื่องเศร้าหมอง พาสลด รันทดใจ
กิเลสไกล ไม่มี ที่...นิพพาน

จาก อรกานุสาสนีสูตร อง. สตฺตก. โดย ภิกษุรูปหนึ่ง

บุคคลแม้เป็นอติบัณฑิต ก็ไม่รู้ถึงฐานะ ๕ อย่าง อันไม่มีนิมิตใน ชีวโลกนี้ คือ ๑. ชีวิต ๒. พยาธิ ๓. เวลา ๔. ที่ตาย ๕. คติที่ไปเกิดใหม่

ระลึกถึง ความตาย สบายนัก มันหักรัก หักหลง ในสงสาร
บรรเทามืด โมหันต์ อันธการ ทำให้หาญ หายสะดุ้ง ไม่ยุ่งใจ

พระวินัยย่อมเป็นไปเพื่ออนุปาทาปรินิพพาน

พระวินัย เพื่อประโยชน์แก่สังวร

สังวร เพื่อประโยชน์แก่อวิปปฏิสาร

อวิปปฏิสาร เพื่อประโยชน์แก่ปราโมทย์

ปราโมทย์ เพื่อประโยชน์แก่ปีติ

ปีติ เพื่อประโยชน์แก่ปัสสัทธิ

ปัสสัทธิ เพื่อประโยชน์แก่สุข

สุข เพื่อประโยชน์แก่สมาธิ

สมาธิ เพื่อประโยชน์แก่ยถาภูตญาณทัสสนะ

ยถาภูตญาณทัสสนะ เพื่อประโยชน์แก่นิพพิทา

นิพพิทา เพื่อประโยชน์แก่วิราคะ

วิราคะ เพื่อประโยชน์แก่วิมุตติ

วิมุตติ เพื่อประโยชน์แก่วิมุตติญาณทัสสนะ

วิมุตติญาณทัสสนะ เพื่อประโยชน์แก่อนุปาทาปรินิพพาน

การกล่าววินัย มีอนุปาทาปรินิพพานนั้นเป็นประโยชน์

การปรึกษาวินัย มีอนุปาทาปรินิพพานนั้นเป็นประโยชน์

เหตุ มีอนุปาทาปรินิพพานนั้นเป็นประโยชน์

ความเงี่ยโสตสดับ มีอนุปาทาปรินิพพานนั้นเป็นประโยชน์

คือ ความพ้นวิเศษแห่งจิตเพราะไม่ถือมั่น.

จุฬ์สงคราม ปริวาร พระวินัยปิฎก

การบรรลุธรรมอันเลิศย่อมมีด้วยธรรมอันเลิศ

...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรมอันเรากล่าวดีแล้วอย่างนี้ ทำให้ตื้นแล้ว เปิดเผยแล้ว ประกาศแล้ว เป็นธรรมตัดสมณะขี้ริ้วแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กุลบุตรผู้บวชด้วยศรัทธา สมควรแท้เพื่อปรารภความเพียร ในธรรมอันเรากล่าวดีแล้วอย่างนี้ ทำให้ตื้น เปิดเผย ประกาศ เป็นธรรมตัดสมณะขี้ริ้วแล้ว ด้วยความตั้งใจว่า **หนัง เอ็น และกระดูกจงเหลืออยู่ เนื้อ เลือดในสรีระของเราจงเหือดแห้งไปก็ตามที อิฏฐผลใดที่จะพึงบรรลุได้ด้วยเรี่ยวแรงของบุรุษ ด้วยความเพียรของบุรุษ ด้วยความบากบั่นของบุรุษ เมื่อยังไม่บรรลุอิฏฐผลนั้น เราจักไม่หยุดความเพียร** ดังนี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้เกียจคร้าน อาเกียรณ์ด้วยธรรมอันเป็นบาปอกุศล ย่อมอยู่เป็นทุกข์ และย่อมยังประโยชน์อันใหญ่ของตนให้เสื่อมเสีย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนบุคคลผู้ปรารภความเพียร ผู้สงัดจากธรรมอันเป็นบาปอกุศล ย่อมอยู่เป็นสุข และยังประโยชน์อันใหญ่ของตนให้บริบูรณ์ได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **การบรรลุธรรมอันเลิศย่อมมีด้วยธรรมอันเลิศ** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้ผ่องใส ควรดื่ม เพราะพระศาสดาอยู่พร้อมหน้าแล้ว .....

ทุติยทสพลสูตร สํ.นิ.

วิมติปุจฉา

(คำถามเพื่อตัดความสงสัย)

๑. พระภิกษุมาบิณฑบาต โยมเอาเงิน (ธนบัตร) ใส่ลงในบาตรแทนอาหาร หรือใส่รวมกับอาหารในถุงพลาสติก จะได้บุญหรือไม่ และพระภิกษุก็ไม่ทราบว่าเป็นเงินทอง จะมีโทษอะไรแก่โยมผู้ถวายและพระภิกษุผู้รับหรือไม่ ?

เมื่อมีเจตนาให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ หรือเข้าใจว่า จะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เพื่อเป็นการบูชา หรือเพื่อเป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์ก็เป็นกุศลจิต เป็นบุญกิริยาวัตถุที่เรียกว่า **ทานมัย** ทั้งสิ้น แต่มีข้อแตกต่างกัน คือ ถ้ารู้ว่าควรให้วัตถุอะไรแก่ใครและวัตถุนั้น ๆ ไม่มีโทษต่อผู้รับ เป็นทานที่ประกอบด้วยปัญญาจัดเป็น**สัปปุริสทาน** แต่ถ้าไม่รู้ว่าควรให้อะไรกับใคร จึงจะไม่มีโทษต่อผู้รับ ถึงแม้จะมีเจตนาหวังดี แต่วัตถุที่ให้มีโทษต่อผู้รับทานนั้นก็เป็นบุญแต่ไม่ประกอบด้วยปัญญาจัดเป็น**อสัปปุริสทาน**

การถวายเงินทองหรือธนบัตรลงในบาตรแทนอาหารหรือใส่รวมกับอาหารในถุงพลาสติก ด้วยความศรัทธาก็ได้บุญ แต่ไม่ได้ประกอบด้วยปัญญา เป็น**อสัปปุริสทาน** ไม่ใช่ทานของบัณฑิต เพราะไม่รู้ว่าเงินทองนั้นเป็นโทษแก่พระภิกษุ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เงินทองเป็นเหมือนกับ**อสรพิษ** ทำให้พระภิกษุต้องอาบัติ ถึงแม้พระภิกษุจะไม่ทราบว่าเป็นเงินทอง หรือธนบัตร

ก็ตาม ก็มีโทษ ต้องอาบัติ**นิสสัคคิยปาจิตตีย์** ต้องเสียสละเงินทองหรือธนบัตรที่ได้มาเสียก่อน จึงจะแสดงอาบัติได้ เพราะสิกขาบทข้อนี้เป็น**อจิตตกะ** คือ จะรู้ว่าเป็นเงินทองหรือไม่ก็ตาม ถ้ามีเจตนารับก็ต้องอาบัติทั้งนั้น เพราะฉะนั้น พระภิกษุจะรับอะไรจากทายกจึงต้องถามเสียก่อน ถ้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามพระวินัยก็รับได้ แต่ถ้าไม่ถูกต้องตามพระวินัย ก็ไม่ต้องรับ

โทษที่เกิดขึ้นก็คือ **สำหรับโยมผู้ถวายเงินทอง** เพราะไม่ศึกษาพระวินัยของพระภิกษุไว้บ้าง จึงทำบุญโดยที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ทำให้มีโมหะคือความไม่รู้เป็นบริวาร เป็นบุญที่มีผลมีอานิสงส์น้อย อีกทั้งยังทำให้เกิดโทษแก่พระภิกษุและพระศาสนาอีกด้วย แต่ถ้าโยมผู้ถวายเงินทองก็รู้ว่า พระภิกษุรับเงินทองผิดพระวินัย แล้วยังขืนถวายเงินทอง ด้วยความปรารถนาบุญ ชื่อว่า **ได้บาปเป็นอันมาก เพราะมีเจตนาลบหลู่พระวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ ยังทำร้ายต่อพระภิกษุและทำลายพระศาสนาด้วย**

สำหรับพระภิกษุผู้รับเงินทอง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตบาตรไว้เพื่อให้รับอาหารบิณฑบาต มิใช่ให้ไว้เพื่อรับเงินทอง ทั้งยังมีพระบัญญัติด้วยว่า **"ภิกษุใดรับก็ดี ให้รับก็ดี ซึ่งทอง เงิน หรือยินดีในทอง เงิน ที่เขาเก็บไว้ให้ก็ดี เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์"** โทษเบื้องต้นก็คือ ต้องอาบัตินิสสัคคิย-ปาจิตตีย์ก่อน ถ้านำเงินทองไปซื้อวัตถุสิ่งของหรืออาหาร ก็ต้อง

อาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ ในเพราะการซื้ออีกข้อหนึ่ง วัตถุหรืออาหารนั้นเป็นอกัปปิยวัตถุ จะต้องเสียสละ จึงจะแสดงอาบัติได้ ถ้านำมาใช้สอยหรือบริโภค ก็ต้อง**อาบัติทุกกฏ** ทุกครั้งที่ใช้สอยหรือบริโภคทุก ๆ คำกลืน การต้องอาบัติเป็น**อาณาวีติกกมัน-ตราย** คือ เป็นอันตรายต่อมรรคผลนิพพาน เป็นเครื่องกั้นต่อการปฏิบัติธรรม รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสวรรค์ด้วย

เพราะฉะนั้น อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย โปรดมีความเมตตา กรุณาต่อพระภิกษุผู้ทรงผ้ากาสาวพัสตร์ อันเป็นธงชัยของพระอรหันต์ เป็นเครื่องหมายของพระอริยะเจ้าทั้งหลาย อย่าให้ท่านต้องอาบัติด้วยการรับเงินทองเลย เพราะเมื่อท่านมรณ-ภาพไปแล้ว อาจจะไม่ได้ไปบังเกิดในสุคติภูมิ และขอความกรุณาอย่าได้เป็นผู้ทำลายสิกขาบทอันเป็นพระศาสนา และเป็นพระศาสดาที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ประทานไว้แทนพระองค์

๒. ถ้าพระภิกษุรับเงินทองไม่ได้ เหตุไฉน เวลาที่พระภิกษุอุปสมบทเสร็จใหม่ ๆ พระอุปัชฌาย์อาจารย์และพระภิกษุทั้งหลาย จึงบอกให้เอาเงินถวายใส่ลงในย่ามของพระใหม่และบอกว่าได้บุญมาก จริงหรือไม่ ?

เหตุที่ทำให้พระศาสนาเสื่อมข้อหนึ่งก็คือ ในอนาคต ภิกษุทั้งหลายจักไม่อบรมกาย ไม่อบรมศีล ไม่อบรมจิต ไม่อบรมปัญญา ภิกษุผู้เถระก็จักเป็นผู้มักมาก มีความประพฤติย่อหย่อน เป็นหัวหน้าในการก้าวล่วงละเมิด ทอดธุระในความสงัด จักไม่ปรารภความเพียร เพื่อถึงธรรมที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่

บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งธรรมที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้ง ประชุมชนรุ่นหลังก็จักถือเอาภิกษุเหล่านั้นเป็นตัวอย่าง แม้ประชุมชนนั้นก็จักเป็นผู้มักมาก ... ***(ตติยอนาคตสูตรที่ ๙ อง. ปญฺจก.)***

พระอุปัชฌาย์อาจารย์และพระภิกษุทั้งหลาย ที่บอกให้เอาเงินถวาย ใส่ลงในย่ามของพระภิกษุใหม่ ก็คงจะเข้าข่ายตามที่พระพุทธพจน์แสดงไว้ คือ เป็นพระเถระที่ไม่อบรมศีล สมาธิ ปัญญาด้วย มักมากด้วย ชักชวนในการละเมิดพระธรรมวินัยด้วย ถ้ากุลบุตรใดที่ไปอุปสมบท และอาศัยอยู่กับอุปัชฌาย์ อาจารย์ หรือพระภิกษุเหล่านั้น บวชแล้วคงไม่บรรลุจุดหมายของการบวช เพราะท่านเหล่านั้น คงไม่สอนให้เว้นจากบาปและเจริญบุญ หรือปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแน่ เพราะพระภิกษุบวชยังไม่ทันออกจากโบสถ์ ก็ชักชวนให้ผิดพระวินัยเสียแล้ว อีกทั้งยังชักนำญาติโยมในสิ่งที่ไม่สมควรด้วย แทนที่จะช่วยกันบอกสอนว่า อย่าถวายเงินทองแก่พระภิกษุ เพราะการรับเงินทองทำให้ผิดพระวินัย เป็นเหตุให้เกิดความโลภ อยากได้สิ่งของต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากปัจจัย ๔

พระภิกษุสามเณรที่ไปเดินอยู่ตามห้างสรรพสินค้า ตามซุปเปอร์มาร์เก็ต ตามศูนย์การค้าต่าง ๆ มิใช่เป็นภาพที่น่าดูเลย แต่ก็มีให้เห็น ก็เป็นเพราะญาติโยมถวายเงินทองให้แก่ท่าน เมื่อท่านมีเงินทอง ก็ปรารถนาที่จะใช้สอย เป็นของธรรมดา แต่ว่าเป็นความผิดตามพระวินัยและทางธรรม

ทางที่ถูก ควรแนะนำให้ญาติโยมทำบุญ ถวายเป็นปัจจัย ๔ ที่เป็นสิ่งของบริโภค เครื่องใช้หรือปวารณาไว้ให้ขอปัจจัย ๔ ได้ยามที่พระภิกษุหรือสามเณรต้องการ

และที่บอกว่า ถวายเงินทองแก่พระภิกษุใหม่ที่บวชพึ่งเสร็จจะได้บุญมาก เพราะท่านยังบริสุทธิ์ผุดผ่อง ก็ไม่เป็นความจริง เพราะการให้ทานกับผู้ที่มีคุณธรรมมาก จึงจะมีอานิสงส์มาก ถ้าพระภิกษุใหม่บวชเสร็จแล้ว บรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคล หรือท่านศึกษาปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่เป็นคฤหัสถ์ การถวายทานนั้นก็จะมีอานิสงส์มาก แต่ปกติพระภิกษุที่บวชใหม่ยังไม่รู้ว่าศีลมีอะไรบ้าง สมาธิ ปัญญาคืออย่างไรก็ไม่ทราบ ที่บวชเข้ามาก็เพื่อศึกษาให้รู้ จะได้ประพฤติปฏิบัติตาม แต่พอบวชเสร็จเป็นการปฏิญญาว่าจะรักษาศีลข้อใหญ่ ๆ ๒๒๗ และศีลข้อย่อยอีกเป็นแสนจนนับไม่ถ้วน ยังไม่ทันออกจากโบสถ์ก็มาเสียศีลไปหนึ่งข้อ เพราะการรับเงินทองเสียแล้ว จะบอกว่าญาติโยมผู้ถวายได้บุญมากได้อย่างไร แท้ที่จริง คือ เป็นการสร้างบาปให้กับพระภิกษุ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่างหาก

แม้แต่สามเณรรักษาศีล ๑๐ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาตให้รับเงินทองเสียแล้ว จะกล่าวไปไยถึงพระภิกษุผู้รักษาศีล ๒๒๗ เพราะเงินทองเป็นที่มาของกามคุณ ๕ คือ สี เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ บรรพชิตผู้เป็นนักบวชทั้งหลาย จึงต้องเว้นจากการรับและใช้จ่ายหรือสะสมเงินทองอย่างเด็ดขาด ไม่เช่นนั้นก็จะไม่เจริญงอกงามในเพศบรรพชิต ไม่สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลผู้ประเสริฐ หรือให้เขาเรียกว่า เป็นผู้ทรงศีลในพระพุทธศาสนา เป็นได้ก็เพียง**กาฝาก**ของพระศาสนาเท่านั้น *(อีกา ซึ่งเป็นสัตว์เดรัจฉาน นำมาฝากไว้ในพระศาสนา ? ...)*

๓. พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติห้ามไม่ให้พระภิกษุรับเงิน ทอง และห้ามไม่ให้ซื้อขายด้วยเงินทอง ถ้าพระภิกษุรับและใช้จ่ายด้วยเช็คเงินสด ตั๋วแลกเงิน บัตร เอ.ที.เอ็ม. หรือเครดิตการ์ด จะพ้นจากโทษในข้อนี้หรือไม่ ?

จุดประสงค์ในการบัญญัติสิกขาบทข้อนี้ ก็เพื่อไม่ให้พระภิกษุรวมทั้งสามเณรพอกพูนอาสวะกิเลส ด้วยอำนาจกามตัณหา คือ ความทะยานอยากในกามทั้งหลาย อันเนื่องมาจากการมีเงินทอง และโทษต่าง ๆ ทั้งภายใน (เช่น ความไม่ยินดีประพฤติพรหมจรรย์ ความกำหนัดกลุ้มรุม ความฟุ้งซ่านเป็นต้น) และภายนอก (เช่น อันตรายจากโจรผู้ร้าย ความเกี่ยวพันกับสตรีเป็นต้น) ก็จะประดังกันเกิดขึ้นแก่พระภิกษุ หรือสามเณรผู้มีเงินทองรูปนั้น ๆ

เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นเงินทองแท้ ๆ หรือสิ่งที่ใช้แทนเงินทองทั้งหมด จะเป็นธนบัตร ตั๋วแลกเงิน บัตร เอ.ที.เอ็ม. หรือเครดิตการ์ด แม้แต่ไม้ ยางหรือเปลือกหอยที่เขาสมมุติให้มีค่าใช้จ่ายซื้อขายกันได้ ก็เป็นวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติในสิกขาบทนี้ทั้งสิ้น ตามที่ท่านแสดงไว้ใน *อรรถกถา รูปิยสิกขาบทที่ ๘ โกสิยวรรค นิสสัคคิยกัณฑ์ มหาวรรค พระวินัยปิฎก* ความว่า

อธิบายวัตถุแห่งนิสสัคคีย์และทุกกฏ

บรรดาบทว่า กหาปณะ เป็นต้นนั้น กหาปณะที่เขาทำด้วยทองคำก็ดี ทำด้วยเงินก็ดี กหาปณะธรรมดาก็ดี ชื่อว่า **กหาปณะ.**

มาสกที่ทำด้วยแร่ทองแดงเป็นต้น ชื่อว่า **โลหมาสก.**

มาสกที่ทำด้วยไม้แก่นก็ดี ด้วยข้อไม้ไผ่ก็ดี โดยที่สุดแม้มาสกที่เขาทำด้วยใบตาลสลักเป็นรูป ก็ชื่อว่า **มาสกไม้.** **(๕ มาสกเป็น ๑ บาท ๔ บาทเป็น ๑ กหาปณะ นี้เป็นมาตราเงินในอินเดียสมัยนั้น ลักทรัพย์ได้ ๕ มาสก เป็นปาราชิก)**

มาสกที่เขาทำด้วยครั่งก็ดี ด้วยยางก็ดี ดุนให้เกิดรูปขึ้น ชื่อว่า **มาสกยาง.**

ก็ด้วยบทว่า **เย โวหารํ คจฺฉนฺติ** นี้ ท่านสงเคราะห์เอามาสกทั้งหมด ที่ใช้เป็นมาตราซื้อขายในชนบท ในเวลาซื้อขายกัน โดยที่สุดทำด้วยกระดูกบ้าง ทำด้วยหนังบ้าง ทำด้วยเมล็ดผลไม้บ้าง ดุนให้เป็นรูปบ้าง มิได้ดุนให้เป็นรูปบ้าง.

วัตถุทั้ง ๔ อย่าง คือ เงิน ทอง ทั้งหมดนี้อย่างนี้ (และ) มาสกทอง มาสกเงิน มีประเภทดังกล่าวแล้วแม้ทั้งหมด จัดเป็นวัตถุแห่งนิสสัคคีย์ **(ต้องอาบัติปาจิตตีย์)**

วัตถุนี้ คือ มุกดา มณี ไพฑูรย์ สังข์ ศิลา ประพาฬ ทับทิม บุษราคัม ธัญชาติ ๗ ชนิด (พวกข้าวเปลือก ข้าวสาลีเป็นต้น) ทาสหญิง ทาสชาย นาไร่ สวนดอกไม้ สวนผลไม้เป็นต้น จัดเป็นวัตถุแห่งทุกกฏ. **(ภิกษุรับวัตถุเหล่านี้ ต้องอาบัติทุกกฏ)**

วัตถุนี้ คือ ด้าย ผาล ไถ ผืนผ้า ฝ้าย อปรัณชาติ มีอเนกประการ และเภสัช มีเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยงบเป็นต้น จัดเป็นกัปปิยวัตถุ. **(วัตถุที่สมควรบริโภค รับได้ไม่ต้องอาบัติ แต่ควรรับด้วยความมักน้อยสันโดษ)**

บรรดานิสสัคคิยวัตถุและทุกกฏวัตถุนั้น ภิกษุจะรับนิสสัค-คิยวัตถุ เพื่อประโยชน์ตนเอง หรือเพื่อประโยชน์แก่สงฆ์ คณะบุคคลและเจดีย์ เป็นต้น ย่อมไม่ควร, **เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้รับเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง. เป็นทุกกฏแก่ภิกษุผู้รับเพื่อประโยชน์แก่สิ่งที่เหลือ** เป็นทุกกฏอย่างเดียว แก่ภิกษุผู้รับทุกกฏวัตถุ เพื่อประโยชน์ทุกอย่าง, ไม่เป็นอาบัติในกัปปิยวัตถุ

เป็นปาจิตตีย์ด้วยอำนาจที่มาในรัตนสิกขาบทข้างหน้า แก่ภิกษุผู้รับวัตถุมีเงินเป็นต้นแม้ทั้งหมดด้วยหน้าที่แห่งภัณฑาคาริกเพื่อต้องการจะเก็บไว้

(เก็บเงินทองหรือของมีค่าที่มีผู้ทำตกไว้ในวัด เพื่อนำไปคืนให้เจ้าของ ไม่ต้องอาบัติ ถ้าเห็นแล้วไม่เก็บเอาไว้ ต้องอาบัติทุกกฏ แต่ถ้าเป็นเงินทองของมีค่านอกวัด ห้ามเก็บ ถ้าเก็บต้องอาบัติปาจิตตีย์ *ตามรัตนสิกขาบท*)

๔. ในเมืองหลวงบางแห่ง พระภิกษุต้องเสียค่าน้ำค่าไฟเอง บางครั้งป่วยไข้ต้องเข้าโรงพยาบาล ปัจจัยบริขารบางอย่างขาดแคลน เครื่องเขียนแบบเรียนต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการ-ศึกษา ถ้าไม่ให้ถวายเงินทองแก่พระภิกษุ ท่านคงมีชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก จะครองเพศสมณะเพื่อศึกษาทรงคำสอนและเผยแพร่พระธรรมต่อไปได้อย่างไร ?

ในฐานะของพุทธศาสนิกชนที่ดี ผู้มีกิจทำนุบำรุงพระศาสนา เมื่อเห็นพระภิกษุ ผู้ธำรงไว้ซึ่งพระศาสนาลำบาก ย่อมไม่ยินดี

มีความกรุณา ที่จะช่วยให้พระภิกษุพ้นจากความลำบากเหล่านั้น เป็นสิ่งที่ควรแก่การอนุโมทนาอย่างยิ่ง แต่ถ้าท่านได้ทราบว่า พระภิกษุที่พ้นจากความลำบากในชีวิตความเป็นอยู่ แต่ไม่ได้ช่วยรักษาพระศาสนา ซึ่งก็คือหลักคำสอน อันได้แก่พระธรรมวินัย โดยการย่ำยี ละเลยข้อปฏิบัติที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ ท่านยังจะช่วยอนุเคราะห์ ทำให้พระศาสนาเศร้าหมองลงด้วยตนเอง โดยการถวายเงินทองให้พระภิกษุทำผิดพระวินัยอีกหรือ ?

ถ้าพระภิกษุรูปใด มีเจตนาที่จะรักษาพระศาสนาด้วยใจจริง ท่านก็จะต้องประพฤติปฏิบัติตามพระธรรม และพระวินัยบัญญัติทุกสิกขาบทไม่มีข้อยกเว้น เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าได้รับสั่งไว้กะท่านพระอานนท์ ก่อนที่จะปรินิพพานว่า **"ดูก่อนอานนท์ บางที พวกเธอจะพึงมีความคิดอย่างนี้ว่า ปาพจน์มีพระศาสดาล่วงแล้ว พระศาสดาของพวกเราไม่มี ข้อนี้พวกเธอไม่พึงเห็นอย่างนั้น ธรรมก็ดี วินัยก็ดีอันใด อันเราได้แสดงแล้ว ได้บัญญัติไว้แล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา"**

หากพระภิกษุรูปใด ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยซึ่งเป็นสิ่งแทนพระศาสดา ก็เท่ากับว่าละเลยต่อพระตถาคต ไม่เคารพยำเกรงต่อพระพุทธเจ้า จะช่วยธำรงพระศาสนาให้ยั่งยืนอยู่ได้อย่างไร มีแต่จะทำให้พระศาสนาเสื่อมลงเร็วขึ้น ถ้าพระภิกษุผู้หวังความเจริญของพระศาสนาและของตนเอง เพื่อความพ้น

จากวัฏฏทุกข์ ก็ต้องมีชีวิตอยู่ด้วยความอดทน ด้วยความมักน้อยสันโดษตามพระธรรมวินัย และแสวงหาปัจจัย ๔ ได้โดยที่ไม่ต้องทำผิดต่อพระธรรมวินัย ด้วยการรับและใช้จ่ายเงินทองเป็นต้น

ส่วนผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ก็ไม่ควรห่วงใยบุคคลเกินกว่าพระศาสนาของพระศาสดา เพราะการยึดถือบุคคลเกินกว่าพระธรรมคำสอนนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าไม่ทรงสรรเสริญเลย ทรงแสดงโทษมากมายไว้ด้วย เพราะฉะนั้น จึงควรศึกษาพระวินัยของพระภิกษุ เลือกให้ทานแก่ผู้มีศีล ถ้าเลือกได้ และอย่าถวายสิ่งที่ขัดกับพระธรรมวินัย ซึ่งจะทำให้เกิดโทษแก่พระภิกษุผู้รับ ทำให้พระศาสนาเศร้าหมอง.

๕. พระภิกษุผู้มีความรู้ในพระไตรปิฎก หรือภาษาบาลี บางครั้งจะต้องขึ้นรถไปแสดงธรรม หรือสอนภาษาบาลีในบางสถานที่ ต้องซื้ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน บางครั้งต้องพิมพ์หนังสือ ฯ ถ้าไม่มีเงินทองหรือถ้าไม่ถวายเงินทองแก่พระภิกษุ แล้วท่านจะมาสอนญาติโยมได้อย่างไร ?

พระภิกษุผู้สอนบาลีในพระไตรปิฎก หรือแสดงพระธรรม เป็นการเจริญกุศล เป็นบุญกิริยาวัตถุข้อ**ธรรมเทศนามัย** ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เป็นธรรมทาน ที่ชนะการให้ทั้งปวง มีผลมีอานิสงส์มากแก่ผู้แสดงและผู้ฟัง แต่ต้องหมายถึงการแสดงธรรมโดยที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน แม้คำสรรเสริญเยินยอหรือคำขอบคุณ

พระภิกษุที่บวชตามพระธรรมวินัย มีชีวิตอยู่ได้ด้วยก้อนข้าวที่ได้มาด้วยกำลังของปลีแข้ง คือการเที่ยวบิณฑบาต ซึ่งชาวบ้านถวายด้วยศรัทธา ฉะนั้น คฤหัสถ์จึงชื่อว่ามีอุปการะมากต่อพระภิกษุ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุตอบแทนแก่คฤหัสถ์เหล่านั้น โดยการแสดงพระธรรมอันงดงามในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ละเมียดละไมในที่สุด เพื่อให้คฤหัสถ์เหล่านั้นได้รับประโยชน์ทั้ง ๓ คือ

๑. ความรู้ผิดชอบชั่วดี ความขยันหมั่นเพียรเป็นต้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าในโลกนี้

๒. การกระทำบุญกุศล อันเป็นเหตุแห่งสุคติในโลกหน้า

๓. ประโยชน์อันสูงสุด คือ พระนิพพาน อันเป็นแดนแห่งความพ้นทุกข์

และพระภิกษุพึงรักษาศีลให้บริสุทธิ์ บำเพ็ญสมณธรรมคือสมถวิปัสสนา เพื่อความเป็นเนื้อนาบุญอันประเสริฐ เป็นที่งอกงามแห่งผลบุญ เมื่อคฤหัสถ์ทำบุญด้วย

คำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่พระภิกษุนำมาแสดงนั้นก็ไม่พ้นจากเรื่องของการละบาปบำเพ็ญบุญ พระภิกษุผู้แสดงจึงควรเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติเสียก่อน คือไม่ทำบาปด้วยการละเมิดสิกขาบทบัญญัติ หากพระภิกษุหวังสิ่งตอบแทนจากการแสดงพระธรรมหรือสอนภาษาบาลี ไม่ว่าจะเป็นเงินทองหรือสิ่งอื่นใดก็ตาม ธรรมเทศนาที่ท่านแสดงก็จะไม่บริสุทธิ์ ไม่มีผล ไม่มีอานิสงส์มาก และจะเหมือนกับพระสุบินของพระเจ้าปเสน-

ทิโกศล คือ ทรงพระสุบินว่า **คนทั้งหลายเอาแก่นจันทน์มีมูลค่านับแสนไปแลกเปลี่ยนกับเปรียงเน่า** ซึ่งพระผู้มีพระ-ภาคเจ้าทรงพยากรณ์ว่า

ในอนาคตกาล เมื่อพระศาสนาเสื่อมลง จักมีภิกษุอลัชชีเป็นอันมากเห็นแก่ปัจจัย จะแสดงธรรมเพราะเหตุแห่งปัจจัย ๔ มีจีวรเป็นต้น ... ภิกษุอีกพวกหนึ่ง จะนั่งที่ระหว่างถนน ทาง ๔ แพร่ง และประตูวังเป็นต้น แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ทรัพย์สินเพียงกหาปณะ ๑ บ้าง กึ่งกหาปณะบ้าง บาทหนึ่งบ้าง มาสกหนึ่งบ้าง เธอจักแสดงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดง อันหยั่งถึงที่สุดคือพระนิพพาน อันมีค่ามาก เปรียบดังแก่นจันทน์ซึ่งมีค่านับแสน ไปแลกกับปัจจัย ๔ และเงินทอง ซึ่งเปรียบดังเปรียงเน่า ***(สารัตถทีปนีแปล ฎีกาพระวินัย เตรสกัณฑ์ สังฆาทิเสส สุกกวิสัฏฐิ สิกขาบทที่ ๑)***

เพราะฉะนั้น คฤหัสถ์จึงไม่ควรสนับสนุนให้พระภิกษุนำแก่นจันทน์อันมีค่า คือ คำสอนของพระศาสดา มาแลกเปลี่ยนกับเปรียงเน่า อันได้แก่ปัจจัย ๔ และอย่าได้นำเปรียงที่บูดเน่า คือเงินทอง ไปถวายกับพระภิกษุโดยคิดว่าเป็นค่ากัณฑ์เทศน์ ควรถวายแต่ปัจจัย ๔ ที่เหมาะสมกับเพศบรรพชิตเท่านั้น

๖. บางท่านกล่าวว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ทรงอนุญาตไว้กับท่านพระอานนท์ว่า “ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงไป เมื่อสงฆ์หวังอยู่จะพึงถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียก็ได้”

จึงเป็นเหตุให้มีผู้ยกขึ้นมาอ้างว่า "พระพุทธเจ้าอนุญาตไว้แล้ว เพราะฉะนั้น สิกขาบทบางอย่างที่ไม่เข้ากับยุคสมัย หรือทำให้ล้าหลังไม่ต้องรักษาก็ได้" จึงทำให้สงสัยว่า สงฆ์หรือพระภิกษุควรเพิกถอนสิกขาบท ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้วหรือไม่ และถ้าไม่ปฏิบัติตาม หรือเพิกถอนสิกขาบทตามที่พระพุทธเจ้าอนุญาตไว้ก่อนปรินิพพาน จะมีโทษอย่างไรหรือไม่ ?

มีใครทราบบ้างว่า สิกขาบทเล็กน้อยที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ถอนนั้น คือ สิกขาบทอะไร และมีจำนวนกี่สิกขาบทที่จะต้องเพิกถอน กี่สิกขาบทที่ไม่ต้องเพิกถอน

แม้พระอรหันต์ในครั้งที่ทำสังคายนากันครั้งแรก มีท่านพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน ก็ยังไม่ตัดสินเลยว่า สิกขาบทเล็กน้อยนั้นคือสิกขาบทไหน จึงตกลงกันในที่ประชุมโดยความพร้อมเพรียงกัน ว่าจะไม่เพิกถอนสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วและได้ทำสังฆกรรมเพื่อเป็นการประกาศให้รู้โดยทั่วกันว่า

เรื่องไม่บัญญัติและไม่ถอนพระบัญญัติ

ครั้งนั้น ท่านพระมหากัสสปเถระประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา (การทำสังฆกรรมด้วยวาจา มีญัตติ คือ คำสวดประกาศให้รู้เป็นที่ ๒) ว่าดังนี้

ญัตติทุติยกรรมวาจาไม่เพิกถอนสิกขาบทแม้เล็กน้อย

ท่านทั้งหลาย ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สิกขาบทของพวกเราที่ปรากฏแก่คฤหัสถ์มีอยู่ แม้พวกคฤหัสถ์ก็รู้ว่า สิ่งนี้ควรแก่พระสมณะเชื้อสายพระศากยบุตร สิ่งนี้ไม่ควร ถ้าพวกเราจักถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสีย จักมีผู้กล่าวว่า พระสมณโคดมบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลายเป็นกาลชั่วคราว พระศาสดาของพระสมณะเหล่านี้ยังดำรงอยู่ ตราบใด สาวกเหล่านี้ยังศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ตราบนั้น เพราะเหตุที่พระศาสดาของพระสมณะเหล่านี้ปรินิพพานแล้ว พระสมณะเหล่านี้จึงไม่ศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ในบัดนี้ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว **สงฆ์ไม่พึงบัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ ไม่พึงถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว พึงสมาทานประพฤติในสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติแล้ว นี้เป็นญัตติ.**

ท่านทั้งหลาย ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สิกขาบทของพวกเราที่ปรากฏแก่คฤหัสถ์มีอยู่ แม้พวกคฤหัสถ์ก็รู้ว่า สิ่งนี้ควรแก่พระสมณะเชื้อสายพระศากยบุตร สิ่งนี้ไม่ควร ถ้าพวกเราจักถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสีย จักมีผู้กล่าวว่า พระสมณโคดมบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลายเป็นกาลชั่วคราว พระศาสดาของพระสมณะเหล่านี้ยังดำรงอยู่ ตราบใด สาวกเหล่านี้ยังศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ตราบนั้น เพราะเหตุที่พระศาสดาของพระสมณะเหล่านี้ปรินิพพานแล้ว พระสมณะเหล่านี้จึงไม่ศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ในบัดนี้ **สงฆ์ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ**

ไม่ถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติแล้ว สมาทานประพฤติในสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว

การไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ ไม่ถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว สมาทานประพฤติในสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติแล้ว ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้นิ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด.

สงฆ์ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ ไม่ถอนพระบัญญัติตามที่ทรงบัญญัติแล้ว สมาทานประพฤติในสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติแล้ว ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้.

(เรื่องอาบัติเล็กน้อย ปัญจสติกขันธกะ จุลวรรค ทุติยภาค พระวินัยปิฎก)

ในเมื่อพระอรหันต์ทั้งหลาย ผู้เป็นต้นกำเนิดให้มีการกล่าวเรียกกันว่า **เถรวาท** ผู้เคารพในพระวินัยบัญญัติ ซึ่งบังเกิดจากพระสัพพัญญุตญาณของพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ยังไม่บังอาจเพิกถอนสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ เหตุไฉน พระภิกษุปุถุชนในยุคนี้จึงจะเก่งกล้าสามารถ คิดเพิกถอนสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วเล่า ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ก็มีเพียงผู้ที่สักแต่ว่าพูดไปเท่านั้น หามีผู้ที่เพิกถอนสิกขาบทของพระพุทธองค์จริงไม่ เพียงแต่ไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติตามไม่ได้ทั้งหมด ก็จะมีโทษติดตัวเป็นดินพอกหางหมูไปเรื่อย ๆ เป็น**อาณาวีติกมโทษ**ตามที่แสดงแล้ว

แม้จะมีการแสดงอาบัติกันทุกวัน แต่ก็ไม่สำเร็จประโยชน์ เพราะอาบัติที่เป็นนิสสัคคีย์ จำจะต้องเสียสละวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติเสียก่อน เมื่อแสดงอาบัติแล้วจึงจะพ้นจากโทษ และจะต้องตั้งใจว่า จะสำรวมระวังไม่ให้ล่วงละเมิดสิกขาบท คือจะไม่ให้ต้องอาบัติข้อนั้น ๆ ต่อไป ถ้าแสดงอาบัติแล้วก็ยังล่วงสิกขาบทนั้น ๆ อีกเป็นประจำ จะได้ชื่อที่พระพุทธเจ้าทรงแต่งตั้งให้ว่า **อลัชชี** คือผู้ที่ไม่มีความละอาย จะกลายเป็นผู้ทำลายพระศาสนาโดยไม่รู้ตัว

อีกประการหนึ่ง พระเจ้ามิลินท์ก็ได้ทรงถามถึงปัญหาเรื่องสิกขาบทเล็กน้อยนี้ กับท่านพระนาคเสนเถระผู้เป็นพระอรหันต์ในมิลินทปัญหา ***(ฉบับมูลนิธิปราณี สำลีงราชย์ เล่ม ๒ ขุททานุ- ขุททกปัญหา วรรคที่ ๒ อเภชชวรรค)*** ดังมีเนื้อความว่า

พระเจ้ามิลินท์ตรัสถามว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงภาษิตความข้อนี้ไว้ว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารู้แล้วจึงแสดงธรรม ไม่ใช่ยังไม่รู้ก็แสดงธรรม** ดังนี้ และยังตรัสไว้ในพระวินัยบัญญัติ อย่างนี้อีกว่า **ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว สงฆ์เมื่อต้องการ ก็จงเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายเถิด** ดังนี้ พระคุณเจ้านาคเสน ข้อที่รับสั่งให้สงฆ์เพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายได้ ในคราวที่พระองค์ทรงล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นเพราะสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลาย เป็นสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ไม่ดีหรือไร หรือว่าเป็นเพราะเมื่อยังไม่มีเรื่องเกิดขึ้น พระองค์ทรงบัญญัติไว้ เพราะไม่ทรงรู้เล่า ?

พระคุณเจ้านาคเสน ถ้าหากพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารู้แล้วจึงแสดงธรรม ไม่ใช่ยังไม่รู้ก็แสดงธรรม** ดังนี้ จริงไซร้ ถ้าอย่างนั้น คำที่ตรัสไว้ว่า **ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว สงฆ์เมื่อต้องการ ก็จงเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายเถิด** ดังนี้ ก็ต้องเป็นคำพูดที่ผิด ถ้าหากพระตถาคตตรัสไว้ในพระวินัยบัญญัติอย่างนี้ว่า **ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว สงฆ์เมื่อต้องการ ก็จงเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายเถิด** ดังนี้ จริงไซร้ ถ้าอย่างนั้นคำตรัสไว้ว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารู้แล้วจึงแสดงธรรม ไม่ใช่ยังไม่รู้ก็แสดงธรรม** ดังนี้ ก็ต้องเป็นคำพูดผิด ปัญหานี้มี ๒ เงื่อน สุขุมละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง แสนลึกซึ้ง มองเห็นยาก ปัญหานั้นตกถึงท่านแล้ว ขอท่านจงแสดงกำลังญาณที่แผ่ไพศาลของท่านเถิด

พระนาคเสนทูลตอบว่า ขอถวายพระพร มหาบพิตร พระผู้มีพระภาคทรงภาษิตข้อความนี้ไว้ว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารู้แล้วจึงแสดงธรรม ไม่ใช่ยังไม่รู้ก็แสดงธรรม** ดังนี้ จริง ตรัสไว้แม้ในพระวินัยบัญญัติอย่างนี้ว่า **ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว สงฆ์เมื่อต้องการ ก็จงเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายเถิด** ดังนี้ จริง ขอถวายพระพร

พระตถาคต เมื่อจะทรงทดสอบภิกษุทั้งหลายว่า **สาวกของเรา เมื่อเราอนุญาตอยู่ พอเราล่วงลับไปแล้ว จะพากัน**

เลิกล้มสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลาย หรือว่า จะยังเอื้อเฟื้อกันอยู่หนอ ดังนี้ จึงได้ตรัสคำในวินัยบัญญัตินั้นไว้

ขอถวายพระพร เปรียบเหมือนว่า พระเจ้าจักรพรรดิทรงประสงค์จะทดสอบ จึงรับสั่งกับโอรสทั้งหลายว่า **นี่แน่ะ พ่อคุณ แว่นแคว้นใหญ่หลวงนี้ ไปสิ้นสุดที่มหาสมุทรตลอดทิศทั้งปวง การที่พวกเจ้าจะอาศัยกำลังเพียงเท่านั้น รักษาแว่นแคว้นนี้เอาไว้ เป็นข้อที่ทำได้ยาก เมื่อพ่อล่วงลับไปแล้ว พวกเจ้าจงสละหัวเมืองชายแดนเสียบ้างเถิด** ดังนี้ มหาบพิตร เมื่อพระราชชนกสวรรคตแล้ว พวกราชบุตรเหล่านั้นก็ยอมสละหัวเมืองชายแดนทั้งปวงที่อยู่ในเงื้อมมือตน ตามคำของพระราชชนกหรือ ขอถวายพระพร

พระเจ้ามิลินท์ตรัสตอบว่า หามิได้ พระคุณเจ้า พวกราชกุมารเหล่านั้น มีแต่จะแสวงหาหัวเมืองชนบทให้มากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นเป็นทวีคูณ เพราะความโลภต่อราชสมบัติ ไฉนจะยอมสละเมืองที่อยู่ในเงื้อมมืออยู่แล้วเล่า ?

พระนาคเสนทูลต่อไปว่า ขอถวายพระพร อุปมาฉันใด อุปมัยก็ฉันนั้น พระตถาคตทรงประสงค์จะทดสอบภิกษุทั้งหลาย จึงรับสั่งอย่างนี้ว่า **ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว สงฆ์เมื่อต้องการ ก็จงเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยทั้งหลายเถิด** ดังนี้ ขอถวายพระพร พระพุทธบุตรทั้งหลายมีแต่จะอบรมรักษาสิกขาบทอื่น ๆ ยิ่งขึ้นไปอีกเป็นทวีคูณ เพราะมีความ

ต้องการธรรมเพื่อความพ้นจากทุกข์ จะสละทิ้งสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วตามปกติได้อย่างไร

พระเจ้ามิลินท์ตรัสถามอีกว่า พระคุณเจ้านาคเสน คำที่ตรัสไว้ว่า **สิกขาบทเล็กน้อย** ดังนี้ใด ในคำนี้ ผู้คนยังสับสนเกิดความข้องใจ สงสัยกันอยู่ว่า **สิกขาบทเล็กเป็นไฉน ? สิกขาบทน้อยเป็นไฉน ?**

พระนาคเสนทูลตอบว่า ขอถวายพระพร มหาบพิตร สิกขาบทที่เป็นทุกกฏชื่อว่า **ขุททกสิกขาบท** คือสิกขาบทเล็ก สิกขาบทที่เป็นทุพภาสิตชื่อว่า **อนุขุททกสิกขาบท** คือสิกขาบทน้อย มหาบพิตร พระเถระแต่ครั้งก่อนก็ได้เกิดความข้องใจในขุททานุขุททกสิกขาบท ๒ อย่างเหล่านี้ นี้เป็นปัญหาที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเห็นแล้ว แต่พระเถระเหล่านั้นก็ไม่ได้รวบรวมไว้ในคราวทำสังคายนา

พระเจ้ามิลินท์ตรัสว่า พระคุณเจ้านาคเสน ข้อลี้ลับของพระชินเจ้าที่เก็บงำกันไว้นาน ได้ถูกท่านทำให้เปิดเผยให้ปรากฏแล้วในโลก ในวันนี้ ...

ก็เป็นอันว่า ภิกษุลัชชีผู้เป็นพระพุทธบุตรจะรักษาสิกขาบทพอกพูนธรรมเครื่องอุดหนุนให้ถึงฝั่งนิพพานให้มากขึ้น จะน้อมปฏิบัติตามพระธรรมวินัยทุกสิกขาบท โดยจะไม่ยอมเพิกถอนสิกขาบทใด ๆ เพราะฉะนั้น ใคร ๆ จึงไม่ควรอ้างว่าพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้เพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยได้ จึงถือ

โอกาสไม่รักษาสิกขาบทตามความชอบใจของตนเอง ย่อมไม่ทำให้พ้นจากโทษคืออาบัติ อันเป็นเครื่องกั้นต่อมรรคผล และภัยอันใหญ่หลวงในอบายภูมิ เมื่อท่านละจากโลกนี้ไปแล้ว

๗. พระภิกษุในสมัยปัจจุบันนี้ นิยมถอนอธิษฐานผ้าไตรจีวรแล้วอธิษฐานเป็นบริขารโจล (ท่อนผ้า) เพื่อการใช้สอยได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับอาบัติข้ออุทโทสิต-สิกขาบทที่ว่า จีวรสำเร็จแล้ว กฐินอันภิกษุเดาะเสียแล้ว ถ้าภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวร แม้สิ้นราตรีหนึ่ง ต้องอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ การทำเช่นที่ว่านี้ ผิดพระวินัยหรือไม่สำเร็จประโยชน์ในการรักษาพระวินัยหรือไม่ ?

การถอนอธิษฐานผ้าไตรจีวรครอง แล้วอธิษฐานเป็นบริขารโจล บริโภคใช้สอย โดยที่ไม่ต้องระวังรักษาผ้าไตรจีวรครองในตอนรุ่งอรุณ ไม่ต้องนำผ้าไตรจีวรเข้าไปในละแวกบ้าน ไปไหนก็ไม่ต้องเอาไปครบสำรับ ก็เป็นความสะดวกสบาย ไม่ต้องกังวลห่วงใยดี และไม่เป็นสิ่งที่ผิดตามพระวินัยบัญญัติ เพราะเมื่อถอนอธิษฐานผ้าไตรจีวรและอธิษฐานเป็นบริขารโจลแล้ว ผ้านั้นก็ไม่ใช่ผ้าสังฆาฏิ (ผ้าห่มซ้อน) ไม่ใช่ผ้าอุตตราสงค์ (ผ้าห่ม) ไม่ใช่ผ้าอันตรวาสก (ผ้านุ่ง) แล้วโดยชื่อ กลายเป็นผ้าบริขารโจลไป การอยู่ปราศจากผ้าเหล่านั้นจึงไม่ได้อยู่ปราศจากผ้าไตรจีวร แต่เป็นการอยู่ปราศจากผ้าบริขารโจล ซึ่งไม่มีอาบัติในข้อนี้

อีกทั้งยังมีตัวอย่าง การอธิษฐานผ้าไตรจีวรเป็นบริขารโจล ด้วย (โจลํ แปลว่า ท่อนผ้า) ***ในอรรถกถาปฐมกฐินสิกขาบทที่ ๑ นิสสัคคิยกัณฑ์ มหาวิภังค์ พระวินัยปิฎก เล่ม ๑ ภาค ๓ หน้า ๗๑๗ (พระไตรปิฎกชุดมหามกุฏราชวิทยาลัย เบอร์ ๓)*** มีข้อความว่า

... **ถามว่า** ก็ไตรจีวรจะอธิษฐานเป็นบริขารโจล ควรหรือไม่ควร ? **แก้ว่า** ได้ทราบว่า **พระมหาปทุมเถระ**กล่าวว่า ไตรจีวรพึงอธิษฐานเป็นไตรจีวรอย่างเดียว ถ้าว่า อธิษฐานเป็นบริขารโจลได้ การบริหารที่ตรัสไว้ใน**อุทโทสิตสิกขาบท** ก็จะพึงไร้ประโยชน์ไป

ได้ยินว่า เมื่อพระมหาปทุมเถระกล่าวอย่างนี้ **พวกภิกษุที่เหลือ**กล่าวว่า แม้บริขารโจล พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตรัสว่าพึงอธิษฐาน เพราะเหตุนั้น การอธิษฐานไตรจีวรให้เป็นบริขารโจล ย่อมสมควร

แม้ใน**มหาปัจจรี** ท่านก็กล่าวว่า ชื่อว่า บริขารโจลนี้เป็นเหตุแห่งการเก็บ (จีวรโดยความไม่เป็นนิสสัคคีย์) ไว้แผนกหนึ่ง จะอธิษฐานไตรจีวรว่า บริขารโจล แล้วใช้สอย ควรอยู่

ส่วนใน**อุทโทสิตสิกขาบท** ตรัสการบริหารไว้สำหรับภิกษุผู้อธิษฐานไตรจีวร แล้วบริหารอยู่

ได้ยินว่า แม้**พระมหาติสสเถระ**ผู้กล่าวอุภโตวิภังค์ ซึ่งอยู่ที่ปุณณวาลิการาม ได้กล่าวว่า ในกาลก่อน พวกเราได้ฟังจากพระมหาเถระว่า **พวกภิกษุผู้ชอบอยู่ในป่า**เก็บจีวรไว้ในโพรงไม้เป็นต้น ไปเพื่อต้องการจะเริ่มบำเพ็ญเพียร และเมื่อภิกษุ

เหล่านั้นไปเพื่อประสงค์จะฟังธรรม ในวัดใกล้เคียง เมื่อดวงอาทิตย์ขึ้นแล้ว พวกสามเณร หรือพวกภิกษุหนุ่มจึงถือบาตรจีวรมาให้ เพราะฉะนั้น การจะอธิษฐานไตรจีวรเป็นบริขารโจลเพื่อใช้สอยสะดวก ควรอยู่

แม้ใน**มหาปัจจรี** ท่านก็กล่าวว่า ในกาลก่อน **พวกภิกษุผู้อยู่ป่า**ได้อธิษฐานไตรจีวร เป็นบริขารโจลนั่นแล แล้วใช้สอยด้วยใส่ใจว่า ในแดนที่ไม่ผูกสีมารักษาได้ยาก ...

จากข้อความในอรรถกถาพระไตรปิฎก มีสิ่งที่ควรพิจารณาดังนี้ คือ **ท่านพระมหาปทุมเถระ** เป็นพระมหาเถระชาวลังกาผู้ทรงพระวินัยปิฎก ท่านเรียนพระวินัยในสำนักพระอาจารย์ของท่านถึง ๑๘ รอบ ท่านมีความเห็นว่า ผ้าไตรจีวรไม่ควรอธิษฐานเป็นบริขารโจล ควรอธิษฐานเป็นผ้าไตรจีวรเท่านั้นเพื่อประโยชน์ในการรักษาอุทโทสิตสิกขาบท คือ สิกขาบทที่ว่าด้วยการไม่อยู่ปราศจากผ้าไตรจีวร แม้สิ้นราตรีหนึ่ง ไม่เช่นนั้นสิกขาบทนี้ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ก็เป็นอัน ไร้ประโยชน์ไม่มีผลแต่อย่างใด

แต่**ภิกษุพวกอื่น พระมหาติสสเถระ**ผู้กล่าวอุภโตวิภังค์และอรรถกถามหาปัจจรีแสดงว่า ผ้าไตรจีวรก็ควรอธิษฐานเป็นบริขารโจลได้ โดยอ้างพระภิกษุผู้อยู่ป่าในสมัยก่อนผู้ปรารภความเพียร ท่านก็อธิษฐานผ้าไตรจีวรเป็นบริขารโจลเพื่อใช้สอยได้สะดวก ...

ตามความคิดเห็นของภิกษุรูปหนึ่ง เห็นว่า การอธิษฐานผ้าไตรจีวรเป็นบริขารโจลนั้น ไม่ผิดพระวินัยบัญญัติ แต่อย่างใดแต่ไม่สำเร็จประโยชน์ในการรักษาพระวินัย เพราะการรักษาพระวินัยก็เพื่อมีการสังวรระวัง ทำให้มีสติสัมปชัญญะ เป็นผู้ตื่นตัวเสมอในอันที่จะไม่ให้ล่วงสิกขาบท เมื่อมีสติที่คอยระวังในขั้นศีลก็ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อสติขั้นสมถวิปัสสนาได้ง่าย แต่การไม่ต้องคอยระวังในการรักษาพระวินัย เป็นการปล่อยสติ ไม่มีการฝึกฝนสติ ทำให้หลงลืมเผลอไผลได้ง่าย ไม่เกื้อกูลแก่การฝึกจิตในขั้นสูงต่อไป เพราะฉะนั้น ภิกษุทั้งหลายน่าจะประพฤติตามพระพุทธพจน์ เพื่อเป็นทิฏฐานุคติแก่อนุชนรุ่นหลัง

สำหรับภิกษุผู้อยู่ป่า ผู้ปรารภความเพียรในการเจริญสมถ-วิปัสสนานั้น เป็นการอบรมจิต ฝึกฝนสติขั้นสูงอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงไม่ต้องการความกังวล ในเรื่องของการระวังรักษาผ้าไตรจีวรจึงถอนอธิษฐานผ้าไตรจีวร แล้วอธิษฐานเป็นบริขารโจล

แม้ภิกษุที่ต้องการไปฟังธรรมที่วัดอื่นก็ตาม ก็อธิษฐานผ้าไตรจีวรเป็นบริขารโจลเป็นครั้งคราว เพราะไม่ต้องการมีความกังวลในขณะที่ฟังพระธรรมเท่านั้น เพราะในสมัยก่อน นิยมฟังธรรมตลอดคืนยังรุ่ง ถ้าอธิษฐานเป็นผ้าไตรจีวรครอง ก็อาจจะเกิดความกังวลในขณะที่ฟังธรรม เมื่อจิตกังวลฟุ้งซ่านย่อมไม่เป็นปัจจัยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ จึงนิยมถอนผ้าไตรจีวรแล้วอธิษฐานเป็นบริขารโจลเสีย

เพราะฉะนั้น ภิกษุที่ไม่ได้อยู่ป่าผู้ปรารภความเพียร หรือไม่ได้เดินทางไปฟังพระธรรมที่วัดอื่น จึงไม่ควรอธิษฐานผ้าไตรจีวรเป็นบริขารโจล หรือ แม้มีกิจในการที่จะต้องถอนอธิษฐานผ้าไตรจีวร แล้วอธิษฐานเป็นบริขารโจล ก็ควรอธิษฐานเป็นครั้งคราวเท่านั้น ไม่ควรอธิษฐานเป็นบริขารโจลตลอดไป เพราะจะเป็นการเพิกถอนอุทโทสิตสิกขาบท ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ไปโดยปริยาย กลายเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลังที่นิยมความสะดวกสบาย จนไม่ใส่ใจที่จะอนุเคราะห์และช่วยรักษาพระวินัยที่พระสัพพัญญูพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ด้วยพระสัพพัญญุตญาณ

๘. อาบัติคืออะไร การแสดงอาบัติ หรือปลงอาบัติของพระภิกษุ มีประโยชน์อย่างไร จะเหมือนกับการสารภาพบาป การล้างบาป และการขออดโทษ ในลัทธิศาสนาอื่นหรือไม่ ?

อาบัติ แปลว่า ความต้อง หมายถึง การที่ภิกษุล่วงละเมิดสิกขาบทอันเป็นไปทางกายหรือวาจา หรือทั้งกายและวาจาที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ เป็นสิ่งที่มีโทษสำหรับ**ภิกษุผู้เป็นอลัชชี** ไม่มีความละอาย แต่เป็นประโยชน์ต่อ**ภิกษุผู้เป็นลัชชี** มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปทุจริต

ลักษณะของภิกษุอลัชชีมี ๓ ประการ ได้แก่

๑. แกล้งล่วงอาบัติ คือ รู้ว่าเป็นอาบัติ แต่ก็ขืนทำโดยไม่เกรงกลัว

๒. ต้องอาบัติแล้วไม่แสดงคืน หรือแสดงคืนอาบัติเหมือนกันตามประเพณี แต่ไม่ได้มีความระวังสังวรที่จะไม่ก้าวล่วงอาบัติต่อไป

๓. เป็นผู้มีอคติ ๔ คือ ความลำเอียงด้วยความพอใจ ความโกรธ ความหลง และความกลัวเป็นปกติ ส่วนลักษณะของภิกษุลัชชี ก็โดยนัยตรงกันข้าม

อันตรายิกธรรม ๕ (อันตรายต่อมรรค ผลและสวรรค์)

การก้าวล่วงอาบัติแล้วไม่แสดงคืน เป็นอาณาวีติกมันตราย เป็นอันตรายิกธรรมอย่างหนึ่ง ในบรรดา**อันตรายิกธรรม ๕** ประการ ซึ่งหมายถึง ธรรมอันเป็นอันตราย เป็นเครื่องกั้นต่อการบรรลุมรรค ผล นิพพาน และบางอย่างก็เป็นเครื่องกั้นต่อสวรรค์ด้วย ได้แก่

๑.กัมมันตราย อันตรายคืออนันตริยกรรม ๕ มีการฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าให้พระโลหิตห้อและทำสงฆ์ให้แตกกัน เป็นเครื่องกั้นต่อมรรคผลและสวรรค์ แก้ไขเยียวยาไม่ได้ เมื่อตายแล้วมีอันบ่ายหน้าไปสู่อบายภูมิแน่นอน

๒.วิปากันตราย อันตรายคือวิบาก หมายถึง ปฏิสนธิด้วยอเหตุกจิตและแม้เป็นทวิเหตุกะ ก็ไม่สามารถบรรลุมรรคผลและฌานจิตได้ แต่ไม่เป็นเครื่องกั้นต่อสวรรค์

๓.กิเลสันตราย อันตรายคือกิเลส ได้แก่ นิยตมิจฉาทิฏฐิ ซึ่งเป็นมิจฉัตตนิยตา ความผิดที่ให้ผลไปเกิดในอบายภูมิแน่นอน

๔.อริยุปวาทันตราย อันตรายคือการว่าร้ายพระอริยเจ้า ก็เป็นเครื่องกั้นต่อมรรคผลและสวรรค์ด้วย แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการขอให้พระอริยเจ้าอดโทษให้ ถ้าพระอริยเจ้าปรินิพพานแล้ว ก็สามารถขออดโทษที่หลุมฝังศพ หรือที่สถูปเจดีย์ก็ได้

๕.อาณาวีติกมันตราย อันตรายคือการแกล้งล่วงอาบัติหรือต้องอาบัติแล้วไม่แสดงคืน ก็เป็นเครื่องกั้นต่อมรรคผลและสวรรค์ แต่สามารถแก้ไขได้ โดยการแสดงคืนอาบัติและตั้งใจว่าจะระวังสังวร ไม่ก้าวล่วงสิกขาบทต่อไป

ที่กล่าวว่า อาบัติเป็นสิ่งที่มีโทษสำหรับภิกษุอลัชชี เพราะเป็นเหตุให้ไม่ถึงความงอกงามในพระพุทธศาสนา ด้วยว่า ศีลอุปมาเหมือนแผ่นดิน เป็นที่รองรับคุณธรรมขั้นสูง คือ สมถ-วิปัสสนา ฌาน มรรค ผล เมื่อต้องอาบัติ เสื่อมจากคุณคือศีล คุณธรรมขั้นสูงก็มีอุปนิสัยอันถูกตัดขาดแล้ว เป็นผู้เสื่อมจากอริยทรัพย์และโลกุตรทรัพย์ในปัจจุบัน เมื่อล่วงลับดับขันธ์ไปจากโลกนี้แล้ว ก็มีหัวตกลง บ่ายหน้าไปสู่อบายภูมิถ่ายเดียว เหมือนกับถูกจับโยนลงไปไว้ในนรก ฉะนั้น

และที่กล่าวว่า อาบัติเป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์สำหรับภิกษุลัชชีก็เพราะว่า การต้องอาบัติเป็นความบกพร่องที่จะต้องแก้ไขของภิกษุผู้ยังต้องศึกษาอยู่ในพระศาสนานี้ เป็นการฝึกฝนอบรมสติสัมปชัญญะพร้อมทั้งหิริโอตตัปปะ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ ฯลฯ

เมื่อภิกษุผู้เป็นลัชชีมีการต้องอาบัติเฉพาะหน้า ด้วยความพลาดพลั้งเผลอไผลหรือหลงลืมสติ หรือมีการพิจารณาตรวจตราศีลของตนในแต่ละวัน รู้ตัวว่าต้องอาบัติ ย่อมมีโยนิโสมนสิการกระทำไว้ในใจด้วยความแยบคายว่า

ผู้ที่ไม่ต้องอาบัติก็มีเพียงพระพุทธเจ้า และพระปัจเจก-พุทธเจ้า ๒ บุคคลเท่านั้น แม้เป็นพระอรหันตขีณาสพ ผู้มี

อาสวะสิ้นแล้วก็ยังต้องอาบัติได้ จะป่วยกล่าวไปไยถึงปุถุชนผู้ยังต้องศึกษาเช่นเรา แต่เราจะไม่แกล้งต้องอาบัติ และเราจะตั้งหิริโอตตัปปะ คือ ความละอายและความเกรงกลัวต่อบาปอย่างแรงกล้าไว้ในใจ และไม่มีความจำเป็นอะไรเลยที่เราจะต้องเดือดร้อน ฟุ้งซ่าน รำคาญใจ เมื่อต้องอาบัติไปแล้ว เราจะไปแสดงคืนอาบัติล่ะ

หิริโอตตัปปะเกิดกับโสภณจิตทุกดวง เมื่อภิกษุลัชชีต้องอาบัติและเกิดหิริโอตตัปปะ ก็หมายความว่า มีกุศลจิตเกิดขึ้นในขณะนั้น ขณะที่ภิกษุลัชชีไปแสดงอาบัติต่อภิกษุรูปใดรูปหนึ่งหรือแสดงต่อคณะภิกษุ ๒-๓ รูป หรือแสดงต่อสงฆ์ คือ ภิกษุ ๔ รูปขึ้นไป ก็ยิ่งมีหิริโอตตัปปะมากขึ้น เป็นการยอมรับผิดด้วยสัจจวาจา มีความจริงใจที่จะระวังสำรวม ไม่ให้ล่วงสิกขาบทในกาลต่อไป เพราะฉะนั้น การแสดงอาบัติเป็นภาษาไทยและบอกชื่ออาบัติ บอกวัตถุคือเรื่องที่ทำให้ต้องอาบัติ ย่อมทำให้สำเร็จประโยชน์ คือ เกิดกุศลจิตอันเป็นไปกับหิริโอตตัปปะที่มีกำลังและป้องกันการแสดง**สภาคาบัติ**ด้วย

(สภาคาบัติ คืออาบัติที่ต้องเพราะวัตถุเดียวกัน เช่น ต้องอาบัติปาจิตตีย์เพราะฉันอาหารในเวลาวิกาลเหมือนกัน เป็นสภาคาบัติ แสดงอาบัติต่อกันไม่ได้ ถ้าขืนแสดงต้องอาบัติทุกกฏ)

การแสดงคืนอาบัติของภิกษุลัชชีในพระพุทธศาสนา จึงไม่เหมือนกับการสารภาพบาป หรือการล้างบาปในลัทธิศาสนาอื่น เพราะเป็นการกระทำที่มีสติสัมปชัญญะ รู้เหตุผลในการกระทำ

และกระทำด้วยความละอายเกรงกลัวต่อบาป เป็นการฝึกฝนจิตด้วยคุณธรรมต่าง ๆ ส่วนบาปที่ได้ทำไปแล้วก็ยังสามารถให้ผลได้อยู่ เพียงแต่เมื่อแสดงอาบัติแล้ว อาบัติก็เป็นอันตกไปไม่มีผลต่อการปิดกั้นมรรคผลและสวรรค์ต่อไป

(ดูความต่างกันของอาบัติและอกุศลกรรมบถในภาคผนวก)

การศึกษาพระวินัยและการแสดงอาบัติ เป็นการอบรมอินทรีย์ ๕ พละ ๕

ศรัทธาในการรักษาพระวินัย เชื่อว่าการต้องอาบัติแล้วไม่แสดงคืนมีโทษ เป็นเครื่องกั้นต่อการอบรมไตรสิกขา มีความเลื่อมใส มีจิตใจที่ผ่องใสในการแสดงคืนอาบัติ เป็น**สัทธินทรีย์และสัทธาพละ** ย่อมเป็นปัจจัยแก่ความเพียรในการศึกษาและรักษาพระวินัยบัญญัติ เพียรที่จะไม่ล่วงละเมิดพระวินัย เมื่อต้องอาบัติแล้ว ก็พากเพียรที่จะแสดงอาบัติคืน เป็น**วิริยินทรีย์**และ**วิริยพละ** ย่อมเป็นปัจจัยให้มีสติที่ระลึกได้ว่า ทำอย่างไรเป็นอาบัติ ทำอย่างไรไม่ต้องอาบัติ ระลึกได้ในสิกขาบทบัญญัติ อาบัติ อนาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก และวิธีการออกจากอาบัติ สติที่ระลึกได้ในขั้นศีลนี้ เป็น**สตินทรีย์**และ**สติพละ** เป็นปัจจัยแก่สติปัฏฐาน ซึ่งเป็นขั้นสมถะและวิปัสสนาต่อไป

เมื่อสติมีการระลึกเป็นไปได้ต่อเนื่องในศีล ย่อมเป็นปัจจัยแก่สมาธิ มีความตั้งมั่นแน่วแน่ในสิกขาบทบัญญัติ ทำให้มีศีลที่มั่นคง สมาธินั้นจึงเป็นสมาธินทรีย์และสมาธิพละ เกื้อกูลแก่สมถภาวนาโดยเฉพาะสีลานุสสติ และวิปัสสนาภาวนาต่อไป

เมื่อมีสมาธิตั้งมั่นดีในศีล ปัญญาในขั้นศีลย่อมรู้ชัดซึ่งโทษในการล่วงศีล รู้ชัดถึงอานิสงส์ของการมีศีล รู้ชัดถึงสภาวะของศีล นี้เป็น**ปัญญินทรีย์**และ**ปัญญาพละ** ย่อมเป็นปัจจัยแก่ปัญญาขั้นสมถะและวิปัสสนาต่อไป

การศึกษาและการปฏิบัติในขั้นศีล แม้ความตั้งใจในการแสดงอาบัติด้วยโยนิโสมนสิการ จึงเป็นการอบรมอินทรีย์ ๕ และพละ ๕ อันเกื้อกูลแก่ความบริบูรณ์ของไตรสิกขา เป็นปัจจัยแก่ความถึงพร้อมแห่งโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ และอนุปาทาปรินิพพานได้ในที่สุด

๙. ภายในโทรศัพท์มือถือหรือภายในคอมพิวเตอร์นั้น มีทองคำที่ใช้เป็น Line ทางเดินของกระแสไฟ เพราะเป็นตัวนำไฟฟ้าที่ดีที่สุด แต่ทองคำเป็นอกัปปิยวัตถุ ไม่ควรรับ ไม่ควรจับต้องสำหรับพระภิกษุ เมื่อคฤหัสถ์มีศรัทธาถวายโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์แก่พระภิกษุ ควรรับ ควรจับต้องหรือควรใช้สอยหรือไม่ ผิดพระวินัยหรือไม่ ?

ปัจจัย ๔ ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ก็คือ **จีวร**อันเป็นเครื่องนุ่งห่มเอาไว้บริหารกาย อาหาร**บิณฑบาต**เพื่อเยียวยาอัตภาพให้เป็นไปได้ เอาไว้บริหารท้อง **เสนาสนะ**ที่อยู่อาศัยเพื่อความผาสุกแก่การเจริญภาวนา และ**คิลานเภสัช**อันเป็นยารักษาโรคเอาไว้บริโภคเวลาป่วยไข้

๔ อย่างนี้ เป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ สำหรับชีวิตของบรรพชิตผู้คิดออกจากวัฏฏสงสาร หรือแม้ใคร ๆ ก็ตาม ที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยปัจจัย ๔ เหล่านี้ แต่ปัจจัยที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๗ ที่ ๘ จนกระทั่งปัจจัยที่ ๑๐๘ ก็เริ่มมีความสำคัญและจะต้องแสวงหาเพิ่มมากขึ้นตามความต้องการที่เจริญขึ้น ตามสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีพัฒนาการด้านวัตถุนิยม โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นของสังคม และขยายวงเข้ามาถึงแวดวงของพระภิกษุ เนื่องจากจะต้องตามสังคมให้ทัน ไม่เช่นนั้นก็จะเป็นผู้ล้าสมัย สังคมของพระภิกษุหรือชมรมดงขมิ้น *(เป็นคำใช้เรียกหมู่ภิกษุของนักเขียนคอลัมนิสต์ในยุคปัจจุบัน)* จึงมีการแสวงหาและไขว่คว้าที่จะมีและเรียนรู้ เพื่อเป็นพัฒนาการตามสังคม

แม้ญาติโยมผู้มีศรัทธา ในพระพุทธศาสนา และเป็นผู้ที่ทันสมัย ก็ปรารถนาที่จะถวายโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์แก่พระภิกษุผู้ที่ตนเลื่อมใส เพื่อให้ท่านได้มีความสะดวกสบายและใช้ประโยชน์ในการทำงาน เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในปัจจุบันนี้ โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อพระภิกษุและวงการพระพุทธศาสนา ทั้งทางด้านการสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าและการเผยแพร่หลักธรรมคำสอน แต่จะเป็นสิ่งมีโทษและผิดต่อพระวินัยบัญญัติหรือไม่ ขอให้ท่านผู้อ่านทั้งหลายช่วยกันวินิจฉัยด้วยประเด็นต่าง ๆ ทั้งทางด้านที่เป็นประโยชน์และทางด้านที่เป็นโทษ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ของโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์

๙.๑ สะดวกในการสื่อสาร สั่งงาน ถ่ายรูป บันทึกเสียง
๙.๒ สอบถามหรือแสดงธรรม บอกอาบัติทางโทรศัพท์ก็ได้
๙.๓ ใช้เป็นนาฬิกาปลุก เครื่องคิดเลข ฟังธรรมได้ทั้งนั้น
๙.๔ คอมพิวเตอร์ ใช้พิมพ์งานได้สะดวกรวดเร็ว แก้ไขง่าย
๙.๕ ค้นคว้าข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต ค้นพระไตรปิฎกได้เร็ว
๙.๖ ทำหนังสือ ออกแบบหน้าปก ทำซีดี วีดีโอ ส่งอีเมล ฯลฯ

โทษของโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์

๙.๑ ทำให้ฟุ้งซ่านกังวล ต้องคอยหาค่าโทรศัพท์หรือบัตรเติมเงิน
๙.๒ ทำให้มาตุคามโทรมาคุย หรือพระภิกษุเอง ติดต่อกับมาตุคามได้ง่าย อาจเป็นเหตุให้ผิดพระวินัย เสียศีลได้
๙.๓ ในอินเตอร์เน็ต มีสื่อลามก รูปภาพสาว ๆ และเรื่องที่ทำให้พระภิกษุฟุ้งซ่าน จิตไม่เป็นสมาธิมากมาย
๙.๔ เป็นของมีค่าที่ทำให้ต้องกังวล อาจถูกขโมยหรือถูกทำร้ายได้
๙.๕ แม้เป็นพระภิกษุสามเณร ผู้รักษาพระวินัย ไม่รับเงินทอง ก็ต้องติดต่อ พัวพัน คลุกคลีกับญาติโยม ทำให้เสียสันโดษ และเสียวิเวก เพราะต้องมีคนคอยจ่ายค่าโทรศัพท์ เวลาคอมพิวเตอร์เสีย ต้องซ่อม ต้องมีค่าดูแลรักษา ฯลฯ

ทั้งโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์จึงมีทั้งคุณและโทษ หาก พระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีความมั่นคง และซื่อตรงต่อพระศาสนา

ใช้สอยด้วยการพิจารณาตามความจำเป็นก็จะมีประโยชน์ แต่ถ้าเป็นผู้ไม่มีเป้าหมายที่ถูกต้องในการบวช การใช้สอยโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์ก็จะกลายเป็นสิ่งที่มีโทษ ทั้งต่อตนเองและทำให้พระศาสนาเสื่อมถอยเร็วขึ้นอีกด้วย

ทางที่ดี เมื่อมีผู้ถวายโทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์ พระภิกษุสามเณรก็ควรพิจารณาเสียก่อนว่า ตนเองมีความจำเป็นต้องใช้หรือไม่ ถ้าไม่มีความจำเป็นก็ไม่ต้องรับ สามารถปฏิเสธได้โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีค่าโทรศัพท์หรือค่าซ่อมคอมพิวเตอร์เวลาที่เกิดขัดข้อง หากโยมยังตั้งใจที่จะถวายด้วยศรัทธาที่มั่นคง โดยปวารณาค่าโทรศัพท์และค่าซ่อมคอมพิวเตอร์ พระภิกษุจะรับโดยตั้งใจว่า จะใช้เป็นของขอยืม เพื่อตัดความกังวลและความยึดถือว่าเป็นของเราก็ได้

ส่วนทางด้านพระวินัยนั้น การใช้และการมีโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ส่วนตัว ไม่มีสิกขาบทบัญญัติห้าม ยังไม่ได้เป็นอาบัติ และเรื่องการจับต้องอนามาสวัตถุ พระภิกษุหรือสามเณรไม่ได้จับที่เนื้อทองคำโดยตรง เพราะจับที่ตัวเครื่องโทรศัพท์หรือตัวคอมพิวเตอร์ สามารถสงเคราะห์เข้ากับเรื่องการจับผ้าที่เป็นเครื่องลาดซึ่งมีรูปสตรีนักฟ้อน พระภิกษุจับต้องรูปสตรีไม่ได้เพราะเป็นอนามาส ต้องอาบัติทุกกฏ แต่สามารถจับที่ผ้าโดยไม่ถูกต้องรูปสตรี นำเคลื่อนย้ายไปได้

(วิมติวิโนทนี ฎีกาพระวินัย เล่ม ๑)

๑๐. การรักษาพระวินัยเกี่ยวข้องกับพระธรรมอย่างไร ในแง่มุมใด พระภิกษุจำเป็นต้องศึกษาพระสูตรและพระอภิธรรมหรือไม่ พระสูตรและพระอภิธรรมมีประโยชน์อย่างไร ?

เกี่ยวข้องกันโดยเป็นฐาน เป็นปัจจัย ให้สามารถปฏิบัติธรรมในขั้นสูงขึ้นไปได้ เพราะพระวินัยเป็นกุศลขั้นศีล เป็นศีลสิกขา เกื้อกูลต่อการเจริญสมถะซึ่งเป็นการปฏิบัติขั้นสมาธิ อันเป็นจิตตสิกขา และเกื้อกูลแก่วิปัสสนา อันเป็นปัญญาสิกขา คือ ในเบื้องต้น ศีลเป็นเจตนาความตั้งใจงดเว้นบ้าง เป็นวิรตีคือตัวสภาพที่งดเว้นบ้าง ซึ่งเกิดจากการมีหิริโอตตัปปะ เกรงกลัวต่อบาปอกุศล อันจะทำให้เกิดในอบายภูมิ แต่ในภายหลัง เมื่อมีความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อมรรค ผล นิพพาน ศีลในเบื้องต้นนั้นก็จะมีการพัฒนา เป็นปัจจัยแก่สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ ในอริยมรรคมีองค์ ๘ และทำให้สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ อันเป็นจิตตสิกขาบริบูรณ์ สัมมาทิฏฐิ และสัมมาสังกัปปะก็เจริญบริบูรณ์ไปด้วย

ดังที่ท่านแสดงไว้ใน *มหาปรินิพพานสูตร* ว่า **สีลปริภาวิโต สมาธิ มหปฺผโล โหติ มหานิสํโส. สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา. ปญฺญาปริภาวิตํ จิตฺตํ สมฺมเทว อาสเวหิ วิมุจฺจติ เสยฺยถีทํ กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวาติ.**

สมาธิอันศีลอบรมแล้ว ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ปัญญาอันสมาธิอบรมแล้วย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จิตอัน

ปัญญาอบรมแล้ว ก็หลุดพ้นด้วยดีโดยแท้ จากอาสวะทั้งหลาย กล่าวคือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ดังนี้. เพราะฉะนั้น พระวินัยจึงเกี่ยวข้องกับธรรมะในแง่ของการปฏิบัติคือทำให้สมาธิและปัญญาเจริญงอกงาม จนถึงอนุปาทาปรินิพพานได้ ดังที่ท่านแสดงไว้ใน *จูฬสังคราม ปริวาร พระวินัยปิฎก* ว่า พระวินัยย่อมเป็นไปเพื่ออนุปาทาปรินิพพาน *(หน้า ๔๐ ในเล่มนี้)*

พระสูตรและพระอภิธรรม ก็เป็นสิ่งที่พระภิกษุจำเป็นจะต้องศึกษา เพื่อความเจริญงอกงามในพระศาสนานี้ เพราะพระสูตรจะเกื้อกูลแก่การเจริญสมถะ เป็นปัจจัยแก่ปีติปราโมทย์ ซึ่งเป็นจิตตสิกขา ส่วนพระอภิธรรมก็ทำให้เกื้อกูลแก่ปัญญา เป็นปัจจัยแก่วิปัสสนาโดยตรง เพราะเกี่ยวข้องกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ สัจจะ อินทรีย์ ปฏิจจสมุปบาท อันเป็นกุศลบ้าง อกุศลบ้าง อัพยากตะบ้าง ยิ่งรอบรู้ เป็นพหูสูตมากเท่าไรก็เป็นมงคลอันอุดม เป็นอริยทรัพย์ที่จะทำให้ผู้เป็นพหูสูตนั้นสามารถซื้อมรรค ผล นิพพาน หรือสุคติภูมิได้

หวังว่า ท่านพระภิกษุผู้ทรงพระศาสนาทั้งหลาย จะช่วยธำรงพระศาสนาให้ยั่งยืนจวบจน ๕,๐๐๐ วัสสา โดยการศึกษาทรงจำคำสอน รักษาสิกขาบท ไม่ล่วงละเมิดพระวินัยบัญญัติและปฏิบัติขัดเกลาเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้สมกับความเป็น**สมณะ เชื้อสายพระศากยบุตร** ผู้ควรแก่การกระทำอัญชลีเพื่อความเป็นเนื้อนาบุญของโลก อย่างที่ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า

ด้วยความปรารถนาดีและจริงใจ ภิกษุรูปหนึ่ง

ภาคผนวก

๑) **อาบัติ** แปลว่า ความต้องโทษ หมายถึง โทษที่บังเกิดขึ้นจากการล่วงละเมิดสิกขาบท ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ ซึ่งถ้าไม่กระทำคืนให้บริสุทธิ์ ย่อมมีผลคือเป็นเครื่องกั้นต่อการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ และมีผลเป็นอันตรายต่อสุคติภูมิด้วย

๒) **อาบัติมี ๗ กอง** คือ ปาราชิก สังฆาทิเสส ถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาษิต

ปาราชิกาบัติ

ปาราชิก แปลว่า พ่ายแพ้ หมายถึง อาบัติที่ทำให้ผู้ต้อง ถึงความพ่ายแพ้จากพระศาสนา คือ จะดำรงอยู่ในพระศาสนาไม่ได้ เพราะเป็นอาบัติหนัก เรียกว่า **ครุกาบัติ** เยียวยาแก้ไขไม่ได้ เรียกว่า **อเตกิจฉา** จะต้องบอกลาไปเป็นคฤหัสถ์หรือสามเณร

อาบัติปาราชิกของภิกษุมี ๔ สิกขาบท คือ

๑. **เสพเมถุน** (การร่วมเพศ) อุปมาเหมือนคนหัวขาด บุรุษถูกตัดศีรษะแล้ว ไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้

๒. **ลักทรัพย์**เกิน ๕ มาสกหรือ ๑ บาทของอินเดียสมัยนั้น อุปมาเหมือนใบไม้เหลือง ใบไม้ที่เหลืองหล่นจากขั้วแล้ว ไม่อาจจะเป็นของเขียวสดได้

๓. **ฆ่ามนุษย์** อุปมาเหมือนศิลาแตก ศิลาที่แตกเป็นสองเสี่ยงแล้ว กลับต่อให้ติดสนิทอีกไม่ได้

๔. **อวดอุตริมนุสสธรรม** คือ บอกคุณธรรมเกี่ยวกับฌาน

มรรค ผล อันไม่มีอยู่จริง อุปมาเหมือนตาลยอดด้วน ต้นตาลมียอดด้วนแล้ว ไม่อาจจะงอกได้อีก.

สังฆาทิเสสาบัติ

สังฆาทิเสส แปลว่า อาบัติที่ต้องขอให้สงฆ์ทำกรรมในเบื้องต้น คือ ให้ปริวาสหรือให้มานัต และให้สงฆ์ทำกรรมที่เหลือ คือ ชักเข้าหาอาบัติเดิม อัพภาน ฯ อาบัติสังฆาทิเสส หมายถึงอาบัติหนักอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นครุกาบัติที่ยังเยียวยาแก้ไขได้ เรียกว่า **สเตกิจฉา** แต่จะกระทำคืนโดยแสดงอาบัติไม่ได้ จะต้องขอให้สงฆ์ทำสังฆกรรมให้ เรียกว่า **วุฏฐานวิธี** ถ้าปกปิดอาบัติไว้ก็ต้องอยู่ปริวาส ถ้าไม่ได้ปกปิดไว้ ก็ขอสงฆ์ให้มานัต จะต้องประพฤติข้อวัตร เพิ่มเติมจากศีลที่รักษาอยู่อีกหลายข้อ เช่น จะต้องนั่งอาสนะสุดท้าย อยู่วิหารสุดท้าย นั่งนอนอาสนะเดียวกัน นอนร่วมที่มุงที่บังเดียวกันกับภิกษุอื่นไม่ได้ ฯ เพื่อให้สำนึกตนและสำรวมระวังยิ่งขึ้น เพราะอาบัติสังฆาทิเสสมีถึง ๑๓ สิกขาบท มีอาบัติชั่วหยาบหลายข้อ เช่น เจตนาทำน้ำอสุจิให้เคลื่อน จับต้องกายหญิงด้วยจิตที่มีราคะ พูดเกี้ยวหญิงพาดพิงอวัยวะเพศ พูดให้หญิงบำเรอตนด้วยกาม การชักสื่อให้ชายหญิงเป็นสามีภรรยากัน เป็นต้น

ถุลลัจจยาบัติ

ถุลลัจจัย แปลว่า อ้วน ล่ำ อาบัติถุลลัจจัย หมายถึง อาบัติที่มีโทษล่ำ คือ หนักที่สุดในบรรดาอาบัติเบาทั้ง ๕ กอง เรียกว่า

ลหุกาบัติ และเป็นอาบัติที่เยียวยาแก้ไขได้ เรียกว่า สเตกิจฉา โดยการแสดงคืนต่อหน้าภิกษุรูปเดียว หรือ ๒-๓ รูป หรือต่อหน้าสงฆ์ก็ได้ อาบัติถุลลัจจัยในพระปาติโมกข์ ไม่มีสิกขาบทโดยตรง แต่เป็นข้อรองจากปาราชิกและสังฆาทิเสสสิกขาบท เช่น ถ้าลักทรัพย์ไม่ถึง ๕ มาสก แต่เกิน ๑ มาสก ต้องอาบัติถุลลัจจัย หรือภิกษุฆ่ามนุษย์ แต่ทำให้บาดเจ็บเท่านั้น ไม่ตาย ต้องอาบัติถุลลัจจัย ภิกษุจับต้องกายหญิง แต่มีวัตถุสิ่งของคั่น เช่น จับต้องถูกผ้าชั้นเดียว ต้องอาบัติถุลลัจจัย เป็นต้น ส่วนสิกขาบทที่ต้องอาบัติถุลลัจจัยที่มานอกปาติโมกข์ ก็มีไม่กี่สิกขาบท เช่น ภิกษุฉันเนื้อมนุษย์ ต้องอาบัติถุลลัจจัย ภิกษุห่มจีวรอันเป็นธงชัยของพวกเดียรถีย์ ต้องอาบัติถุลลัยจัย เป็นต้น

ปาจิตติยาบัติ

ปาจิตตีย์ แปลว่า ทำกุศลให้ตกไป อาบัติปาจิตตีย์ หมายถึงอาบัติที่ทำให้ผู้ต้องเสื่อมจากกุศล เป็น**ลหุกาบัติ** และเป็น**สเต-กิจฉา** สามารถแสดงคืนอาบัติได้ มีโทษรองจากอาบัติถุลลัจจัย ปาจิตตีย์สิกขาบทมี ๒ ประเภท คือ ปาจิตตีย์ที่ต้องอาบัติแล้วจะต้องสละวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติเสียก่อน จึงจะแสดงอาบัติได้บริสุทธิ์ เรียกว่า **นิสสัคคิยปาจิตตีย์** มี ๓๐ สิกขาบท เช่น ขอจีวรกับผู้ไม่ใช่ญาติโดยไม่มีเหตุ, ขอบาตรกับผู้มิใช่ญาติโดยไม่มีเหตุ, เก็บเภสัช ๕ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เกิน ๗ วัน, รับเงินทอง, ซื้อขายวัตถุด้วยเงินทอง, แลกเปลี่ยนวัตถุสิ่งของกับคฤหัสถ์ เป็นต้น. ปาจิตตีย์สิกขาบท อีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า

สุทธิกปาจิตตีย์ มีถึง ๙๒ สิกขาบท ประเภทนี้ต้องอาบัติแล้วแสดงอาบัติได้เลย เช่น ภิกษุขุดดิน, ตัดต้นไม้, ใช้น้ำมีตัวสัตว์, ว่ายน้ำเล่น, ชกต่อยตีภิกษุ, เงื้อมือจะตี, กล่าวมุสาวาท, ด่าภิกษุ, ดื่มสุรา, ฆ่าสัตว์, หลอกหลอนภิกษุ, นอนในที่มุงบังเดียวกันกับผู้หญิง, ชักชวนผู้หญิงเดินทางไกล, ไม่ป่วยไข้ ขอโภชนะอันประณีตต่อผู้มิใช่ญาติ เป็นต้น

ปาฏิเทสนียาบัติ

ปาฏิเทสนียะ แปลว่า อาบัติที่พึงแสดงคืน หมายถึง อาบัติที่ต้องแล้ว มีการแสดงคืนอาบัติต่างจากอาบัติเบาอย่างอื่น คือแสดงว่า *แน่ะท่าน ข้าพเจ้าต้องธรรมที่น่าตำหนิ ไม่เป็นที่สบาย ควรจะแสดงคืน ข้าพเจ้าแสดงคืนธรรมนั้น* ผู้ที่รับแสดงอาบัติจะถามว่า *ท่านเห็นอาบัตินั้นหรือ* ผู้แสดงกล่าวว่า *ข้าพเจ้าเห็นอยู่* ผู้รับกล่าวว่า *ท่านจงระวังสำรวมต่อไป* ผู้แสดงกล่าวว่า *ดีล่ะ ข้าพเจ้าจะสำรวมระวังต่อไป.*

ถ้าเป็นอาบัติเบากองอื่น ผู้แสดงอาบัติจะแสดงอย่างนี้ว่า *ข้าพเจ้าต้องอาบัติปาจิตตีย์ ๑ ตัว ในเพราะฉันอาหารในเวลาวิกาล ข้าพเจ้าขอแสดงอาบัตินั้น* ผู้ที่รับแสดงอาบัติก็จะถามว่า *ท่านเห็นอาบัตินั้นหรือ* ผู้แสดงกล่าวว่า *ข้าพเจ้าเห็นอยู่* ผู้รับแสดงอาบัติกล่าวว่า *ท่านจงระวังสำรวมต่อไป* ผู้แสดงกล่าวว่า *ดีล่ะ ข้าพเจ้าจะสำรวมระวังต่อไป.*

ปาฏิเทสนียะมีเพียง ๔ สิกขาบท เกี่ยวกับการรับอาหารจากมือของภิกษุณีผู้มิใช่ญาติในละแวกบ้านแล้วฉัน, การไม่ห้าม

ภิกษุณีที่เข้ามาสั่งเสียในที่เขานิมนต์กำลังถวายอาหาร, ไม่ป่วยไข้ ฉันอาหารจากสกุลพระอริยะที่ยากจนซึ่งไม่ได้นิมนต์ก่อน ที่สงฆ์ประกาศให้ทราบแล้ว, และการที่ภิกษุไม่ป่วยไข้ อยู่ป่าที่มีโจรภัย รับอาหารจากทายกที่เขาไม่ได้ส่งคนมาบอกให้รู้ไว้ก่อน แล้วฉัน.

ทุกกฎาบัติ

ทุกกฎ แปลว่า ทำไม่ดี คือ อาบัติที่เป็นความประพฤติที่ไม่ดีทางกายหรือวาจา ซึ่งอาจจะเป็นอกุศลหรือบางครั้งเป็นกุศลก็ได้ ถ้าเป็นการล่วงละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ เช่น ภิกษุรับนิสสัคคิยวัตถุมีเงินทองเป็นต้นเพื่อผู้อื่น แม้แต่เพื่อสงฆ์ หรือเพื่อบูชาพระรัตนตรัยก็ไม่พ้นจากอาบัติ ส่วนกุศลจิตก็ยังคงเป็นกุศล เป็นบุญที่มีผล เพียงแต่ปราศจากปัญญารู้เหตุผลเท่านั้น

อาบัติทุกกฎที่มาในพระปาติโมกข์มีเพียงเสขิยวัตร ๗๕ ข้อ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสม ในการดำรงชีวิตความเป็นพระภิกษุรวมทั้งสามเณรด้วย เรียกว่า *สารูป*มี ๒๖ ข้อ เช่น การนุ่งห่มจีวรให้เรียบร้อย การปฏิบัติตัวในการเข้าละแวกบ้าน ไม่มองดูเกินชั่วแอกคือประมาณ ๔ ศอก ไม่พูดเสียงดัง ไม่เดินไกวแขนโคลงศีรษะ ... และเกี่ยวกับโภชนะ เรียกว่า *โภชนปฏิสังยุต*มี ๓๐ ข้อ มีการรับและฉันบิณฑบาตด้วยความเคารพ ไม่ฉันกัดคำข้าว ไม่ฉันทำเสียงดัง ไม่ทำเมล็ดข้าวให้ตกในที่ฉัน ปากมีคำข้าวจะไม่พูด แลดูในบาตรในขณะที่ฉัน ... และเกี่ยวกับการแสดงธรรม เรียกว่า *ธัมมเทสนาปฏิสังยุต*มี ๑๖ ข้อ มีการไม่แสดงธรรมกับคนไม่เจ็บไข้ที่นั่งสูงกว่า ภิกษุยืนอยู่จะไม่แสดงธรรมแก่ผู้ไม่เจ็บไข้ที่

นั่งหรือนอนอยู่ ... ผู้มีร่มในมือ ... มีศาสตราอาวุธหรือไม้พลองในมือ ... และปกิณณกะอีก ๓ ข้อ คือ ภิกษุไม่ป่วยไข้จะไม่ยืนถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะ ... จะไม่ถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงในพืชของสดเขียว ... จะไม่ถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงในน้ำ.

ส่วนอาบัติทุกกฏที่มานอกพระปาติโมกข์นั้นมากมายจนนับไม่ถ้วน จนพระภิกษุบางรูปท้อใจที่จะรักษา ทำให้ไม่สนใจก็มี เพราะเป็นอาบัติที่ควบคุมกายวาจาอย่างละเอียด และสามารถเพิ่มขึ้นตามยุคสมัยแม้ไม่ได้บัญญัติสิกขาบทไว้ ซึ่งสงเคราะห์ตาม *มหาปเทส ๔* อันเป็นข้ออ้างใหญ่ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ว่า *สิ่งใดที่ไม่ได้ทรงอนุญาตหรือไม่ได้ห้ามไว้ แต่สิ่งนั้นเข้ากันได้กับสิ่งที่เป็นกัปปิยะขัดกันกับสิ่งที่เป็นอกัปปิยะ สิ่งนั้นย่อมควร* เช่น น้ำอัดลมสารพัดยี่ห้อ สิ่งเหล่านี้ พระผู้มีพระภาคเจ้ามิได้ทรงอนุญาตหรือห้ามไว้ แต่เข้ากันได้กับกัปปิยะ คือ สิ่งที่สมควร เพราะทรงอนุญาตให้ฉันน้ำอ้อย หรือน้ำตาลได้ น้ำอัดลมก็คือน้ำตาลผสมสีใส่แก๊ส จึงดื่มได้แม้ในเวลาวิกาล ยกเว้นพวกนมสด นมกล่องสังเคราะห์ น้ำถั่วเหลืองต่าง ๆ เพราะจัดเป็นอาหาร.

และ*สิ่งใดที่ไม่ได้ทรงอนุญาต หรือไม่ได้ห้ามไว้ แต่สิ่งนั้นเข้ากันได้กับสิ่งที่เป็นอกัปปิยะ ขัดกันกับสิ่งที่เป็นกัปปิยะ สิ่งนั้นย่อมไม่ควร* เช่น พระภิกษุดูวีดีโอซึ่งไม่เกี่ยวกับพระธรรม เล่นวีดีโอเกมส์ ฉันยาบ้า สูบกัญชา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้พระผู้มีพระภาคเจ้ามิได้ทรงอนุญาต หรือห้ามไว้ เพราะเป็นสิ่งที่ยังไม่มีในสมัยก่อน แต่เข้ากันได้กับอกัปปิยะ คือ สิ่งที่ไม่สมควร เพราะไม่ทรง

อนุญาตให้พระภิกษุดูการเล่น ที่เป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์ ไม่อนุญาตให้บริโภคสิ่งที่มีโทษต่อร่างกาย หรือบริโภคยาโดยที่ไม่มีเหตุ จึงมีโทษต้องอาบัติทุกกฏ

ทุพภาษิตาบัติ

ทุพภาษิต แปลว่า พูดไม่ดี หมายถึง อาบัติที่เกี่ยวกับการพูด ซึ่งเป็นอาบัติข้อรองจากอาบัติปาจิตตีย์ในข้อโอมสวาท (ด่าภิกษุ) คือ ภิกษุด่าภิกษุด้วยกันด้วยจิตโกรธ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ถ้าภิกษุด่าอนุปสัมบัน (สามเณรหรือคฤหัสถ์) ด้วยจิตโกรธ ต้องอาบัติทุกกฏ ถ้าใช้คำด่าอย่างเดียวกัน แต่หวังจะหยอกล้อเล่นเป็นการด่าด้วยโลภจิต ไม่ว่าจะเป็นภิกษุด้วยกัน หรือสามเณรคฤหัสถ์ ก็ต้องอาบัติทุพภาษิต ซึ่งมีเพียงสิกขาบทเดียวเท่านั้น

๓) ความแตกต่างของอาบัติกับอกุศลกรรม คือ

อกุศลกรรม หมายถึง เจตนาที่เกิดกับอกุศลจิตที่ประพฤติทุจริตทางกาย หรือวาจา หรือทางใจ มีโทษทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อกระทำไปแล้ว สามารถให้ผลที่ไม่ดี เป็นอกุศลวิบากได้ทั้งปัจจุบันชาติ ชาติหน้า หรือชาติต่อ ๆ ไปได้

ส่วน**อาบัติ** เป็นโทษสำหรับพระภิกษุหรือภิกษุณีเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ เพราะฉะนั้น ภิกษุหรือภิกษุณีที่ลาสิกขาโดยที่ยังมีอาบัติติดตัวอยู่ จึงพ้นโทษจากอาบัติ แต่ถ้าเข้ามาบวชอีกเมื่อไร อาบัติที่เคยต้องไว้ตั้งแต่บวชครั้งก่อน ก็ยังส่งผลมีโทษตามเดิม การต้องอาบัตินั้น เป็นไปทางกายและวาจาเท่านั้น

เพราะเป็นเรื่องของศีล ไม่มีการต้องอาบัติทางใจ (คือ เพียงแต่คิดจะล่วงสิกขาบท ยังไม่ต้องอาบัติ แต่เป็นอกุศลกรรมได้ เช่น คิดวางแผนลักทรัพย์ เป็นอภิชฌาและล่วงอกุศลกรรมบถ) และอาบัตินั้นมีโทษเป็นเครื่องกั้นต่อการปฏิบัติธรรม ต่อมรรค ผล และสุคติภูมิ เพียงชาติเดียวเท่านั้น ไม่ส่งผลถึงชาติต่อ ๆ ไป

อาบัติบางอย่าง เป็นเพียงอาบัติเท่านั้น แต่อาบัติบางอย่างก็เป็นทั้งอาบัติและเป็นทั้งอกุศลกรรมบถ เพราะฉะนั้น เมื่อพระภิกษุแสดงอาบัติคืนแล้ว โทษของอาบัติก็หมดไป ชื่อว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่อกุศลกรรมนั้นยังมีผลต่อไป เมื่อได้ปัจจัยพร้อม ก็สามารถให้ผลได้ในทิฏฐธรรม ชาตินี้ หรือสัมปรายิกะ ชาติหน้า และอปราปรเวทนียะ ชาติต่อ ๆ ไปด้วย อย่างเช่น พระภิกษุขุดดิน หรือตัดหญ้าที่รกในวัด เด็ดดอกไม้ไปบูชาพระพุทธรูป พระเจดีย์หรือต้นโพธิ์ แม้จะมีกุศลจิต ดูแลเสนาสนะของสงฆ์ แต่ละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงอุตสาหะบัญญัติไว้ จึงต้องอาบัติปาจิตตีย์ เมื่อเกิดความละอายแล้วไปแสดงอาบัติต่อพระภิกษุหรือต่อสงฆ์ โดยตั้งใจว่าจะไม่กระทำอีกต่อไป อาบัตินั้นก็เป็นอันตกไป ถึงความบริสุทธิ์ดังเดิม

แต่ถ้าพระภิกษุตบยุง ฉีดยาฆ่าแมลงทำให้สัตว์ตาย ด่าหรือชกต่อยกับพระภิกษุ ลักทรัพย์ของสงฆ์หรือของบุคคล กล่าวมุสาวาททั้งที่รู้อยู่ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ด้วย เป็นอกุศลกรรมด้วย แม้จะแสดงอาบัติแล้ว ไม่เป็นเครื่องกั้นต่อมรรคผลและสุคติภูมิ แต่อกุศลกรรมที่ทำไปแล้ว ยังจะคอยตามให้ผลอยู่เมื่อได้โอกาส

ข้อเปรียบเทียบระหว่างอาบัติกับอกุศลกรรม

อาบัติ	อกุศลกรรม
๑. เป็นโทษ สำหรับพระภิกษุ ภิกษุณีเท่านั้น	๑. เป็นโทษ สำหรับทุกคนที่ทำอกุศลกรรม
๒. เป็นเครื่องกั้นฌาน มรรค ผลและสุคติ	๒. ให้ผลเป็นอกุศลวิบาก ได้รับอนิฏฐารมณ์
๓. เป็นโทษเฉพาะชาติปัจจุบันเท่านั้น	๓. ให้ผลได้ทั้งชาติปัจจุบัน ชาติหน้าและชาติต่อ ๆ ไป
๔. ต้องอาบัติด้วยอกุศลจิตก็ได้ ด้วยกุศลจิตก็ได้ แม้กิริยาจิตของพระอรหันต์ก็ได้	๔. เจตนา ที่เกิดกับอกุศลจิต เท่านั้น ที่เป็นอกุศลกรรม
๕. ต้องอาบัติทางกาย ทางวาจาเท่านั้น ไม่มีการต้องอาบัติทางใจ	๕. อกุศลกายกรรม ๓ เกิดได้ ๒ ทวาร คือ กาย วาจา อกุศลวจีกรรม ๔ ก็เกิดได้ทางกาย วาจา อกุศลมโนกรรม ๓ เกิดได้ทั้ง ๓ ทวาร
๖. กระทำผิด ต้องอาบัติ เมื่อแสดงแล้วบริสุทธิ์ดังเดิม ไม่มีผลต่อไป	๖. กระทำอกุศลกรรมต่อบุคคลอื่นแล้ว แม้สำนึกตัว ขอโทษและผู้เสียหายให้อภัยแล้ว แต่กรรมก็ยังมีผล รอวันให้วิบาก
๗. สิกขาบทที่ทำให้ต้องอาบัติบางข้อเป็น*จาริตศีล* คือ ต้อง	๗. การงดเว้น อกุศลกรรมบถเฉพาะหน้าเป็น*วาริตศีล* การ

ประพฤติตาม บางข้อเป็น *วาริตศีล* คือ ต้องงดเว้น	สมาทาน ประพฤติตรงกันข้ามกับอกุศลกรรมบถเป็น*จาริตศีล*
๘. เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้า ทรงบัญญัติขึ้น เพื่อป้องกันโทษอันจะพึงบังเกิดขึ้น แก่พระภิกษุ ถ้ายังไม่ได้ทรงบัญญัติสิกขาบท แม้กระทำสิ่งนั้นก็ยังไม่ต้องอาบัติ พระภิกษุที่ทำผิดครั้งแรก เรียกว่า *อาทิกัมมิกะ* ยังไม่ต้องอาบัติ จึงเรียกว่า พระวินัยบัญญัติ	๘. ไม่ว่า พระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม จะทรงแสดงธรรมหรือไม่ก็ตาม ผู้ใดกระทำอกุศลกรรม จะรู้อยู่หรือไม่รู้ว่า เป็นอกุศลกรรมก็ตาม ก็ยังคงเป็นอกุศลกรรม ที่จะต้องให้ผลตามเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจของใคร

๔) พระปาติโมกข์ หมายถึง อธิศีลสิกขา อันเป็นศีลที่เป็นประธาน เป็นเหตุที่ทำให้พ้นจากอบาย และสามารถทำให้พ้นจากวัฏฏทุกข์ได้ ซึ่งพระภิกษุจะต้องสวดเป็นการกระทำอุโบสถ-กรรม ทุก ๆ กึ่งเดือน สิกขาบท ๒๒๗ ของพระภิกษุ ได้แก่ ปาราชิก ๔ สิกขาบท สังฆาทิเสส ๑๓ สิกขาบท อนิยตะ ๒ สิกขาบท นิสสัคคิยปาจิตตีย์ ๓๐ สิกขาบท สุทธิกปาจิตตีย์ ๙๒ สิกขาบท ปาฏิเทสนียะ ๔ สิกขาบท เสขิยะ ๗๕ สิกขาบท และอธิกรณสมถะ ๗ ข้อ ในครั้งพุทธกาล สิกขาบทในพระปาติโมกข์มีเพียง ๑๕๐ เท่านั้น ดังที่ตรัสไว้ใน*อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ทุติย-ตติย-จตุตถเสขสูตร*ว่า *ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิกขาบทที่สำคัญ ๑๕๐ นี้ย่อมมาสู่อุทเทศทุกกึ่งเดือน* ... แต่พระมหาเถระทั้งหลายพิจารณา

เห็นว่า อนิยตะ ๒ สิกขาบท อันเป็นหลักวินิจฉัย เกี่ยวกับภิกษุนั่งในที่ลับตากับมาตุคามข้อ ๑ *(ต้องอาบัติปาราชิกเพราะเสพเมถุนก็ได้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสสเพราะจับต้องกายหญิงก็ได้ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะยินดีนั่งในที่ลับกับผู้หญิงก็ได้)* และภิกษุนั่งในที่ลับหูกับมาตุคามข้อ ๑ *(ต้องอาบัติสังฆาทิเสสเพราะพูดเกี้ยวหญิง หรือพูดให้บำเรอตนด้วยกามก็ได้ หรือต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะยินดีนั่งในที่ลับหูกับผู้หญิงก็ได้)* และเสขิยะ ๗๕ สิกขาบท อันเป็นธรรมเนียมมรรยาทที่ดีงามที่ควรศึกษาอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่สำคัญ จึงนำสิกขาบท ๗๗ นี้ รวมกับสิกขาบทเดิม ๑๕๐ เป็นสิกขาบท ๒๒๗

๕) **อนิยตะ** แปลว่า ไม่แน่นอน หมายถึง สิกขาบท ๒ ข้อ ซึ่งต้องมีอุบาสิกาที่น่าเชื่อถือได้ กล่าวโจทก์พระภิกษุด้วยธรรม ๓ อย่าง ตามข้อที่ ๑ หรือโจทก์ด้วยธรรม ๒ อย่าง ตามข้อที่ ๒ คือ ด้วยปาราชิกก็ตาม สังฆาทิเสสก็ตาม ปาจิตตีย์ก็ตาม เมื่อพระภิกษุปฏิญญาด้วยธรรมใด จึงปรับอาบัติด้วยธรรมนั้น แต่ถ้าพระภิกษุไม่รับปฏิญญาว่าต้องอาบัติ ก็ปรับอาบัติไม่ได้ จะต้องสอบสวนสืบพยานกันต่อไป

๖) **อธิกรณสมถะ** แปลว่า ความสงบเรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นวิธีการระงับอธิกรณ์อันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในสงฆ์ หรือแก่พระภิกษุ เช่น วิวาทาธิกรณ์ การทะเลาะวิวาทกันเรื่องธรรมวินัย อนุวาทาธิกรณ์ การโจทก์กันด้วยอาบัติ เป็นต้น

อธิกรณสมถะมี ๗ ข้อ คือ (สมถขันธกะ จุลวรรค ปฐมภาค พระวินัยปิฎก)

๑. **สัมมุขาวินัย** ได้แก่ ระเบียบที่พึงทำในที่พร้อมหน้า คือ เมื่อจะทำสังฆกรรม จะต้องทำในที่พร้อมหน้าสงฆ์ พร้อมหน้าบุคคล คือ ผู้ที่ถูกทำกรรม พร้อมหน้าธรรมและวินัย คือ ถูกต้องตามพระธรรมและพระวินัย

๒. **สติวินัย** ได้แก่ ระเบียบที่ยกเอาสติขึ้นเป็นหลัก คือ การสวดประกาศให้แก่พระอรหันต์ผู้มีสติไพบูลย์แล้ว มิให้ใครโจทก์ด้วยอาบัติ

๓. **อมูฬหวินัย** ได้แก่ ระเบียบที่ให้แก่ภิกษุที่หายจากเป็นบ้าแล้ว คือ การสวดประกาศให้พระภิกษุที่เป็นบ้า แม้กระทำผิดสิกขาบท ก็ไม่เป็นอาบัติ เมื่อหายจากบ้าแล้ว มิให้ใครโจทก์ด้วยอาบัติ

๔. **ปฏิญญาตกรณะ** ได้แก่ ปรับอาบัติตามปฏิญญา คือ เมื่อภิกษุต้องอาบัติ มีผู้โจทก์ด้วยอาบัติ ภิกษุรับว่าเป็นอาบัติแล้ว สงฆ์ปรับด้วยอาบัติตามปฏิญญา แล้วให้แสดงคืนอาบัติ ถ้าเป็นสังฆาทิเสสก็ให้สงฆ์ทำกรรมให้ ถ้าเป็นปาราชิกก็เปลี่ยนเพศไปเป็นคฤหัสถ์หรือสามเณร

๕. **เยภุยยสิกา** ได้แก่ ตัดสินเอาตามเสียงข้างมากเป็นประมาณ เมื่อภิกษุทั้งหลายเกิดความบาดหมาง ก่อความทะเลาะถึงความวิวาทกันในท่ามกลางสงฆ์ ไม่อาจระงับอธิกรณ์ได้ อธิกรณ์ไม่ใช่เรื่องเล็ก จะถึงความลุกลามไปไกล ให้ระงับอธิกรณ์

ด้วยการสวดประกาศแล้วให้จับสลาก โดยจะมีสลากของภิกษุทั้งสองฝ่ายให้จับ

๖. **ตัสสปาปิยสิกา** ได้แก่ การลงโทษแก่ผู้มีบาปหนา ถูกซักถามถึงอาบัติในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญญา ปฏิญญาแล้วปฏิเสธ ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้อยู่ ผู้ก่อความบาดหมาง ทะเลาะ วิวาท ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก เป็นผู้คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอันไม่สมควร ฯลฯ

๗. **ติณวัตถารกะ** ได้แก่ กิริยาดังกลบไว้ด้วยหญ้า คือ ถ้ามีการทะเลาะวิวาท และมีการประพฤติละเมิดกิจอันไม่สมควรแก่สมณะ ถ้าจะมีการปรับอาบัติกัน อธิกรณ์นั้นอาจเป็นไปเพื่อความรุนแรง อาจทำให้สงฆ์แตกกัน ฉะนั้น อนุญาตให้สวดประกาศแสดงอาบัติด้วยติณวัตถารกะ ไม่ต้องมีการปรับอาบัติ และอาบัติทั้งหมดของใครก็ตามตั้งแต่บวชมา เป็นอันตกไป ภิกษุที่อยู่ในสังฆกรรมนั้น เป็นผู้บริสุทธิ์จากอาบัติเหล่านั้น ยกเว้นอาบัติหนักและอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์

ที่ลับตา หมายถึง ที่ที่ได้ยินเสียงแต่มองไม่เห็น เช่น ภายในห้อง ภายในถ้ำ ซุ้มกอไม้หรือที่มีฝา มีกำแพงกั้น ทำให้คนภายนอกมองไม่เห็น เป็นที่ซึ่งภิกษุอยู่ร่วมกับผู้หญิงแม้หลายคนสามารถต้องอาบัติปาราชิก เพราะเสพเมถุนก็ได้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส เพราะจับต้องกายหญิงก็ได้ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะยินดีนั่งกับผู้หญิงในที่ลับตา ด้วยราคจิตก็ได้

ที่ลับหู หมายถึง ที่ที่มองเห็นได้แต่ไม่ได้ยินเสียง เช่น ที่โล่งเปิดเผย ภายในห้องกระจกไม่มีม่านกั้น เป็นต้น เป็นที่ซึ่งพระภิกษุอยู่ร่วมกับผู้หญิงคนเดียว สามารถต้องอาบัติสังฆาทิเสสเพราะพูดเกี้ยว พูดให้บำเรอตนด้วยกาม หรือต้องอาบัติปาจิตตีย์เพราะยินดีนั่งกับผู้หญิงในที่ลับหู ด้วยราคจิต

มีปัญหาเป็นการบ้านให้คิดกันว่า พระภิกษุคุยทางโทรศัพท์จะเป็นมือถือหรือมีสายตามบ้าน ตามวัดก็ตาม กับมาตุคามคือผู้หญิง จะจัดว่าเป็นที่ลับตา หรือที่ลับหู ? จะต้องอาบัติหรือไม่ ถ้าต้องอาบัติได้ จะต้องอาบัติในข้อไหนได้บ้าง และพระภิกษุสมควรมีบริขารเพิ่มอีกอย่างหนึ่ง คือ โทรศัพท์มือถือหรือไม่ ?

ตอบ ....

(**เฉลย** ไม่จัดเป็นที่ลับตา หรือที่ลับหู ตามพระวินัยในเรื่องอนิยตสิกขาบท เพราะไม่ได้อยู่ในอุปจาระ คือ **สวนูปจาระ** ภายใน ๑๒ ศอก สามารถได้ยินเสียง แต่ไม่เห็นกัน เรียกว่าที่ลับตา หรือ**ทัสสนูปจาระ** คือ สามารถเห็นกันได้แต่ไม่ได้ยินเสียง เรียกว่า ที่ลับหู แต่ถึงแม้ไม่เป็นที่ลับตาหรือที่ลับหูตามพระวินัยก็ตาม แต่การคุยกับผู้หญิงตามลำพังก็ไม่เหมาะสม เป็นที่ติเตียนของบัณฑิตทั้งหลาย ทำให้เกิดความคลุกคลีด้วยการฟังและการเจรจา ไม่ทำให้เกิดปีติปราโมทย์ ทำให้พระภิกษุคิดมาก ฟุ้งซ่าน เพราะฉะนั้น ถ้าไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญหรือเรื่องรีบร้อนเร่งด่วน การสนทนากับสตรีเพศในที่สาธารณะซึ่งมี

ผู้รู้เห็นจะเป็นความเหมาะสมกว่า สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน *กุณาลชาดก*ว่า *บัณฑิตพึงเจรจากับบุรุษผู้ถือดาบอย่างคมกล้า พึงเจรจากับปิศาจ ผู้ดุร้าย แม้จะพึงเข้าไปนั่งใกล้งูพิษร้าย แต่ไม่ควรเจรจากับหญิงตัวต่อตัว เพราะว่าหญิงเป็นผู้ย่ำยีจิตของโลก ถืออาวุธ คือ การฟ้อนรำ ขับร้องและการเจรจา ย่อมเบียดเบียนบุรุษ ผู้ไม่ตั้งสติไว้ เหมือนหมู่รากษสที่เกาะเบียดเบียนพวกพ่อค้า ฉะนั้น ...*

ส่วนเรื่องอาบัติในการคุยกับผู้หญิงทางโทรศัพท์นั้น ก็มีได้ คือ สามารถต้องอาบัติสังฆาทิเสส ในเรื่องพูดพาดพิงอวัยวะเพศของสตรีข้อหนึ่ง และพูดให้สตรีบำเรอตนด้วยกาม อีกข้อหนึ่ง ถ้าพูดมุสาวาทหรือพูดด่าสตรีคนนั้น ก็ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯลฯ

เรื่องการมีโทรศัพท์มือถือไว้ใช้ เป็นบริขารส่วนตัว ต้องอาศัยปัญญาที่พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทั้งความเหมาะสม คุณประโยชน์และโทษที่จะพึงบังเกิดขึ้น ก็ขอให้เป็นดุลยพินิจของปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลก็แล้วกัน ลองคิดเล่น ๆ ดูก็ได้ว่า ถ้าในยุคไฮเทคนี้ ยังมีพระอรหันต์อยู่ ท่านจะยินดีในการมีโทรศัพท์มือถือพกติดตัวอยู่หรือไม่ และท่านจะยินดีพูดคุยกับญาติโยมทางโทรศัพท์หรือไม่ ? ......)

การช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนทุกท่าน ทุกคนควรมีส่วนรับผิดชอบในพระศาสนา .....

ด้วยความปรารถนาดีอย่างจริงใจ

สารีปุตตเถรคาถา

ภิกษุผู้มีความปรารถนาลามก เกียจคร้าน มีความเพียรเลวทราม ได้สดับน้อย ไม่เอื้อเฟื้อ อย่าได้มาในสำนักของเรา แม้ในกาลไหน ๆ เลย จะมีประโยชน์อะไร ด้วยการให้โอวาทบุคคลเช่นนั้นในหมู่สัตว์โลกนี้

อนึ่ง ขอให้ภิกษุผู้เป็นพหูสูต เป็นนักปราชญ์ ตั้งมั่นอยู่ในศีล ประกอบใจให้สงบระงับเป็นนิจนิตย์ จงมาประดิษฐานอยู่บนศีรษะของเราเถิด

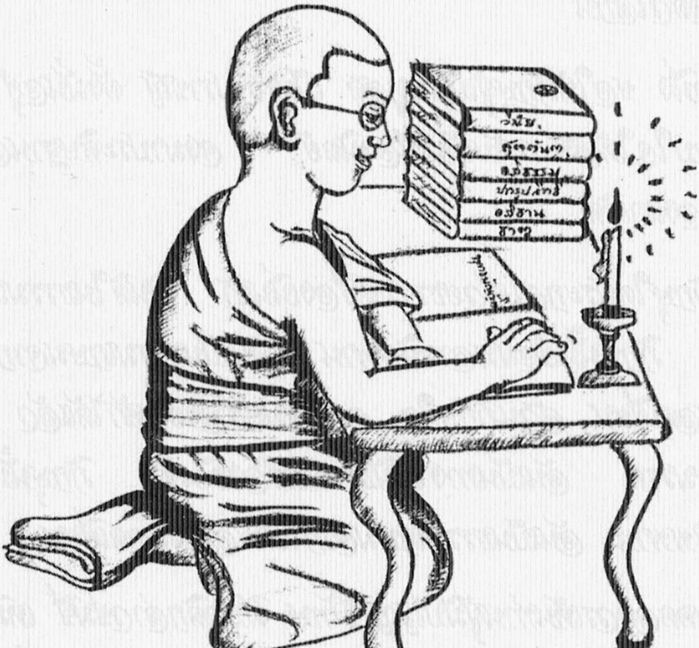
ภิกษุใดประกอบด้วยธรรมเครื่องเนิ่นช้า ยินดีในธรรมเครื่องเนิ่นช้า ภิกษุนั้นย่อมพลาดนิพพาน อันเป็นธรรมเกษมจากโยคะอย่างยอดเยี่ยม ส่วนภิกษุใด ละธรรมเครื่องเนิ่นช้าได้แล้ว ยินดีในอริยมรรค อันเป็นทางไม่มีธรรมเครื่องเนิ่นช้า ภิกษุนั้นย่อมบรรลุนิพพาน อันเป็นธรรมเกษมจากโยคะอย่างยอดเยี่ยม

บุคคลควรเห็นท่านผู้มีปัญญาชี้โทษ มีปกติกล่าวข่มขี่ เหมือนผู้บอกขุมทรัพย์ให้ ควรคบบัณฑิตเช่นนั้น เพราะว่า เมื่อคบกับบัณฑิตเช่นนั้น ย่อมมีแต่ความดี ไม่มีความชั่วเลย

นักปราชญ์ก็ควรโอวาท สั่งสอน ควรห้ามผู้อื่นจากธรรมที่มิใช่ของสัตบุรุษ แต่บุคคลเห็นปานนั้น ย่อมเป็นที่รักใคร่ของสัตบุรุษเท่านั้น ไม่เป็นที่รักใคร่ของอสัตบุรุษ ... (ขุ. เถร. ๕๓/๒๖๙)

บัณฑิตไม่ควรทำตนให้เป็นมิตรสหายกับคนผู้พูดส่อเสียด ผู้มักโกรธ ผู้ตระหนี่และผู้ปรารถนาให้ผู้อื่นพินาศ เพราะการสมาคมกับคนชั่วเป็นความลามก. แต่บัณฑิตควรทำตนให้เป็นมิตรสหายกับคนผู้มีศรัทธา มีศีลเป็นที่รัก มีปัญญาและเป็นพหูสูต เพราะการสมาคมกับคนดี มีแต่ความเจริญ.

(อานันทเถรคาถา ขุ. เถร. ๕๓/๓๐๐)

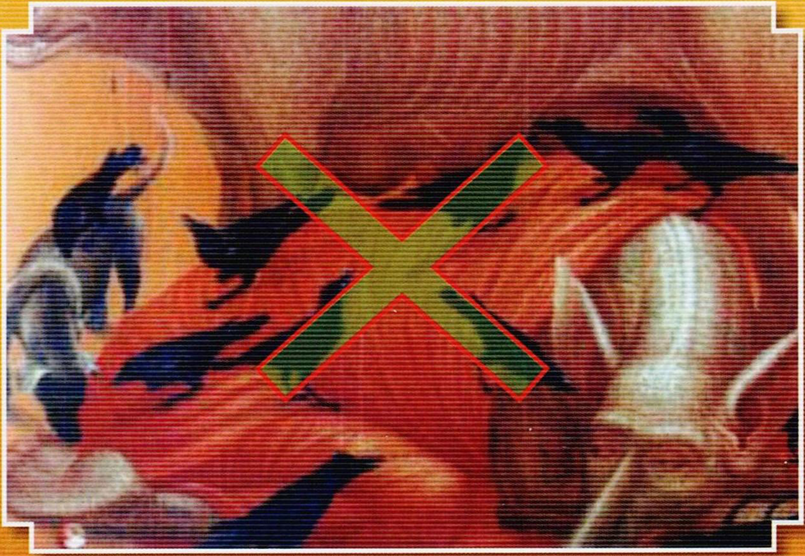

เณรเอ๋ย เณรน้อย ความรู้เจ้ายังด้อยเร่งศึกษา
เมื่อเติบใหญ่เจ้าจะได้มีวิชา ช่วยรักษาพระศาสนากับทั้งตน
อย่าหวังลาภสักการะจากการเรียน จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล
เจริญสมถวิปัสสนาด้วยอดทน พุทธชนควรหมั่นขยันเอย ฯ.

ภิกษุรูปหนึ่ง

ภิกษุสันดานกา

หมา-นุษย์

(ภาพโดย อนุพงษ์ จันทร)